

Sayı 8 | 2023

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI GENEL SEKRETERLİĞİ

Kanunlar ve Kararlar Başkanlığı

YASAMA BÜLTENİ

EGEMENLİK KAYITSIZ ŞARTSIZ MİLLETİNDİR

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI
GENEL SEKRETERLİĞİ

Kanunlar ve Kararlar Başkanlığı

Yıllık Bilgi Derleme

YASAMA BÜLTENİ

EGEMENLİK KAYITSIZ ŞARTSIZ MİLLETİNDİR

Türkiye Büyük Millet Meclisi Kanunlar ve Kararlar Başkanlığı Yasama Bülteni

Yayına Hazırlayan
Kanunlar ve Kararlar Başkanlığı
Araştırma ve İnceleme Bürosu

**Yasama Bülteni, Türkiye Büyük Millet Meclisi
Kanunlar ve Kararlar Başkanlığı yayınıdır.
Yılda bir yayımlanır.**

Yasama Bülteni, Türkiye Büyük Millet Meclisi Kanunlar ve Kararlar Başkanlığı yayınıdır.
Yılda bir yayımlanır.

Yasama Bülteni, Türkiye Büyük Millet Meclisindeki yasama ve denetim uygulamalarını izlemeyi ve bu alanda bilgi birikimi oluşturmayı amaçlar. Bültende, Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulundaki usul tartışmaları ile Başkanlık tutumları, Kanunlar ve Kararlar Başkanlığınca yasama uzmanları marifetiyle hazırlanan inceleme yazıları (bilgi derlemeleri, araştırmalar, istatistikler, bilgi notları), yasama alanını ilgilendiren haberler ve söyleşiler yer alır.

Yasama Bülteni'nde yer alan yazılarda ifade edilen görüşler, Türkiye Büyük Millet Meclisi Kanunlar ve Kararlar Başkanlığının resmî görüşü olarak değerlendirilemez ve Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığını bağlamaz. Yazılar, Kanunlar ve Kararlar Başkanlığı Araştırma ve İnceleme Bürosunun ön incelemesi, en az başkan yardımcısı düzeyinde bir yöneticinin onayı ve Kanunlar ve Kararlar Başkanlığının oluru ile yayımlanır.

Yönetim Yeri
Türkiye Büyük Millet Meclisi
Kanunlar ve Kararlar Başkanlığı
Ana Bina 1. Kat Bakanlıklar – 06543 – ANKARA
Tel: (312) 420 37 14

Yayın No: TBMM 2024/1-KKB/1

TBMM Basımevi
Baskı Adedi: 200

Ankara
2024

İÇİNDEKİLER

Mutabakat Metinleri

1_10

1998 Mutabakatı.....	3
2011 Mutabakatı.....	4
2016-TBMM Başkanvekillerinin Uygulamalarında Birlik Sağlanmasına Yönelik Karar.....	6
2016-Siyasi Parti Grup Başkanvekilleri Mutabakat Metni	8

Ortak Bildiriler

11_20

2023 Yılı TBMM Ortak Bildiri ve Ortak Açıklamaları Listesi	13
Ortak Bildiri ve Açıklama Metinleri.....	14

Usul Tartışmaları, Tutumlar ve İçtihatlar Sicili

21_32

Genel Kuruldaki Başkanlık Tutumları Listesi.....	23
Genel Kuruldaki Başkanlık Tutumları.....	24

Kanun ve Karar Sicili

33_74

Kanun Sicili.....	35
2023 Yılında Kabul Edilen Kanunlara İlişkin İstatistiksel Veriler.....	37
2023 Yılı TBMM Kararları.....	64

Bilgi Notları

75_100

Milletvekilliği ile Bağdaşmayan İşler Kapsamında Kooperatif Birlikleri Yönetim Kurulu Üyeliği	77
Kanun Tekliflerinin Tatil ve Araverme Sırasında Komisyonlara Havalesi.....	81
Ortak Bildirilerin Okunması Usulü.....	84
TBMM Genel Kurulunda ve Komisyonlarda Söz Alma ve Konuşmalar	86
TBMM Başkanvekillerinin Belediye Başkan Adayı Olmaları	96

Yasama Verileri ve İstatistikler

101_158

2023 Yılı Yasama ve Denetim Verileri	103
Kanunlar ve Kararlar Başkanlığına İlişkin Veriler ve Başkanlığın Başlıca Faaliyetleri.....	126
Yasama Dönemleri İtibarıyla Kanun Teklifi İadeleri	128
Kanun Teklifi Taslağı Hazırlama Talepleri ile Kanun Teklifi Düzeltme ve İnceleme Faaliyetlerine İlişkin Veriler.....	128
27. Yasama Dönemi Kanun Teklifi Taslağı Hazırlama Taleplerinin Siyasi Partilere Göre Dağılımı	130
28. Yasama Dönemi Kanun Teklifi Taslağı Hazırlama Taleplerinin Siyasi Partilere Göre Dağılımı.....	131
Yasama Dönemlerine Göre Denetim Önergeleri Sayıları	132
28. Yasama Döneminin 1. ve 2. Yasama Yıllarında İşleme Alınan Denetim Önergeleri	132
28. Yasama Dönemi Yazılı Soru, Meclis Araştırması ve Genel Görüşme Önergelerinin Yasama Yıllarına Göre Dağılımları	134
2023 Yılı Disiplin Cezası Uygulamaları	135
2023 Yılında Yürütme Adına Genel Kurul'da Yapılan Konuşmalar	136
2023 Yılında TBMM Başkanlığına Sunulan Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılmasına İlişkin Dosyalar	137
2023 Yılında Boşalan Üyelikler	146
6216 Sayılı Kanunun 39'uncu Maddesi Gereğince Anayasa Mahkemesi Tarafından Türkiye Büyük Millet Meclisine Gönderilen İptal Davası Dilekçesi Bildirimleri (2023 Yılı) (Kanunlar)	147
6216 Sayılı Kanunun 39'uncu Maddesi Gereğince Anayasa Mahkemesi Tarafından Türkiye Büyük Millet Meclisine Gönderilen İptal Davası Dilekçesi Bildirimleri (2023 Yılı) (Cumhurbaşkanlığı Kararnameleri).....	154

MUTABAKAT METİNLERİ

5.10.1998 TARİHİNDE T.B.M.M. BAŞKANI BAŞKANLIĞINDA
BAŞKANVEKİLLERİ İLE YAPILAN TOPLANTIDA, YENİ GENEL
KURUL SALONUNDA ELEKTRONİK SİSTEMLE YAPILACAK
ÇALIŞMALARA İLİŞKİN TESPİT VE MUTABAKATLAR

1.- İlk haftalarda, açılış yoklaması için 10 dakika, istem üzerine yapılacak yoklamalar için 5 dakika süre verilecek.

2.- Yoklamada toplantı yeter sayısı bulunamaması halinde verilecek ara için mevcut uygulamaya devam edilecek (Gruplara da sorarak 1 saat içinde olmak kaydıyla başkanların takdirinde olacak).

3.- Oylamalarda 5 dakika süre verilecek.

4.- Yoklama süresince ve toplantı yeter sayısı bulunamadığı hallerde yoklama pusulası verilmeyecek ve verilen pusulalar kabul edilmeyecek.

5.- Toplantı yeter sayısı sağlanıp görüşmelere başladıktan sonra gelen yoklama pusulaları kabul edilecek.

6.- Oylama işlemi bittikten sonra oy kullanmak isteyen üyelerin oyları kabul edilmeyecek.

7.- İstem üzerine kısa aralıklarla yoklama yapılıp yapılmama hususu (hakkın suiistimaline mahal vermemek kaydıyla) Başkanların takdirinde olacak.

8.- İşaretle oylama, ihtilaflı (Başkan ve Katip üyeler arasında) ve itirazlı haller ile karar yeter sayısının arandığı durumlarda elektronik sistemle, diğer hallerde ise üyelerin el kaldırması suretiyle yapılacaktır.

9.- Yoklama ve açık oylamalarda süresi içinde sisteme giremediğini yine süresi içinde ifade eden üyelerin talepleri, mükerrerliği kontrol edilmek kaydıyla dikkate alınacak; kontrolü mümkün olmayan işaret ve gizli oylamalarda dikkate alınmayacaktır.

10.- Karar yeter sayısının bulunamaması halinde en fazla 3 defa ve Başkanların takdirinde makul sürelerle ara verilecek.

11.- Karar yeter sayısı istendiğinde toplantı yeter sayısı ne olursa olsun sadece karar yeter sayısına bakılacaktır.

**14 KASIM 2011 TARİHİNDE GRUP BAŞKANVEKİLLERİ İLE YAPILAN
TOPLANTIDA MUTABIK KALINAN HUSUSLARA İLİŞKİN NOTLAR**

- Danışma Kurulu toplantı saati belli olduğunda, resmi yazıdan önce bu saat hemen Kanunlar ve Kararlar Müdürlüğü tarafından telefonla gruplara bildirilecek ve hangi saatte kiminle görüşüldüğünün kaydı tutulacaktır.
- Danışma Kurulu için Meclis Başkanının imzasıyla gruplara yazı gönderildikten sonra başka bir gruptan Danışma Kurulu için istem gelirse, yeni bir yazıya gerek kalmadan bu istemin fotokopisi Kanunlar ve Kararlar Müdürlüğü tarafından imza karşılığı diğer gruplara dağıtılacaktır.
- Danışma Kurulu için çağrı mümkün olduğunca erken yapılacaktır. Genel Kurulun başlamasına yarım saat veya daha az bir süre kala gruplar tarafından Danışma Kurulu çağrısı yapılmayacaktır.
- Siyasi parti grup önerilerinde ilk söz hakkı lehte öneri sahibi grubun başkanvekilinin işaret ettiği milletvekiline aittir. Kalan lehte ve aleyhte söz talepleri uzlaşma olmaması halinde kura çekilerek belirlenecektir.
- Danışma Kurulu ve grup önerileri üzerinde söz sırası lehte, aleyhte, lehte ve aleyhte şeklinde verilecektir.
- Danışma Kurulu veya grup önerisiyle gündemdeki tasarı veya tekliflerinin sıralaması belirlenirken yarım kalan işlerin önüne iş alınabilecektir.
- Gündem dışı konuşmanın ardından konunun niteliğine göre, örneğin bir ilin sorunları hakkında konuşulmuşsa o ilin diğer milletvekillerine veya genel bir sorun hakkında konuşulmuşsa grup başkanvekillerine veya her gruptan birer milletvekiline İttüzüğün 60 ıncı maddesine göre yerinden kısa söz verilebilir.
- Başkanvekillerinin gündem dışı konuşmaları verirken haftalık dağılımda AK Parti 3, CHP 3, MHP 2 ve BDP 1 söz hakkı şeklinde dağılım yapması uygun olacaktır.
- Genel Kurula ürün veya eşya getirilmeyecektir.
- Yoklama ve oylamalar için verilen süre bittikten sonra kesinlikle pusula kabul edilmeyecektir. Elektronik cihaza girenlerin yeterli sayıya ulaşmadığı yoklama ve oylamalarda pusula gönderen milletvekillerinin isimleri okunarak Genel Kurulda olup olmadıkları tespit edilecektir. Ancak Başkanvekili oylama veya yoklama bitmeden pusula gönderen milletvekillerinin Genel Kuruldan ayrılmamaları konusunda gerekli uyarıyı yapacaktır.

- Bütçenin ilk ve son günkü konuşmaları ile Genel Başkanların konuşmaları hariç hatiplere ek süre verilmeyecektir.
- Konuşmacılar g r    len konudan ayrılmaları halinde Başkanvekili tarafından konuya gelmeye davet edilecektir. Bu konuda mümkün olduğunca disiplin hükümlerine başvurmadan çözüm aranacaktır.
- Lehte söz alıp aleyhte veya aleyhte söz alıp lehte konuşma yapan hatipler Başkanvekili tarafından uyarılacaktır.
- Tasarı veya teklife yeni bir geçici madde ilavesini öngören değişiklik  nergeleri için, yeni madde ihdasında olduğu gibi komisyonun salt çoğunluğu aranacaktır.
- Kapalı oturum  nergelerinin gerekçesini açıklamak için hükümet, siyasi parti grupları veya istem sahibi bir milletvekiline 5 dakika süre verilecektir.
- **Ayrıca**
 -   Kulislere ziyaretçi alınmayacaktır. Ancak grup personeli ile danışmanlar kulislere kısa süreli olarak girebilecektir.
 -   Kapalı otoparkta her milletvekilinin sadece bir aracını park etmesi için gruplara yazı yazılacaktır.
 -   Milletvekilleri ile birlikte gelen misafirler girişte kimlik karşılığı giriş kartı alacaklardır.
 -   TBMM güvenlik personeli ve korumalar milletvekillerine daha saygılı davranmaları konusunda uyarılacaktır.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI

95.yıl

**TBMM BAŞKANVEKİLLERİNİN UYGULAMALARINDA BİRLİK SAĞLANMASINA
YÖNELİK**

KARAR

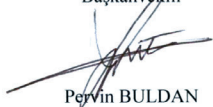
7 Nisan 2016 Perşembe günü, TBMM Başkanlık Divanı Toplantı Salonu'nda, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı ve Meclis başkanvekillerinin katılımı ile gerçekleştirilen toplantıda aşağıda 11 madde halinde belirtilen hususlarda mutabakat sağlanmıştır.

İsmail KAHRAMAN
Türkiye Büyük Millet Meclisi
Başkanı

Ayşe Nur BAHÇEKAPILI
Türkiye Büyük Millet Meclisi
Başkanvekili

Ahmet AYDIN
Türkiye Büyük Millet Meclisi
Başkanvekili

Mehmet Akif HAMZAÇEBİ
Türkiye Büyük Millet Meclisi
Başkanvekili

Pervin BULDAN
Türkiye Büyük Millet Meclisi
Başkanvekili

1- Gündem dışı konuşmalardan sonra kısa söz taleplerinin sayısal sınırlandırılması.

Gündeme geçmeden önce Grup başkanvekillerine 2+1'er dakika ve gündeme geçildikten sonra 1'er dakika söz verilebilecektir.

Gündem dışı konuşmaların ardından İçtüzüğün 60'ıncı maddesine göre yerinden birer dakika ile sınırlı olacak şekilde 15 milletvekiline söz verilebilecektir.

2- İşaretle oylamalarda pusula kabul edilmemesi.

Yoklama ve açık oylamalarda süresi içinde sisteme giremeyen, yine süresi içinde bunu ifade eden üyelerin talepleri, mükerrerliği kontrol edilmek kaydıyla dikkate alınacaktır. Kontrolü mümkün olmadığı için, işaretle oylamalarda pusulalar dikkate alınmayacaktır. Ayrıkça olarak, elektronik cihazla oy kullanması fiziksel engeli sebebiyle mümkün olmayan milletvekillerinin pusulaları kabul edilip işleme alınacaktır.

3- İşaretle oylamada usul ile elektronik cihazla oylamada talep olmaması hâlinde karar yeter sayısının aranmaması.

İşaretle oylamalar önce el kaldırmak suretiyle yapılacaktır. Divan üyeleri arasında anlaşmazlık olması durumunda oylama, elektronik cihazla tekrarlanacak; elektronik cihazla oylamada ayrıca istenilmemişse karar yeter sayısı aranmayacaktır.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI

95.yıl

4- Bakanların oy kullanmasına ilişkin genel vekâletin geçerliliği ile bir bakanın birden fazla bakana vekâleten oy kullanamaması.

Gizli oylama dâhil, bakanların vekâletle oy kullanmasında, genel vekâletlerin bulunması durumunda ayrıca belli bir oylama için özel bir vekâlet aranmayacak; sadece bir bakanın birden fazla bakana vekâleten oy kullanmaması hususu gözetilecektir.

5-Birleşimi yöneten Başkanın yoklamada sayılması

Birleşimi yöneten Başkan yoklamalarda var sayılacaktır.

6- Kabul edilmeyen kapalı oturum önergesinin tutanak özetinin okunmaması ve kapalı oturumdan çıkma usulü.

Kapalı oturum önergesi kabul edilmezse, tutanak özetlerinin okutulması için yeni bir kapalı oturum yapılmaz ve bu özetler okutulmaz.

Başkanın açık oturuma geçilmesi teklifinin Genel Kurulca reddedilmesi durumunda; İçtüzüğün 70'inci maddesinde kapalı oturuma geçme önergesi vermeye yetkili olan kişiler, açık oturuma geçme önergesi verebilirler (Başbakan, bir bakan, bir siyasi parti grubu veya yirmi milletvekili).

7- Kanun tekliflerinin havalesine itiraz edilememesi.

İçtüzüğün 73'üncü maddesi sadece kanun tasarıları için getirilmiş olduğundan, kanun tekliflerinin havalesine yapılan itirazlar işleme alınmayacaktır.

8- Başkanlıkça karşılanmayacak usul tartışması talepleri.

İçtüzükte açıkça düzenlenmiş veya teamülü yerleşmiş hususlar ile gündem dışına çıkılmasını konu edinen veya başkanın tutumuna ilişkin olmayan usul tartışması talepleri, Başkanlıkça karşılanmayacaktır.

9-Lehte ve aleyhte konuşma süresi.

Lehte ve aleyhte sırasıyla ikişer milletvekiline üçer dakika söz verilecektir.

10- Değişiklik önergesi verme hakkının düzenlenmesi.

Kanun tasarısı ve tekliflerinin görüşülmesi sırasında verilen değişiklik önermeleri; ilgili maddenin konusuyla örtüşmesi, madde sıralamasına uygun düşmesi hususlarında kanun sistematığı bakımından incelenecek, ancak uygun bulunması hâlinde işleme alınacaktır.

11- TBMM Başkanının Başkanlığında, TBMM Başkanvekilleri ile siyasi partileri temsilen grup başkanvekillerinin katılımıyla yeni bir toplantı yapılarak,

- -gündem öncesinde grup başkanvekillerinin söz alması,
- -kabul edilmeyen kapalı oturum önergesinin tutanak özetinin okunmaması,
- -Genel Kurula ürün veya eşya getirilmemesi,
- -gündem dışı konuşmaların parti gruplarına göre dağılımı,
- -Genel Kurulda sataşmadan dolayı söz istemleri,
- -Genel Kurulda konuşma üslubu ile ilgili sorunlar,

Konularının görüşülmesi ve bir uygulama birliği sağlanması amacıyla TBMM Başkanınca uygun görülen bir tarihte çağrı yapılacaktır.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI

95.yıl

MUTABAKAT METNİ

31 Mart 2016 Perşembe günü, TBMM Başkanlık Divanı Toplantı Salonu'nda, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı ve siyasi parti gruplarını temsilen birer grup başkanvekilinin katılımı ile gerçekleştirilen toplantıda aşağıdaki hususlarda mutabakat sağlanmıştır.

İsmail KAHRAMAN
Türkiye Büyük Millet Meclisi
Başkanı

Mehmet Naci BOSTANCI
Adalet ve Kalkınma Partisi
Grup Başkanvekili

Levent GÖK
Cumhuriyet Halk Partisi
Grup Başkanvekili

İdris BALUKEN
Halkların Demokratik Partisi
Grup Başkanvekili

Erkan AKÇAY
Milliyetçi Hareket Partisi
Grup Başkanvekili

1- Danışma Kurulu toplantı saati belli olduğunda, resmî yazıdan önce bu saat hemen Kanunlar ve Kararlar Başkanlığı tarafından telefonla gruplara bildirilecek ve hangi saatte kiminle görüşüldüğünün kaydı tutulacaktır.

2- Danışma Kurulu için Meclis Başkanının imzasıyla gruplara yazı gönderildikten sonra başka bir gruptan Danışma Kurulu için istem gelirse, yeni bir yazıya gerek kalmadan bu istemin fotokopisi Kanunlar ve Kararlar Başkanlığı tarafından imza karşılığı diğer gruplara dağıtılacaktır.

3- Danışma Kurulu için çağrı mümkün olduğunca erken yapılacaktır. Genel Kurulun başlamasına iki saatten az bir süre kala gruplar tarafından Danışma Kurulu çağrısı yapılmayacaktır.

4- Siyasi parti grup önerilerinde ilk söz hakkı, lehte öneri sahibi grubun grup başkanvekiline veya onun işaret ettiği milletvekiline aittir. Kalan lehte ve aleyhte söz talepleri uzlaşma olmaması hâlinde kura çekilerek belirlenecektir.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI

95.yıl

5- Danışma Kurulu ve grup önerileri üzerinde söz sırası lehte, aleyhte, lehte ve aleyhte şeklinde verilecektir.

6- Danışma Kurulu veya grup önerisiyle gündemdeki tasarı veya tekliflerin sıralaması belirlenirken yarım kalan işlerin önüne iş alınabilecektir.

7- Grup başkanvekillerinin söz talepleri hariç olmak üzere, gündem dışı konuşmaların ardından İttüdüğün 60'ıncı maddesine göre yerinden bir dakika ile sınırlı olacak şekilde kaç milletvekiline söz verileceği TBMM Başkanı'nın TBMM Başkanvekilleri ile gerçekleştireceği görüşmede belirlenecektir.

8- TBMM Başkanvekilleri gündem dışı konuşmaları verirken haftalık dağılımda AK Parti'ye 3, CHP'ye 3, HDP'ye 2 ve MHP'ye 1 söz hakkı tanınacak şekilde dağılım yapmaları uygun olacaktır.

9- Genel Kurula ürün veya eşya getirilmeyecektir.

10- Yoklama ve oylamalar için verilen süre bittikten sonra kesinlikle pusula kabul edilmeyecektir. Elektronik cihaza girenlerin yeterli sayıya ulaşmadığı yoklama ve oylamalarda pusula gönderen milletvekillerinin isimleri okunarak Genel Kurulda olup olmadıkları tespit edilecektir. Ancak Başkanvekili, oylama veya yoklama bitmeden pusula gönderen milletvekillerinin Genel Kuruldan ayrılmamaları konusunda gerekli uyarıyı yapacaktır.

11- Bütçenin ilk ve son günkü konuşmaları ile Genel Başkanların konuşmaları hariç hatiplere ek süre verilmeyecektir.

12- Konuşmacılar, görüşülen konudan ayrılmaları hâlinde, Başkanvekili tarafından konuya gelmeye davet edilecektir. Bu konuda mümkün olduğunca disiplin hükümlerine başvurmada çözüm aranacaktır.

13- Lehte söz alıp aleyhte veya aleyhte söz alıp lehte konuşma yapan hatipler Başkanvekili tarafından uyarılacaktır.

14- Tasarı veya teklife yeni bir geçici madde eklenmesini öngören değişiklik önermeleri için, yeni madde ihdasında olduğu gibi komisyonun salt çoğunluğu aranacaktır.

15- Kapalı oturum önergesinin gerekçesini açıklamak için hükümet, siyasi parti grupları veya istem sahibi bir milletvekiline 5 dakika süre verilecektir.

16- Kulislere ziyaretçi alınmayacaktır. Ancak grup personeli ile danışmanlar kulislere kısa süreli olarak girebilecektir.

17- Milletvekilleri ile birlikte gelen misafirler, girişte kimlik karşılığı giriş kartı alacaklardır.

18- TBMM güvenlik personeli ve korumalar milletvekillerine daha saygılı davranmaları konusunda uyarılacaktır.

ORTAK BİLDİRİLER

2023 YILI TBMM ORTAK BİLDİRİ VE ORTAK AÇIKLAMALARI		
Sıra No.	Tarih	Konu ve Açıklamalar
1	07.02.2023	*Ülkemizde Yaşanan Deprem Felaketi Hakkında Ortak Bildiri *Tüm siyasi parti grupları bildiriye katıldı. Bildiri ayrıca Meclis Başkanı'nca da imzalandı. *Ortak bildiri metni Genel Kurul'da okunmuş daha sonra Danışma Kurulu önerisi oylanarak Birleşim kapatılmıştır.
2	11.07.2023	*Srebrenitsa Soykırımının 28. Yıldönümü Hakkında Ortak Bildiri *Tüm siyasi parti grupları bildiriye katıldı. *Bir siyasi partinin grup önerisi okutulup oylandıktan sonra ortak bildiri Genel Kurulun bilgisine sunulmuş ve başka bir siyasi partinin grup önerisi ile görüşmelere devam edilmiştir. *Ortak bildiri, Genel Kurulda birleşimi yöneten Başkanvekili tarafından okunmuştur.
3	12.10.2023	*İsrail ve Filistin'de Yaşanan Çatışmalar Hakkında Ortak Bildiri *Tüm siyasi parti grupları bildiriye katıldı. *Ortak bildiri aynı konuda gerçekleştirilen genel görüşmenin ardından, bir sonraki oturumun başında Genel Kurulun bilgisine sunulmuş ve gündemin "Kanun Teklifleri ile Komisyonlardan Gelen Diğer İşler" kısmına geçilmiştir. *Ortak bildiri, Genel Kurulda birleşimi yöneten Başkanvekili tarafından okunmuştur.
4	17.10.2023	*Gazze'de Al Ahli ve Al Mamedani Hastanelerinin Hedef Alınması Hakkında Ortak Bildiri *Tüm siyasi parti grupları bildiriye katıldı. *Ortak bildiri metni Genel Kurul'da okunmuş daha sonra Danışma Kurulu önerisi oylanmış, gündemdeki işlerin tamamlanmasının ardından Birleşim kapanmıştır. *Ortak bildiri, Genel Kurulda birleşimi yöneten Başkanvekili tarafından okunmuştur.
5	23.12.2023	*Irak'ın kuzeyinde iki gündür gerçekleştirilen ve 12 askerimizin şehit olmasına neden olan menfur terör saldırısına ilişkin Ortak Açıklama *Ortak Açıklama, dört siyasi parti grubu tarafından imzalandı. CHP ve DEM Parti Grupları ortak açıklamaya katılmadı. CHP Grubu kendi açıklamasını okudu. *Açıklama metni okunmak üzere Grup Başkanvekillerine yerlerinden sırasıyla söz verildi. *Açıklama metni Grup Başkanvekilleriince okunduktan sonra bütçe kanun teklifi görüşmelerine devam edildi.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI

ÜLKEMİZDE YAŞANAN DEPREM FELAKETİ HAKKINDA ORTAK BİLDİRİ

Aziz Milletimiz,

Ülkemiz, 6 Şubat 2023 günü merkezi Kahramanmaraş olan ve Kahramanmaraş ile birlikte Gaziantep, Hatay, Osmaniye, Malatya, Adana, Diyarbakır, Şanlıurfa, Adıyaman ve Kilis illerimizi etkileyen depremler sebebiyle derinden sarsılmıştır. Son yüzyılın en büyük depremleri arasında kayda geçen bu felaket neticesinde binlerce vatandaşımız hayatını kaybetmiş veya yaralanmış ve çok sayıda insanımız, soğuk kış şartlarında barınma imkânından mahrum kalmıştır.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı ve Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde grubu bulunan tüm siyasi partiler olarak, söz konusu depremlerde hayatını kaybeden insanlarımıza Allah'tan rahmet, yaralılarımıza acil şifalar ve yakınlarına sabırlar diliyoruz. Hâlen enkaz altında bulunan vatandaşlarımıza bir an evvel ve sağ olarak ulaşılmasını temenni ediyor, bunun için her birimiz dua ediyoruz.

Acımız tarifsizdir.

Bu kara günde Devletimiz bütün birimleri ile teyakkuzda olup, depremden etkilenen vatandaşlarımızın yaralarını sarmak için tüm gayreti ile çalışmaktadır.

Milletimizin acısı, milli iradenin tecelligâhı olan Meclisimizde de derinden hissedilmektedir. Bu süreçte Devletimizin tüm kurumları gibi Meclisimiz de ayaktadır ve yaşananları, her boyutu ile yakından takip etmektedir. Milletvekillerimizin büyük kısmı, depremden etkilenen yerleşim birimlerimizdeki çalışmaları yakından izlemek ve yardım çalışmalarına bizzat katkı sunabilmek amacıyla bölgeye intikal etmiş bulunmaktadır.

Meclisimiz, bu elim zaman diliminde milletvekillerimizin, depremden etkilenen halkımızın acısını yerinde paylaşabilmesi ve deprem sebebiyle oluşan yaraların sarılmasına katkı sunabilmesi için çalışmaktadır.

Diğer taraftan ülkemizle birlikte depremde etkilenen komşu ülkelerden gelen can kaybı ve yıkım haberleri, üzüntümüzü artırmıştır. Bu vesileyle depremde etkilenen Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti, Suriye, Irak, Ürdün, Lübnan, Mısır, Filistin ve İsrail halklarına da geçmiş olsun dileklerimizi iletiyoruz. Yine Milletimizin acısını paylaşmak ve yaralarımızı sarmak için taziye ve destek mesajları ile yardım gönderen yabancı devletlerin parlamentolarına ve diğer yetkililerine teşekkür ediyoruz.

Okunmuş
6.53/7.2.2023

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI
Kanunlar ve Kararlar Başkanlığı

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİNİN ORTAK BİLDİRİSİ

Konu: Srebrenitsa soykırımının 28. yıldönümü

TBMM olarak, Boşnak kardeşlerimizin bundan tam 28 yıl önce Srebrenitsa'da maruz kaldıkları soykırımı kalbimizin en derinlerinde hissediyor, Avrupa'da 2. Dünya Savaşı'ndan bu yana görülmemiş bir zulümle katliama uğrayan şehitlerimizin tarifi mümkün olmayan acısını en içten duygularımızla paylaşıyoruz. İnsanlık tarihinin en kara lekelerinden biri olan Srebrenitsa soykırımının 28. anma yıldönümünde şehitlerimizin kederli yakınlarına ve tüm Boşnak kardeşlerimize en içten taziyelerimizi sunuyoruz.

BM Güvenlik Konseyinin 819/1993 sayılı kararıyla "güvenlikli bölge" ilan edilmiş olan Srebrenitsa şehrinde, Temmuz 1995'te, Bosna savaşının en büyük katliamı gerçekleştirilmiştir. Bu katliamın soykırım olduğu Uluslararası Adalet Divanının 26 Şubat 2007 tarihli kararıyla tescil edilmiştir. Ayrıca, Eski Yugoslavya Uluslararası Ceza Mahkemesi de kararlarında Srebrenitsa'da yaşananların soykırım olduğunu belirtmiştir.

Yıldönümü vesilesiyle Srebrenitsa soykırımını bir kez daha kınıyor, rahmetli Aliya İzetbegović'in "Ne yaparsanız yapın ama soykırımı unutmayın. Çünkü unutulmuş soykırım tekrarlanır" sözünden hareketle bu acıların bir daha yaşanmaması için Srebrenitsa soykırımını asla unutmayacağımızı ve unutturmayacağımızı, benzer olayların yeniden vuku bulmasına asla müsaade etmeyeceğimizi vurgulamak istiyoruz.

Türkiye Büyük Millet Meclisinde grubu bulunan tüm siyasi partiler olarak yukarıdaki görüşler temelinde, Srebrenitsa soykırımını ilelebet hatırdan tutmaya, Bosna-Hersek'in toprak bütünlüğünü, egemenliğini ve bağımsızlığını kuvvetle desteklemeye devam edeceğiz.

OKUNDU 3/34
B.13/11.07.2023

Adalet ve Kalkınma Partisi Grubu Başkanvekili
Abdullah Gül

Cumhuriyet Halk Partisi Grubu Başkanvekili
Gökhan Günaydin

Yeşiller ve Sol Gelecek Partisi Grubu Başkanvekili
Hakkı Sarıhan Oğuz

Milliyetçi Hareket Partisi Grubu Başkanvekili
Erkan AKŞAY

İYİ Parti Grubu Başkanvekili
Ahmet Davutoğlu

Saadet Partisi Grubu Başkanı
Selçuk Özdağ

OKUNDU
8-7/12/10/2023

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİNİN ORTAK BİLDİRİSİ

Filistin ve İsrail’de yaşanan çatışmalarda çok sayıda sivil can kayıplarının yaşanması, sivil altyapının hedef alınması ve sivillerin en temel ihtiyaçlarını dahi karşılayamayacak durumda bırakılması vicdanları yaralamaktadır. Krizin başka bölgelere de sirayet potansiyeli, bölgesel güvenlik ve istikrarı ciddi biçimde tehdit etmektedir.

Sivillerin her şartta korunması ve toplu cezalandırma mahiyetindeki uygulamalardan kaçınılması hukukun, vicdanın ve insanlığın gereğidir. Bu gerilimin telafi edilemez sonuçlar doğurmaması için tüm tarafları barış-güvenlik-istikrar vizyonumuz çerçevesinde itidale ve aklıselime davet ediyoruz.

Son yaşananlar, uzun süredir tarifsiz sıkıntı, umutsuzluk ve acılara yol açan Filistin-İsrail meselesinin artık iki devletli çözüme yönelik yerleşik Birleşmiş Milletler parametreleri temelinde ve müzakereler yoluyla adil, kapsamlı ve kalıcı bir çözüme kavuşturulması zaruretinin bir kez daha gözler önüne sermiştir. Filistin-İsrail meselesinin çözümü, sonuçları yönetmekten değil, sorunların temelinde yatan sebepleri ortadan kaldırmaktan geçmektedir. Son olaylar, 56 yıldır devam eden hukuksuz işgal ve buna bağlı politikaların doğurduğu bir sonuçtur.

Toprakları, hayat ve gelecek umutları elinden alınan Filistin halkı, bugün yeni ve emsali görülmemiş bir kuşatma altındadır. İki milyon insanın yaşadığı ve 16 yıllık ablukayla çoktan bir açık hava hapishanesine dönmüş bulunan Gazze’ye sağlanan gıda, enerji ve insani yardımların kesilmesi, sivil yerleşimlerin hedef gözetilmeksizin vurulması uluslararası hukukun açık ve ağır bir ihlalidir.

İşgalle başlayan, yasadışı yerleşimcilerin mülk gaspları, kutsal mekânların statüsünü hiçe sayan saldırı ve provokasyonlarla devam eden ihlaller zinciri ve çifte standartlı uygulamalar, iki devlet temelindeki çözüm vizyonunu da aşındırmaya devam etmektedir.

Bu itibarla, Filistin topraklarında devam eden işgal uygulamalarının biran önce sona ermesi ve adil bir barışa ulaşılması şarttır. Başta Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi olmak üzere, tüm uluslararası toplumun, artık daha fazla gecikmeksizin iki devletli çözüm vizyonu temelinde tarafları adil bir çözüme yönlendirmek için sorumluluk alması gerekmektedir.

Ortadoğu’da kalıcı barışın öncelikle Filistin-İsrail meselesinin adil bir çözüme kavuşturulmasıyla mümkün olduğunu ve bunun, 1967 sınırları temelinde, başkenti Doğu Kudüs olan, bağımsız, egemen ve coğrafi bütünlüğü haiz bir Filistin Devleti’nin vücut bulmasıyla mümkün olabileceğini net bir şekilde yineliyoruz.

Türkiye Büyük Millet Meclisinde grubu bulunan tüm siyasi partiler olarak, yukarıda sıraladığımız görüşler temelinde, taraflardan Filistin ve İsrail’de yaşanan çatışmaları

B. Akar *Ö. Ç. Özkan* *E.A. Sarıhanlı*

tırmandırmaya son vermelerini ve sivilleri hedef almamalarını bekliyoruz. Gazze’de bitmeyen insani trajediyi derinleştiren kolektif cezalandırma yöntemleri ile hedefi doğrudan siviller olan tüm saldırıları kınıyor; Filistin ve İsrail’i, iki devlet temelinde adil ve kalıcı bir çözüme ulaşmaları için, daha fazla gecikmeksizin kalıcı barışa yönelik müzakerelere başlamaya davet ediyoruz.

Bahadır
YENİSEHİRLİOĞLU
Manisa Milletvekili
AK Parti Grup Başkanvekili

Ali Mahir BAŞARIR
Mersin Milletvekili
CHP Grup Başkanvekili

Hakkı Saruhan OLUÇ
Antalya Milletvekili
Yeşil Sol Grup
Başkanvekili

Erkan AKÇAY
Manisa Milletvekili
MHP Grup Başkanvekili

Erhan USTA
Samsun Milletvekili
İYİ Parti Grup Başkanvekili

Bülent KAYA
İstanbul Milletvekili
Saadet Partisi Grup
Başkanvekili

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİNİN ORTAK BİLDİRİSİ

Türkiye Büyük Millet Meclisi, 12 Ekim 2023 tarihinde bütün parti gruplarının imzasıyla yayınlanan bildiri doğrultusunda, Filistin ve İsrail'deki gelişmeleri yakından takip etmektedir.

Gazze'de Al Ahli ve Al Mamedani Hastanelerinin hedef alınması sonucunda yüzlerce Filistinlinin hayatını kaybetmesinden ve bir o kadarının da yaralanmasından derin üzüntü duyuyoruz. İnsanlık suçu olan bu saldırıları en şiddetli biçimde kınıyoruz.

İsrail'in Gazze halkına karşı, uluslararası hukuka ve uluslararası insancıl hukuka aykırı saldırılarını artırarak sürdürmesini esefle karşılıyoruz.

Saldırılarda hayatlarını kaybeden Filistinli kardeşlerimize rahmet, yaralılara acil şifalar diliyoruz.

Türkiye Büyük Millet Meclisinin bütün parti grupları ve milletvekilleri olarak, bu vahşetin durdurulması için dünya parlamentolarını, uluslararası toplum ve kuruluşlarını, tutum ve inisiyatif almaya davet ediyoruz.

OKUNDU

B.8 / 17.10.2023

3/772

Adalet ve Kalkınma Partisi
Grubu Başkanvekili
ÖZLENT ZENGİN

Cumhuriyet Halk Partisi
Grubu Başkanvekili
BURCU KOKSALL

Yeşiller ve Sol Gelecek Partisi
Grubu Başkanvekili
MERAL DANIŞ BEŞTAŞ

Milliyetçi Hareket Partisi
Grubu Başkanvekili
M. Levent ZÜBÜR

İYİ Parti
Grubu Temsilcisi
DURSUN ATAS

Saadet Partisi
Grubu Başkanvekili
İSA MESİH ŞAHİN

Bölücü terör örgütü PKK tarafından iki gündür gerçekleştirilen hain terör saldırıları neticesinde 12 vatan evladımızı kaybetmiş bulunmaktayız. Milletimizin başı sağ olsun. Bu menfur saldırılarda şehit olan kahraman askerlerimize Allah'tan rahmet, kederli ailelerine ve milletimize sabır, yaralılarımıza acil şifa diliyoruz. Bizler Türkiye Büyük Millet Meclisinde aşağıda imzası bulunan siyasi parti grupları olarak birlik ve bütünlüğümüze, huzur ve güvenliğimize yönelik bu saldırıları şiddetle kınıyoruz.

Terör ve şiddet, hiçbir zaman hedefine ve amacına ulaşamayacaktır. Aziz milletimizin teröre asla boyun eğmeyeceğini, Türkiye Cumhuriyeti'nin güvenliğine tehdit oluşturan tüm terör örgütleriyle tavizsiz bir şekilde mücadele edecek güç ve kudrete sahip olduğunu kararlılıkla ilan ediyoruz.

[Signature]
Feyla Zahir Usta
AK Parti Grup Bşk. Vekili

[Signature]
Münevver DERİŞÖK
İYİ Parti Grup Bşk. Vekili

[Signature]
Muhammed Seren DUTLUCU
MHP Grup Başkanvekili

[Signature]
İsmail MERTİN SAĞIN
SP. Grup Bşk. Vekili

[Signature]

Anayasa, kanunlar ve içtüzük metinlerinin yanı sıra parlamento teamülleri ve başkanlık tutumları/içtihatları, parlamento hukukunun temel kaynakları arasında yer almaktadır. Anayasa, kanun ve içtüzük hükümlerinin tutarlı bir yorumuna ulaşmak, parlamento teamüllerini kökleştirmek, Genel Kurul'da Başkanlık tutumlarına istikrar kazandırmak, ancak parlamento uygulamalarının titiz bir biçimde takip edilmesi ile olanaklıdır.

Usul Tartışmaları, Tutumlar ve İçtihatlar Sicili; parlamento usullerine ilişkin tartışmaları, yorumları, içtihatları ve uygulamaları, ilgili tutanaklar eşliğinde yıllara sâri şekilde izlemeyi amaçlamaktadır. Bu sicilin uzun vadede, Kanunlar ve Kararlar Başkanlığının temel bilgi havuzunu oluşturması ve parlamento hukukunun başlıca kaynakları arasında yer alması öngörülmektedir.

USUL TARTIŞMALARI, TUTUMLAR VE İÇTİHATLAR SİCİLİ

Mevzuat	Tarih	Dönem/Yıl (Birleşim)	Konu	Başkan/Başkanvekili	Sayfa
İçt. 102, 104	3 Ocak 2023	27/6 (44.B)	Meclis Araştırması veya Genel Görüşme Açılmasına İlişkin Öngörüşmelerde, Görüşmeye Konu Olan Meclis Araştırması ve Genel Görüşme Önergelerinin Siyasi Parti Gruplarınınca Verilmiş Olduğu Hallerde, Siyasi Parti Grubu Temsilcisinin Göstereceği Grup Üyesi Bir Başka Milletvekilinin Diğer İmza Sahibi Statüsü Kapsamında Söz Almasına İlişkin	Haydar AKAR	24
İçt. 105	2 Mart 2023 20 Mart 2023	27/6 (68.B) (75.B)	Yasama Döneminin Sona Ermesine 3 Aydan Daha Kısa Süre Kalmasına Karşın Meclis Araştırması Komisyonlarına 3 Aylık Çalışma Süresi Verilmesine İlişkin	Haydar AKAR (B. 68) Süreyya Sadi BİLGİÇ (B. 75)	27
İçt. 63	5 Ekim 2023 10 Ekim 2023	28/2 (4.B) (5.B)	Birleşimi Yöneten Başkan'ın, Saadet Partisi Grubunun Genel Kurul Salonu'ndaki Grup Yeri Belirlenene Kadar Meclisin Ara Vermesine Yönelik Talebi Hakkındaki Tutumuna İlişkin	Bekir BOZDAĞ (B.4) Gülizar BİÇER KARACA (B.5)	29

27/6	Meclis Araştırması veya Genel Görüşme Açılmasına İlişkin Öngörüşmelerde, Görüşmeye Konu Olan Meclis Araştırması ve Genel Görüşme Önergelerinin Siyasi Parti Gruplarınca Verilmiş Olduğu Hallerde, Siyasi Parti Grubu Temsilcisinin Göstereceği Grup Üyesi Bir Başka Milletvekilinin Diğer İmza Sahibi Statüsü Kapsamında Söz Almasına İlişkin
İçt. 102,104	
Tarih/Birleşim: 03.01.2023 / B.44	
Başkanvekili: Haydar AKAR	
Tutanak Metni	(...) 1.-HDP Grubu adına Grup Başkanvekili İstanbul Milletvekili Hakkı Saruhan Oluç ve Grup Başkanvekili Siirt Milletvekili Meral Danış Beştaş'ın, 6 yaşındaki bir kız çocuğunun 29 yaşındaki bir erkekle evlendirilerek istismar edildiği iddiasının araştırılması amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/6818)
	2.-İYİ Parti Grubu adına Grup Başkanı Bursa Milletvekili İsmail Tatlıoğlu'nun, çocukların uğradığı her türlü istismar, tecavüz ve diğer tüm olumsuz durumların araştırılarak alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/6819)
	3.-Eskişehir Milletvekili Jale Nur Süllü ve 20 Milletvekilinin, çocuğa yönelik istismar ve erken yaşta çocuk evlilikleri sorunlarının araştırılarak alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/6821)
	4.-İstanbul Milletvekili Engin Altay ve 131 Milletvekilinin, 2004 yılında başlayan bir cinsel istismar vakasının 2020 yılına kadar tespit edilememesinin nedenlerinin araştırılarak çocukların cinsel istismarının önlenmesi için alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/6822)
	5.-Şırnak Milletvekili Hüseyin Kaçmaz ve 19 Milletvekilinin, çocuklara yönelik istismar olaylarının nedenlerinin araştırılarak etkin mücadele edilmesi için yapılması gerekenlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/6823)
	6.-MHP Grubu adına Grup Başkanvekili Sakarya Milletvekili Muhammed Levent Bülbül ve Grup Başkanvekili Manisa Milletvekili Erkan Akçay'ın, başta cinsel istismar suçları olmak üzere çocuklara yönelik her türlü suçun önlenmesi için yapılması gerekenlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/6824)
	7.-Tokat Milletvekili Özlem Zengin ve 112 Milletvekilinin, 6 yaşındaki bir kız çocuğunun istismara maruz kalması olayının tüm yönleriyle araştırılarak çocuk istismarının önlenmesi için alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/6825)
	BAŞKAN – İç Tüzük'ümüze göre Meclis araştırması açılıp açılmaması hususunda sırasıyla siyasi parti gruplarına ve önergelerdeki birinci imza sahiplerine veya gösterecekleri bir diğer imza sahibine söz verilecektir.
	Konuşma süreleri gruplar için yirmişer dakika olacak ve alınan karar gereğince bu süre en fazla 2 konuşmacı tarafından kullanılabilir. Önerge sahiplerinin konuşma süreleri ise onar dakikadır.
	Şimdi söz alan üyelerin isimlerini okuyorum:

	Gruplar adına: İYİ Parti Grubu adına Gaziantep Milletvekili İmam Hüseyin Filiz, Aksaray Milletvekili Ayhan Erel; Milliyetçi Hareket Partisi Gruba adına Eskişehir Milletvekili Metin Nurullah Sazak; Halkların Demokratik Partisi Grubu adına Ankara Milletvekili Filiz Kerestecioğlu; Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına Denizli Milletvekili Gülizar Biçer Karaca, Ankara Milletvekili Gamze Taşcier; Adalet ve Kalkınma Partisi Grubu adına Tokat Milletvekili Mustafa Arslan. Önerge sahipleri: Siirt Milletvekili Meral Danış Beştaş, Ankara Milletvekili İbrahim Halil Oral, Mersin Milletvekili Alpay Antmen, Eskişehir Milletvekili Jale Nur Süllü, Şırnak Milletvekili Hüseyin Kaçmaz, Kırıkkale Milletvekili Halil Öztürk, Bolu Milletvekili Arzu Aydın. (....)
İşlem	Genel Kurulun 03.01.2023 tarihli 44'üncü Birleşimi'nin İkinci Oturumu'nda 6 yaşındaki bir kız çocuğunun evlilik adı altında cinsel istismara maruz bırakılması olayının araştırılarak benzer olayların yaşanmaması ve her türlü çocuk istismarlarının önlenmesi için alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulan Meclis araştırması önergelerinin öngörüşmeleri yapılmıştır. Başkan tarafından TBMM İçtüzüğü'nün 104'üncü maddesi kapsamında Meclis araştırması açılıp açılmaması hususunda sırasıyla siyasi parti gruplarına ve önergelerdeki birinci imza sahiplerine veya gösterecekleri bir diğer imza sahibine söz verileceği belirtilmiştir. Konuşma sürelerinin gruplar için yirmişer dakika olacağı ve alınan karar gereğince sürenin en fazla 2 konuşmacı tarafından kullanılabilceği, önerge sahiplerinin konuşma sürelerinin ise onar dakika olduğu ifade edilmiştir. Gruplar adına konuşma yapacakların ve önerge sahiplerinin kimler olduğu belirtilip grup adına konuşma yapacak kişilere sırasıyla söz verilmiştir. Siyasi parti grupları adına verilen önergelerden İyi Parti ve Milliyetçi Hareket Partisi adına verilen önergeler için önergelerde imzaları bulunmadığı halde sırasıyla birinci imzacılar tarafından görevlendirilmiş olan İyi Parti Ankara Milletvekili Halil İbrahim ORAL ve MHP Kırıkkale Milletvekili Halil ÖZTÜRK konuşma yapmıştır.
Not	TBMM İçtüzüğü'nün 104'üncü maddesinin üçüncü fıkrasında “<i>Meclis araştırmasının açılmasında genel görüşme açılmasındaki hükümler uygulanır.</i>” hükmü yer almaktadır. İçtüzük'ün genel görüşmeyi düzenleyen 102'nci maddesinde ise “<i>Genel Kurulda bu konudaki görüşmede siyasi parti grupları ve istemde bulunan milletvekillerinden birinci imza sahibi veya onun göstereceği bir diğer imza sahibi konuşabilir.</i>” hükmü bulunmaktadır. İlgili maddelerde yer alan hükümler kapsamında Meclis araştırması veya genel görüşme açılmasına ilişkin öngörüşmelerde, görüşmeye konu olan Meclis araştırması veya genel görüşme önergelerinin siyasi parti gruplarınca verilmiş olduğu hâllerde, siyasi parti grubu temsilcilerinin (grup başkanları, başkanvekilleri ya da onların yetkilendirecekleri milletvekillerinin) gösterecekleri ilgili parti grubu üyesi bir başka milletvekilinin önergede imzası olmasa dahi “diğer imza sahibi” statüsünde söz alabilmesi olanaklıdır.
İçtüzük	Genel görüşmenin açılması MADDE 102- Genel görüşme açılması, siyasi parti grupları veya en az yirmi milletvekili tarafından Başkanlıktan bir önergeyle istenebilir. Bu istem derhal gelen kâğıtlar listesine alınarak milletvekillerine duyurulur. Verilen önergenin metni beşyüz kelimeden fazla ise istek sahipleri beşyüz kelimeyi geçmemek üzere önergenin özetini eklemek zorundadırlar. Genel görüşme açılıp açılmamasına Genel Kurul karar verir. Genel Kurulda bu konudaki görüşmede siyasi parti grupları ve istemde bulunan milletvekillerinden birinci imza sahibi veya onun göstereceği bir diğer imza sahibi konuşabilir.

	Genel Kurul genel görüşme açılıp açılmamasına işaretle oylama suretiyle karar verir. Meclis araştırmasının tarifi ve açılması MADDE 104- Meclis araştırması, belli bir konuda bilgi edinmek için yapılan incelemeden ibarettir. Araştırma istemi önergesi beşyüz kelimedden fazla ise önerge sahipleri beşyüz kelimeyi geçmemek üzere özetini eklemek zorundadır. Meclis araştırmasının açılmasında genel görüşme açılmasındaki hükümler uygulanır. Meclis araştırma komisyonunun raporu hakkında Genel Kurulda, genel görüşme açılır.
--	--

27/6	Yasama Döneminin Sona Ermesine 3 Aydan Daha Kısa Süre Kalmasına Karşın Meclis Araştırması Komisyonlarına 3 Aylık Çalışma Süresi Verilmesine İlişkin	
İçt. 105		
Tarih/Birleşim: 02.03.2023/B.68, 20.03.2023/B. 75		Başkanvekili: Haydar AKAR (B. 68) Süreyya Sadi BİLGİÇ (B. 75)
Tutanak Metni	<u>68. Birleşim</u> (...) BAŞKAN – Meclis araştırmasını yapacak komisyonun 21 üyeden kurulmasını oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir. <u>Komisyonun çalışma süresinin, başkan, başkan vekili, sözcü ve kâtip üyenin seçimi tarihinden itibaren başlamak üzere üç ay olmasını oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.</u> Komisyonun gerektiğinde Ankara dışında da çalışabilmesi hususunu oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir. <u>75. Birleşim</u> (...) BAŞKAN – Meclis araştırmasını yapacak Komisyonun 21 üyeden kurulmasını oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir. <u>Komisyonun çalışma süresinin, başkan, başkan vekili, sözcü ve kâtip üyenin seçimi tarihinden başlamak üzere üç ay olmasını oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.</u> (...)	
İşlem	Genel Kurulun 02.03.2023 tarihli 68'inci Birleşimi (1357 sayılı Meclis Kararı) ve 20.03.2023 tarihli 75'inci Birleşiminde (1359 sayılı Meclis kararı) kurulan Meclis araştırması komisyonlarının çalışma süreleri, teamüle uygun olarak komisyonların başkan, başkanvekili, sözcü ve kâtip seçimi tarihinden başlamak üzere 3 ay olarak belirlenmiştir.	
Not	Seçimin yenilenmesine karar verilmemesi durumunda, 28. Dönem Milletvekili Genel Seçiminin gerçekleştirileceği olağan tarih 18.06.2023 iken 14.03.2023 tarihli ve 32132 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan K.2023/99 numaralı Yüksek Seçim Kurulu kararı uyarınca 28. Dönem Milletvekili Genel Seçiminin 14.05.2023 günü yapılmasına karar verilmiştir. Söz konusu seçimin yenilenmesine ilişkin Cumhurbaşkanlığı kararı ise, 10.03.2023 tarihli. 1357 ve 1359 sayılı Meclis kararları ile kurulan Meclis araştırması komisyonlarına 3 aylık çalışma süresi verilmiş olmasına karşın yasama dönemi, anılan süre tamamlanmadan önce sona ermiştir. 1359 sayılı Meclis Kararı ile kurulan Meclis araştırması komisyonu örneğinde, seçimlerin yenileneceği tarih belli olmasına ve Komisyonun kuruluşu ile milletvekili genel seçimi tarihi arasındaki süre 3 aydan kısa olmasına karşın, teamül gözetilerek Komisyona, seçim tarihine kadar olan süreci kapsayan bir süre değil, fakat yine 3 aylık çalışma süresi verilmiştir. TBMM İçtüzüğü’nün 1973 yılında yürürlüğe giren ilk metninde “Meclis Araştırma Komisyonu ve yetkileri” başlıklı 103’üncü maddesi “... <i>Bu komisyonun üye adedi, çalışma süresi ve gerektiğinde Ankara dışında da çalışabileceği hususu Meclis Başkanının teklifi ile Genel Kurulca tespit edilir...</i>” biçiminde düzenlenmişken 16.05.1996 tarihli ve 424 numaralı TBMM Kararı kapsamında yapılan değişiklik ile maddeye “... <i>Araştırmasını üç ay içinde bitiremeyen komisyona bir aylık kesin süre verilir. ...</i>” hükmü eklenmiştir. Anılan değişikliğin gerekçesine bakıldığında, düzenlemenin, Meclis araştırmasının güncelliğini kaybetmeden sonuçlandırılarak Genel Kurulun bilgisine sunulmasının amaçlanması ve bu nedenle komisyona azami 3 aylık bir süre tanınması şeklinde gerekçelendirilmiştir. Meri 105’inci madde,	

	mezkûr 424 sayılı TBMM Kararı ile son hâlini almıştır. Bu noktada mevcut hükmün lafzında “azami” sözcüğüne yer verilmemekle birlikte maddeye son hâlini veren değişikliğin madde gerekçesinde, 3 aylık sürenin, azami süre olarak öngörülmüş olduğu anlaşılmaktadır.
İçtüzük 77/2 105	Seçimlerin yenilenmesi halinde kanun tekliflerinin durumu MADDE 77- (...) Yasama dönemi başında, önceki dönemde verilmiş yazılı soru, Meclis araştırması, genel görüşme önergeleri ve Cumhurbaşkanınca bir daha görüşülmek üzere geri gönderilen kanunlar hükümsüz sayılır. (...) Meclis araştırma komisyonu ve yetkileri MADDE 105- Meclis araştırmasının yürütülmesi görevi, genel hükümlere göre seçilecek bir özel komisyona verilir. Bu komisyonun üye adedi, çalışma süresi ve gerektiğinde Ankara dışında da çalışabileceği hususu Meclis Başkanının teklifi ile Genel Kurulca tespit edilir. Araştırmasını üç ay içinde bitiremeyen komisyona bir aylık kesin süre verilir. Komisyon bu süre sonunda da çalışmasını tamamlayamadığı takdirde süre bitiminden itibaren onbeş gün içinde araştırmanın tamamlanmaması nedenleri veya o ana kadar varılan sonuçlar üzerinde Genel Kurulda görüşme açılır. Genel Kurul bu görüşme ile yetinebileceği gibi yeni bir komisyon da kurabilir. (...)

28/2	Birleşimi Yöneten Başkan'ın, Saadet Partisi Grubunun Genel Kurul Salonu'ndaki Grup Yeri Belirlenene Kadar Meclisin Ara Vermesine Yönelik Talebi Hakkındaki Tutumuna İlişkin	
İçt. 63		
Tarih/Birleşim: 05.10.2023/B.4; 10.10.2023/B.5	Başkanvekili: Bekir BOZDAĞ, Gülizar BİÇER KARACA	
Tutanak Metni	<u>4. Birleşim</u> (...) 1.- Muğla Milletvekili Selçuk Özdağ'ın, Saadet Partisi Grubunun Genel Kurul Salonu'ndaki grup yeri belirlenene kadar Meclisin tatil edilmesi gerektiğine ve Başkanlığın tutumunun bu yönde olmaması hâlinde usul tartışması açılmasını talep ettiğine ilişkin açıklaması SELÇUK ÖZDAĞ (Muğla) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 6 Temmuz 2023 tarihinde bir grup kuruldu burada. Bu grup kurulduktan sonra Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı ve Başkanlık Divanının ve diğer parti gruplarının hangi hakları varsa; Adalet ve Kalkınma Partisinin, Cumhuriyet Halk Partisinin, Yeşil Sol Partinin, Milliyetçi Hareket Partisinin ve İYİ Partinin hangi hakları varsa bu hakların Saadet Partisi Grubuna da verilmesi gerekmektedir. Bizim bunu talep etmemize bile gerek yok. Burası Türkiye Büyük Millet Meclisi, bizim anayasamız İç Tüzük ve bu İç Tüzük mucibince Başkanlık Divanının burada bize yer göstermesi gerekiyordu. Diğer partilerin İç Tüzük'ten kaynaklanan hangi hakları varsa; gerek ulaşım imkânları gerek oturma imkânları gerekse de çalışma takvimi konusunda, ofiste çalışan memurlarla ilgili, Adalet ve Kalkınma Partisi hangi imkânlarla sahipse aynı imkânların Saadet Partisi Grubuna da verilmesi lazımdı. Biz, bugün Meclis Başkanlığını yürüten Sayın Bekir Bozdağ'dan şunu istirham ediyoruz: Bir, çalışma usullerine uygun hareket etmenizi istiyoruz. Bugüne kadar 3 defa Meclis Başkanıyla konuştuk, Meclis Başkanlık Divanında konuştuk, bugün aynı şekilde arkadaşımız konuştu ve "1 Ekime kadar burada grup yeriniz belli olacak." dediler. Kim söyledi bunu? Meclis Başkanı söyledi. Bu bizim en tabii hakkımız. Biz kimsenin babasından lütuf istemiyoruz ki. Burası sizin babanızın malı falan değil, Meclis Başkanının da malı değil, Meclis Başkan Vekillerinin de malı değil; burası millete ait. Biz de millet adına buraya geldik, hâkimiyet kayıtsız şartsız millete aitse, egemenlik kayıtsız şartsız millete aitse burada bir grubumuzun olması lazım. (...) SELÇUK ÖZDAĞ (Muğla) – Meclis Başkanı bize 2 tane teklifte bulundu ve dedi ki: "2 alternatifte indirdik ya burada aynı takvim devam edecek bu oturma usulü, en sonda siz oturacaksınız veya Adalet ve Kalkınma Partisini ortaya alacağız, sağına ve soluna da muhalefet gruplarını almış olacağız veya diğer partileri almış olacağız." Bugün bir komisyon kuruldu. 1 Ekime kadar yapmadınız. 1 Ekimde Genel Kurul açılırken biz burada bu etkinliği yapacaktık; yabancı misyon şeflerinin olduğu yerde, Cumhurbaşkanının gelmiş olduğu yerde bunu yapmak istemedik, aynı zamanda bir terör faaliyeti olmuştu, Türkiye'ye karşı yapılmıştı. O nedenle bugün biz çalışma takvimine, usullerine göre hareket etmenizi istirham ediyoruz; aksi takdirde Meclisi tatile çıkarın. Salı gününe kadar halledeceğinizi söylediniz, salı günü Meclis toplansın, o gün bu işi halletmiş olalım; eğer bunu bu şekilde yapmayacaksınız biz usul tartışması talebinde bulunuyoruz İç Tüzük 63'e göre. (...) 1.- Oturum Başkanı TBMM Başkan Vekili Bekir Bozdağ'ın, Saadet Partisi Grubunun Genel Kurul Salonu'ndaki grup yeri belirlenene kadar Meclisin tatil edilip edilmemesi hakkında BAŞKAN – Usul tartışmasını açıyorum. (...) İSA MESİH ŞAHİN (İstanbul) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.	

Tabii, böyle bir gündemle kürsüde konuşmak istemezdik. Gönül isterdi ki Meclis Başkanlığını yöneten Değerli Başkanlar, orada yetki makamında oturanlar bugüne kadar bu sorunu çözmüş olsunlar. Eğer biz ilk gün çıkıp böyle bir şey ortaya koymuş olsaydık buradaki bütün itirazlar haklıydı. Bakın, 6 Temmuzda kuruldu grubumuz, aradan tam üç ay geçti. Bizden müsaade istendi, torba yasa konuşulurken oradan çalışmamıza devam ettik; sonra, kamuoyunun gözü önünde, 2 tane önemli, olağanüstü toplantı oldu yine oradan konuşmak zorunda kaldık ve bize 1 Ekim işaret edildi. Arkadaşlar, üç aydır anlayışla bekledik, iyi niyet gösterdik ve samimiyet gösterdik. Üç ay bunun çözülmesini bekledik. Biz eşit şartlarda burada siyaset yapamayacaksak, biz eşit şartlarda burada kendimizi ifade edemeyeceksek arkadaşlar, bunu kamuoyuna nasıl izah edeceksiniz? Şimdi, bizim istihramımız şudur: Biz üç aydır idare ediyoruz. Sayın Meclis Başkan Vekilinden de bunu bir kere daha istiyorum, Sayın Meclis Başkanına da aynı ifadeyi kullandım: Biz sizi, size olan, makama olan saygımızdan dolayı üç ay idare ettik, sizin seçtiğiniz partideki arkadaşlar da anlayış gösterdin, geçici çözüm bulalım, bir gün de onlar sizi idare etsinler. Buyurun, sizi de bu anlayışa davet ediyorum.

Değerli milletvekilleri, biz Sayın Başkandan gerekirse oturuma ara vermesini, arka tarafta bu konuya Grup Başkan Vekilleriyle bugün için geçici bir çözüm bulmasını, salı günü de bu konuyu kesinlikle çözmesini bekliyoruz.

Şunun da altını özellikle çizmek istiyorum: Burada az sonra aleyhte konuşacak olan iktidar partisi neyi konuşacak? Ya, neyi konuşacaklar, merak ediyorum arkadaşlar. (Saadet Partisi ve CHP sıralarından alkışlar) Üç aydır orada oturmamızı neyle izah edecekler? Gösterdiğimiz iyi niyeti, anlayışı nereye koyacaklar? Buradan arkadaşımız az önce ezbere itiraz etmeye çalıştı. Sanırım bazı görevler veriliyor arkadaşlara, ne olursa olsun itiraz edin... (Saadet Partisi ve CHP sıralarından alkışlar) Arkadaşlar, şuradan konuşacağız, hakkaniyetli konuşacağız. Eğer Grup Başkan Vekiliniz çıkıp “Haklısınız.” derse bir şey demeyeceğiz ama çok net söylüyoruz, bizim oradaki tavrımız devam edecek; salı günü bu mesajı vermiştik, demokratik teamüller çerçevesinde bir tavır göstereceğimizin mesajını vermiştik, biz orada oturmaya devam edeceğiz. Bugün orada çözüm komisyonu oturuyor arkadaşlar. Meclis Başkanlığı bu sorunu çözemedi, bugün orada bir çözüm komisyonu oturuyor. Sayın Başkandan da -tekrar ediyorum- oturuma ara vermesini veya çözüm bulunamıyorsa da Genel Kurulu bugün ertelemesini, tatil etmesini talep ediyorum.

(...)

BAŞKAN – Değerli milletvekilleri, tutumumda bir değişiklik yoktur. Kurulan komisyonun kararını bekleyeceğiz ve salı günü, inşallah, Saadet Partisi Grubu da kendisi için tayin edilen yerde görevini yapmaya devam edecektir.

HASAN BİTMEZ (Kocaeli) – Meclis Başkanımız “Perşembe günü çözülecek.” diye söz vermişti.

BAŞKAN – Şimdi, birleşime on beş dakika ara veriyorum ve Grup Başkan Vekillerimi arkada bir istişare için davet ediyorum.

5. Birleşim

(...)

1.- İstanbul Milletvekili İsa Mesih Şahin’in, Saadet Partisi Grubunun Genel Kurul Salonu’nda grup yerinin hâlâ belirlenmediğine ilişkin açıklaması

İSA MESİH ŞAHİN (İstanbul) – Evet, Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Tabii, geçen hafta burada Meclis bir tartışma yaşadı. Mecliste yeni kurulan Saadet Partisi Grubunun İç Tüzük’e göre önde oturması gereken yerle ilgili bir düzenleme hâlâ yapılmadı. Yaz tatili döneminde beklendi, 1 Ekim tarihi geçti, geçen hafta geçti ama bütün bunlara rağmen kurulan komisyondaki arkadaşlar “Bu bizim yetkimiz değil.” gibi çok garip şeyler ortaya koydu. Sayın Başkanım, burası önemli, geldiğimiz noktada... Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Genel Kurulda İç Tüzük’ün bize verdiği haklar hâlâ sağlanmamıştır, oturma düzeni hâlâ sağlanmamıştır.

	Değerli Başkanım, sizden, bu oturma düzeninin sağlanmasını, bununla ilgili gerekli önlemlerin alınmasını, aksi takdirde de usul tartışması başlatacağımızı buradan paylaşmak istiyorum, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (Saadet Partisi sıralarından alkışlar) BAŞKAN – Değerli milletvekilleri, birleşime on dakika ara veriyorum. (...) 2.- Oturum Başkanı TBMM Başkan Vekili Gülizar Biçer Karaca'nın, Danışma Kurulunda uzlaşıyla Saadet Partisi Grubunun Genel Kurul Salonu'nda grup yerinin belirlendiğine ilişkin konuşması BAŞKAN - Değerli milletvekilleri, az önce Danışma Kurulumuzun Saadet Partisinin Türkiye Büyük Millet Meclisindeki yeri konusundaki toplantıda uzlaş sağlanmış olup Saadet Partisi Grubunun Milliyetçi Hareket Partisi Grubunun yanındaki sıradan itibaren Türkiye Büyük Millet Meclisinde yeri uzlaşıyla tespit edilmiştir.
İşlem	Usul tartışması açılmıştır. Başkan tutumunu değiştirmemiştir. Oylama yapılmamıştır.
Not	Saadet Partisi Grubunun Genel Kurul'daki yerinin belirlenmesi amacıyla TBMM Başkanlık Divanı tarafından idare amirleri ve kâtip üyelerden oluşan 6 kişilik bir alt komisyon görevlendirilmiştir. Komisyondan oybirliği ile belirleyeceği önerileri Başkanlık Divanı'na sunması istenmiştir. Bu süreçte Saadet Partisi Grubu 5.10.2023 tarihinde Genel Kurul'da yasama faaliyetleri başlamış olmasına rağmen hala yerlerinin belirlenmemiş olması hususuyla ilgili Meclis Başkanından yasama faaliyetlerine ara verilmesini talep etmiştir. Bu talebin yerine getirilmemesi halinde TBMM İçtüzüğü'nün 63'üncü maddesi hükümleri gereğince usul tartışması açılmasını talep etmiştir. Meclis Başkanı usul tartışması açmıştır. Usul tartışması sonucu bir oylama yapılmamış ve Başkan tutumunu değiştirmemiştir. Komisyondan çıkacak kararın bekleneceğini ifade ederek birleşime ara vermiştir. Aradan sonra Genel Kurul gündemi görüşülmeye devam edilmiştir. 10.10.2023 tarihli 5. Birleşimde Saadet Partisinin Grubunun talebini yinlemesi üzerine Başkan birleşime ara vermiştir. Verilen arada Danışma Kurulunda MHP Grubunun Genel Kuruldaki oturma yerinden en öndeki iki koltuğun MHP Genel Başkanı Sayın Devlet BAHÇELİ'nin talimatıyla Saadet Partisi Grubuna verilmesiyle husus çözüme ulaşmıştır.
İçtüzük	Usul hakkında konuşma MADDE 63- Görüşmeye yer olup olmaması, Başkanı gündeme veya Türkiye Büyük Millet Meclisinin çalışma usullerine uymaya davet gibi usule ait konular, diğer işlerden önce konuşulur. Bu yolda bir istemde bulunulursa, üçer dakikadan fazla sürmemek şartıyla, lehte ve aleyhte en çok ikişer kişiye söz verilir. Bu görüşme sonucunda oya başvurmak gerekirse oylama işaretle yapılır.

KANUN VE KARAR SİCİLİ

KANUN SİCİLİ

2023 YILINDA KABUL EDİLEN KANUNLAR¹

1. 4/1/2023 tarihli ve 7430 sayılı Antalya Diplomasi Forumu Vakfı Kanunu
2. 12/1/2023 tarihli ve 7431 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu ile Bazı Kanunlarda ve 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun
3. 18/1/2023 tarihli ve 7432 sayılı Uludağ Alanı Hakkında Kanun
4. 19/1/2023 tarihli ve 7433 sayılı Devlet Memurları Kanunu ve Bazı Kanunlar ile 663 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun
5. 25/1/2023 tarihli ve 7434 sayılı Kamu Finansmanı ve Borç Yönetiminin Düzenlenmesi Hakkında Kanunda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun
6. 26/1/2023 tarihli ve 7435 sayılı Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği ile Odalar ve Borsalar Kanunu ile Bazı Kanunlarda ve 640 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun
7. 2/2/2023 tarihli ve 7437 sayılı Yükseköğretim Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun
8. 1/3/2023 tarihli ve 7438 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu ile 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun
9. 2/3/2023 tarihli ve 7439 sayılı Türk Arkeoloji ve Kültürel Miras Vakfı Kanunu
10. 9/3/2023 tarihli ve 7440 sayılı Bazı Alacakların Yeniden Yapılandırılması ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun
11. 15/3/2023 tarihli ve 7441 sayılı Afet Yeniden İmar Fonunun Kurulması Hakkında Kanun
12. 23/3/2023 tarihli ve 7442 sayılı Orman Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun

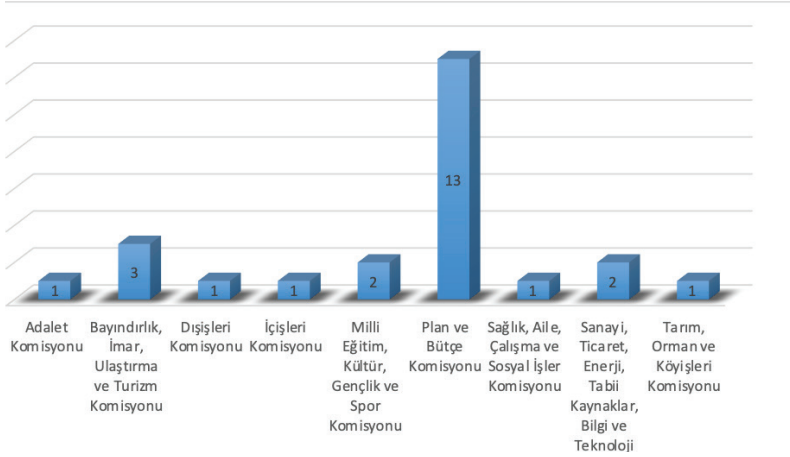
¹ 2023 yılında toplam 62 kanun kabul edilmiş olup, bunlardan 37'sini uluslararası anlaşmaların onaylanmasını uygun bulma kanunları ile bu kanunlarda değişiklik yapan kanunlar oluşturmaktadır. Bu bölümde, uluslararası anlaşmalara ilişkin kanunlar dışında kalan kanunlara (25 kanun) ilişkin sicil bilgilerine yer verilmiştir.

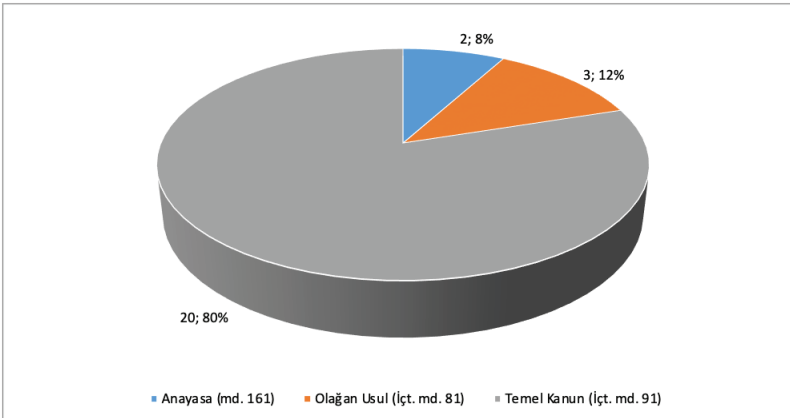
13. 28/3/2023 tarihli ve 7445 sayılı İcra ve İflas Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun
14. 30/3/2023 tarihli ve 7446 sayılı Çevre Kanunu ile Bazı Kanunlarda ve 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun
15. 30/3/2023 tarihli ve 7447 sayılı İstiklal Madalyası Verilmiş Bulunanlara Vatani Hizmet Tertibinden Şeref Aylığı Bağlanması Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun
16. 4/4/2023 tarihli ve 7451 sayılı Organize Sanayi Bölgeleri Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun
17. 5/4/2023 tarihli ve 7452 sayılı Olağanüstü Hal Kapsamında Yerleşme ve Yapılaşmaya İlişkin Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin Kabul Edilmesine Dair Kanun
18. 14/7/2023 tarihli ve 7456 sayılı 6/2/2023 Tarihinde Meydana Gelen Depremlerin Yol Açtığı Ekonomik Kayıpların Telafisi İçin Ek Motorlu Taşıtlar Vergisi İhdası ile Bazı Kanunlarda ve 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun
19. 15/7/2023 tarihli ve 7457 sayılı 2023 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu ile Bağlı Cetvellerinde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun
20. 25/10/2023 tarihli ve 7464 sayılı Konutların Turizm Amaçlı Kiralanmasına ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun
21. 7/11/2023 tarihli ve 7471 sayılı Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda ve 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun
22. 22/11/2023 tarihli ve 7474 sayılı Aile ve Gençlik Fonu Kurulması Hakkında Kanun
23. 25/12/2023 tarihli ve 7489 sayılı 2024 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu
24. 25/12/2023 tarihli ve 7490 sayılı 2022 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu
25. 27/12/2023 tarihli ve 7491 sayılı Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun

2023 YILINDA KABUL EDİLEN KANUNLARA İLİŞKİN İSTATİSTİKSEL VERİLER

1. Kanuna Dayanak Oluşturan Kanun Tekliflerinin Görüşüldüğü Esas Komisyon

2. Kanuna Dayanak Oluşturan Kanun Tekliflerinin Genel Kurulda Görüşülme Usulü

3. Kanunlara Dayanak Oluşturan Kanun Tekliflerine İlişkin Veriler

Veri Türü^{2,3}	Toplam	Kanun Başına Ortalama
Kanun Sayısı	23	
Madde Sayısı	464	20,17
Genel Kurulda Kabul Edilen Önerge Sayısı	47	2,04
Kanuna Dayanak Oluşturan Kanun Teklifi'nin Komisyonunda Bekleme Süresi (Gün)	162	7,04
Komisyon Raporunun Genel Kurulda Bekleme Süresi (Gün)	186	8,09
Genel Kurulda Görüşülme Süresi (Birleşim Sayısı)	53	2,30
Toplam Kanunlaşma Süresi (Gün)	604	26,26

2 Bütçe ve Kesinhesap Kanun Tekliflerine ilişkin veriler hesaplama dâhil edilmemiştir.

3 Veri türleri hakkında ayrıntılı bilgi için bir izleyen sayfanın dipnotlarına bakınız.

Dönem: 27	ANTALYA DİPLOMASİ FORUMU VAKFI KANUNU	
Yasama Yılı: 6		
Kanun No. 7430	Kabul Tarihi: 04.01.2023	Yayımlandığı Resmî Gazete Sayısı ve Tarihi: 32069 / 10.01.2023
Kanuna Dayanak Oluşturan Kanun Teklifi'nin Komisyonunda Bekleme Süresi⁴: 15 gün		Komisyon Raporunun Genel Kurulda Bekleme Süresi⁵: 5 gün
Kanunlaşma Süresi⁶: 63 gün		Esas Komisyon: Dışişleri Komisyonu Komisyon Raporu (Sıra Sayısı): 369 Esas Komisyonunda Görüşülme Tarihi: 17.11.2022
Görüşüldüğü Genel Kurul Birleşimleri: 28. Birleşim 01.12.2022 44. Birleşim 03.01.2023 45. Birleşim 04.01.2023		Genel Kurulda Görüşülme Usulü: Temel Kanun (İçt. md. 91)
Madde Sayısı: (10+1) 11 Değişiklik Yaptığı Kanun/KHK Sayısı: 1 Değişiklik Yaptığı Kanun/KHK Numaraları⁷: 5510 Genel Kurulda Kabul Edilen Önerge Sayısı⁸: -		

- 4 “Kanuna Dayanak Oluşturan Kanun Teklifi’nin Komisyonunda Bekleme Süresi”, kanun teklifinin komisyona havale tarihi ile esas komisyonca görüşülmeye başlaması tarihi arasında geçen süreyi vermektedir. Havalenin gerçekleştirildiği gün ile komisyon görüşmesinin başladığı gün, bu sürenin hesabına dâhil edilmektedir.
- 5 “Komisyon Raporunun Genel Kurulda Bekleme Süresi”, esas komisyonca görüşülüp sıra sayısına bağlanan kanun teklifinin Genel Kurul gündemine girdiği günden burada görüşülmesine başlanmasına kadar geçen süreyi ifade etmektedir. Sıra sayısının Genel Kurul gündemine girdiği gün ile Genel Kurulda görüşülmesine başlandığı gün de hesaplama dâhil edilmektedir.
- 6 “Kanunlaşma Süresi”, kanun teklifinin TBMM Başkanlığına sunulduğu günden Genel Kurulda kabul edildiği güne kadar geçen süreyi göstermektedir. Kanun teklifinin TBMM Başkanlığına sunulduğu gün ile Genel Kurulda kabul edildiği gün de hesaplama dâhil edilmektedir.
- 7 Numaralardan kanun hükmünde karamelere ilişkin olanların yanına ayrıca içinde “KHK” kaydı düşülmüştür. Bu kaydın yer almadığı numaralar, kanun numaralarını göstermektedir.
- 8 Genel Kurulda belli bir maddeyle ilişkin olarak aynı mahiyette birden çok önerge kabul edilmişse, bunlar sadece bir önerge olarak hesaba dâhil edilmiştir.

Dönem: 27	SOSYAL SİĞORTALAR VE GENEL SAĞLIK SİĞORTASI KANUNU İLE BAZI KANUNLARDA VE 375 SAYILI KANUN HÜKMÜNDE KARARNAMEDE DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR KANUN	
Yasama Yılı: 6		
Kanun No. 7431	Kabul Tarihi: 12.01.2023	Yayımlandığı Resmî Gazete Sayısı ve Tarihi: 32072 / 13.01.2023
Kanuna Dayanak Oluşturan Kanun Teklifi'nin Komisyonunda Bekleme Süresi: 6 gün		Komisyon Raporunun Genel Kurulda Bekleme Süresi: 1 gün
Kanunlaşma Süresi: 9 gün		Esas Komisyon: Plan ve Bütçe Komisyonu Komisyon Raporu (Sıra Sayısı): 392 Esas Komisyonunda Görüşülme Tarihi: 09.01.2023
Görüşüldüğü Genel Kurul Birleşimleri: 48. Birleşim 11.01.2023		Genel Kurulda Görüşülme Usulü: Temel Kanun (İçt. md. 91)
Madde Sayısı: 9 Değişiklik Yaptığı Kanun/KHK Sayısı: (3+1) 4 Değişiklik Yaptığı Kanun/KHK Numaraları: 3065, 5510, 5520, 375 (KHK) Genel Kurulda Kabul Edilen Önerge Sayısı: -		

Dönem: 27	ULUDAĞ ALANI HAKKINDA KANUN	
Yasama Yılı: 6		
Kanun No. 7432	Kabul Tarihi: 18.01.2023	Yayımlandığı Resmî Gazete Sayısı ve Tarihi: 32085 / 26.01.2023
Kanuna Dayanak Oluşturan Kanun Teklifi'nin Komisyonda Bekleme Süresi: 12 gün		Komisyon Raporunun Genel Kurulda Bekleme Süresi: 27 gün
Kanunlaşma Süresi: 55 gün		Esas Komisyon: Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonu Komisyon Raporu (Sıra Sayısı): 380 Esas Komisyonda Görüşülme Tarihi: 09.12.2022, 10.12.2022
Görüşüldüğü Genel Kurul Birleşimleri: 50. Birleşim 17.01.2023 51. Birleşim 18.01.2023		Genel Kurulda Görüşülme Usulü: Temel Kanun (İçt. md. 91)
Madde Sayısı: (13+1) 14 Değişiklik Yaptığı Kanun/KHK Sayısı: 1 Değişiklik Yaptığı Kanun/KHK Numaraları: 5018 Genel Kurulda Kabul Edilen Önerge Sayısı: 1		

Dönem: 27	DEVLET MEMURLARI KANUNU VE BAZI KANUNLAR İLE 663 SAYILI KANUN HÜKMÜNDE KARARNAMEDE DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR KANUN	
Yasama Yılı: 6		
Kanun No. 7433	Kabul Tarihi: 19.01.2023	Yayımlandığı Resmî Gazete Sayısı ve Tarihi: 32085 / 26.01.2023
Kanuna Dayanak Oluşturan Kanun Teklifi'nin Komisyonunda Bekleme Süresi: 4 gün		Komisyon Raporunun Genel Kurulda Bekleme Süresi: 2 gün
Kanunlaşma Süresi: 7 gün		Esas Komisyon: Plan ve Bütçe Komisyonu Komisyon Raporu (Sıra Sayısı): 394 Esas Komisyonunda Görüşülme Tarihi: 16.01.2023
Görüşüldüğü Genel Kurul Birleşimleri: 52. Birleşim 19.01.2023		Genel Kurulda Görüşülme Usulü: Temel Kanun (İçt. md. 91)
Madde Sayısı: 9 Değişiklik Yaptığı Kanun/KHK Sayısı: (3+1) 4 Değişiklik Yaptığı Kanun/KHK Numaraları: 633, 657, 5393 ve 663 (KHK) Genel Kurulda Kabul Edilen Önerge Sayısı: 1		

Dönem: 27	KAMU FİNANSMANI VE BORÇ YÖNETİMİNİN DÜZENLENMESİ HAKKINDA KANUNDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR KANUN	
Yasama Yılı: 6		
Kanun No. 7434	Kabul Tarihi: 25.01.2023	Yayımlandığı Resmî Gazete Sayısı ve Tarihi: 32087 / 28.01.2023
Kanuna Dayanak Oluşturan Kanun Teklifi'nin Komisyonunda Bekleme Süresi: 4 gün		Komisyon Raporunun Genel Kurulda Bekleme Süresi: 1 gün
Kanunlaşma Süresi: 6 gün		Esas Komisyon: Plan ve Bütçe Komisyonu Komisyon Raporu (Sıra Sayısı): 396 Esas Komisyonunda Görüşülme Tarihi: 23.01.2023
Görüşüldüğü Genel Kurul Birleşimleri: 53. Birleşim 24.01.2023 54. Birleşim 25.01.2023		Genel Kurulda Görüşülme Usulü: Olağan Usul (İçt. md. 81)
Madde Sayısı: 3 Değişiklik Yaptığı Kanun/KHK Sayısı: 1 Değişiklik Yaptığı Kanun/KHK Numaraları: 4749 Genel Kurulda Kabul Edilen Önerge Sayısı: 1		

Dönem: 27	TÜRKİYE ODALAR VE BORSALAR BİRLİĞİ İLE ODALAR VE BORSALAR KANUNU İLE BAZI KANUNLARDA VE 640 SAYILI KANUN HÜKMÜNDE KARARNAMEDE DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR KANUN	
Yasama Yılı: 6		
Kanun No. 7435	Kabul Tarihi: 26.01.2023	Yayımlandığı Resmî Gazete Sayısı ve Tarihi: 32091 / 01.02.2023
Kanuna Dayanak Oluşturan Kanun Teklifi'nin Komisyonunda Bekleme Süresi: 5 gün		Komisyon Raporunun Genel Kurulda Bekleme Süresi: 2 gün
Kanunlaşma Süresi: 14 gün		Esas Komisyon: Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonu Komisyon Raporu (Sıra Sayısı): 395 Esas Komisyonunda Görüşülme Tarihi: 17.01.2023
Görüşüldüğü Genel Kurul Birleşimleri: 54. Birleşim 25.01.2023 55. Birleşim 26.01.2023		Genel Kurulda Görüşülme Usulü: Temel Kanun (İçt. md. 91)
Madde Sayısı: 20 Değişiklik Yaptığı Kanun/KHK Sayısı: (7+1) 8 Değişiklik Yaptığı Kanun/KHK Numaraları: 1163, 3218, 5174, 5300, 5362, 5957, 6585, 640 (KHK) Genel Kurulda Kabul Edilen Önerge Sayısı: -		

Dönem: 27	YÜKSEKÖĞRETİM KANUNU İLE BAZI KANUNLARDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR KANUN	
Yasama Yılı: 6		
Kanun No. 7437	Kabul Tarihi: 02.02.2023	Yayımlandığı Resmî Gazete Sayısı ve Tarihi: 32099 / 09.02.2023
Kanuna Dayanak Oluşturan Kanun Teklifi'nin Komisyonunda Bekleme Süresi: 6 gün		Komisyon Raporunun Genel Kurulda Bekleme Süresi: 1 gün
Kanunlaşma Süresi: 15 gün		Esas Komisyon: Milli Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor Komisyonu Komisyon Raporu (Sıra Sayısı): 403 Esas Komisyonunda Görüşülme Tarihi: 24.01.2023
Görüşüldüğü Genel Kurul Birleşimleri: 57. Birleşim 01.02.2023 58. Birleşim 02.02.2023		Genel Kurulda Görüşülme Usulü: Temel Kanun (İçt. md. 91)
Madde Sayısı: 10 Değişiklik Yaptığı Kanun/KHK Sayısı: 5 Değişiklik Yaptığı Kanun/KHK Numaraları: 657, 2547, 2809, 2937 ve 7034 Genel Kurulda Kabul Edilen Önerge Sayısı: 1		

Dönem: 27	SOSYAL SİĞORTALAR VE GENEL SAĞLIK SİĞORTASI KANUNU İLE 375 SAYILI KANUN HÜKMÜNDE KARARNAMEDE DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR KANUN	
Yasama Yılı: 6		
Kanun No. 7438	Kabul Tarihi: 01.03.2023	Yayımlandığı Resmî Gazete Sayısı ve Tarihi: 32121 / 03.03.2023
Kanuna Dayanak Oluşturan Kanun Teklifi'nin Komisyonunda Bekleme Süresi: 4 gün		Komisyon Raporunun Genel Kurulda Bekleme Süresi: 20 gün
Kanunlaşma Süresi: 31 gün		Esas Komisyon: Plan ve Bütçe Komisyonu Komisyon Raporu (Sıra Sayısı): 405 Esas Komisyonunda Görüşülme Tarihi: 02.02.2023
Görüşüldüğü Genel Kurul Birleşimleri: 66. Birleşim 28.02.2023		Genel Kurulda Görüşülme Usulü: Olağan Usul (İçt. md. 81)
Madde Sayısı: 4 Değişiklik Yaptığı Kanun/KHK Sayısı: (1+1) 2 Değişiklik Yaptığı Kanun/KHK Numaraları: 5510 ve 375 (KHK) Genel Kurulda Kabul Edilen Önerge Sayısı: 1		

Dönem: 27	TÜRK ARKEOLOJİ VE KÜLTÜREL MİRAS VAKFI KANUNU	
Yasama Yılı: 6		
Kanun No. 7439	Kabul Tarihi: 02.03.2023	Yayımlandığı Resmî Gazete Sayısı ve Tarihi: 32126 / 08.03.2023
Kanuna Dayanak Oluşturan Kanun Teklifi'nin Komisyonunda Bekleme Süresi: 7 gün		Komisyon Raporunun Genel Kurulda Bekleme Süresi: 16 gün
Kanunlaşma Süresi: 57 gün		Esas Komisyon: Milli Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor Komisyonu Komisyon Raporu (Sıra Sayısı): 393 Esas Komisyonunda Görüşülme Tarihi: 11.01.2023
Görüşüldüğü Genel Kurul Birleşimleri: 58. Birleşim 02.02.2023 67. Birleşim 01.03.2023 68. Birleşim 02.03.2023		Genel Kurulda Görüşülme Usulü: Temel Kanun (İçt. md. 91)
Madde Sayısı: (11+1) 12 Değişiklik Yaptığı Kanun/KHK Sayısı: 1 Değişiklik Yaptığı Kanun/KHK Numaraları: 5510 Genel Kurulda Kabul Edilen Önerge Sayısı: -		

Dönem: 27	BAZI ALACAKLARIN YENİDEN YAPILANDIRILMASI İLE BAZI KANUNLARDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR KANUN	
Yasama Yılı: 6		
Kanun No. 7440	Kabul Tarihi: 09.03.2023	Yayımlandığı Resmî Gazete Sayısı ve Tarihi: 32130 / 12.03.2023
Kanuna Dayanak Oluşturan Kanun Teklifi'nin Komisyonunda Bekleme Süresi: 5 gün		Komisyon Raporunun Genel Kurulda Bekleme Süresi: 32 gün
Kanunlaşma Süresi: 42 gün		Esas Komisyon: Plan ve Bütçe Komisyonu Komisyon Raporu (Sıra Sayısı): 404 Esas Komisyonda Görüşülme Tarihi: 31.01.2023
Görüşüldüğü Genel Kurul Birleşimleri: 69. Birleşim 07.03.2023 70. Birleşim 08.03.2023 71. Birleşim 09.03.2023		Genel Kurulda Görüşülme Usulü: Temel Kanun (İçt. md. 91)
Madde Sayısı: (25+1) 26 Değişiklik Yaptığı Kanun/KHK Sayısı: 13 Değişiklik Yaptığı Kanun/KHK Numaraları: 193, 351, 488, 492, 2918, 3065, 3289, 4691, 4760, 5520, 5684, 5746, 6360 Genel Kurulda Kabul Edilen Önerge Sayısı: 7		

Dönem: 27	AFET YENİDEN İMAR FONUNUN KURULMASI HAKKINDA KANUN	
Yasama Yılı: 6		
Kanun No. 7441	Kabul Tarihi: 15.03.2023	Yayımlandığı Resmî Gazete Sayısı ve Tarihi: 32139 / 21.03.2023
Kanuna Dayanak Oluşturan Kanun Teklifi'nin Komisyonunda Bekleme Süresi: 4 gün		Komisyon Raporunun Genel Kurulda Bekleme Süresi: 1 gün
Kanunlaşma Süresi: 10 gün		Esas Komisyon: Plan ve Bütçe Komisyonu Komisyon Raporu (Sıra Sayısı): 413 Esas Komisyonunda Görüşülme Tarihi: 09.03.2023
Görüşüldüğü Genel Kurul Birleşimleri: 72. Birleşim 14.03.2023 73. Birleşim 15.03.2023		Genel Kurulda Görüşülme Usulü: Temel Kanun (İçt. md. 91)
Madde Sayısı: 10 Değişiklik Yaptığı Kanun/KHK Sayısı: 1 Değişiklik Yaptığı Kanun/KHK Numaraları: 4749 Genel Kurulda Kabul Edilen Önerge Sayısı: -		

Dönem: 27	ORMAN KANUNU VE BAZI KANUNLARDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR KANUN	
Yasama Yılı: 6		
Kanun No. 7442	Kabul Tarihi: 23.03.2023	Yayımlandığı Resmî Gazete Sayısı ve Tarihi: 32154 / 05.04.2023
Kanuna Dayanak Oluşturan Kanun Teklifi'nin Komisyonunda Bekleme Süresi: 7 gün		Komisyon Raporunun Genel Kurulda Bekleme Süresi: 3 gün
Kanunlaşma Süresi: 23 gün		Esas Komisyon: Tarım, Orman ve Köyişleri Komisyonu Komisyon Raporu (Sıra Sayısı): 422 Esas Komisyonunda Görüşülme Tarihi: 08.03.2023, 09.03.2023
Görüşüldüğü Genel Kurul Birleşimleri: 75. Birleşim 20.03.2023 76. Birleşim 21.03.2023 77. Birleşim 22.03.2023 78. Birleşim 23.03.2023		Genel Kurulda Görüşülme Usulü: Temel Kanun (İçt. md. 91)
Madde Sayısı: (41+1) 42 Değişiklik Yaptığı Kanun/KHK Sayısı: 9 Değişiklik Yaptığı Kanun/KHK Numaraları: 2313, 5488, 6132, 6831, 2330, 3402, 5403, 5648, 6292 Genel Kurulda Kabul Edilen Önerge Sayısı: 3		

Dönem: 27	İCRA VE İFLAS KANUNU İLE BAZI KANUNLARDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR KANUN	
Yasama Yılı: 6		
Kanun No. 7445	Kabul Tarihi: 28.03.2023	Yayımlandığı Resmî Gazete Sayısı ve Tarihi: 32154 / 05.04.2023
Kanuna Dayanak Oluşturan Kanun Teklifi'nin Komisyonunda Bekleme Süresi: 7 gün		Komisyon Raporunun Genel Kurulda Bekleme Süresi: 5 gün
Kanunlaşma Süresi: 20 gün		Esas Komisyon: Adalet Komisyonu Komisyon Raporu (Sıra Sayısı): 435 Esas Komisyonunda Görüşülme Tarihi: 15.03.2023, 16.03.2023
Görüşüldüğü Genel Kurul Birleşimleri: 79. Birleşim 27.03.2023 80. Birleşim 28.03.2023		Genel Kurulda Görüşülme Usulü: Temel Kanun (İçt. md. 91)
Madde Sayısı: (44+1) 45 Değişiklik Yaptığı Kanun/KHK Sayısı: 18 Değişiklik Yaptığı Kanun/KHK Numaraları: 2004, 2313, 6136, 1136, 3713, 4721, 5235, 5237, 5271, 5275, 5326, 5402, 5607, 6102, 6325, 6384, 7036, 5395 Genel Kurulda Kabul Edilen Önerge Sayısı: 4		

Dönem: 27	ÇEVRE KANUNU İLE BAZI KANUNLARDA VE 375 SAYILI KANUN HÜKMÜNDE KARARNAMEDE DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR KANUN	
Yasama Yılı: 6		
Kanun No. 7446	Kabul Tarihi: 30.03.2023	Yayımlandığı Resmî Gazete Sayısı ve Tarihi: 32154 / 05.04.2023
Kanuna Dayanak Oluşturan Kanun Teklifi'nin Komisyonunda Bekleme Süresi: 9 gün		Komisyon Raporunun Genel Kurulda Bekleme Süresi: 40 gün
Kanunlaşma Süresi: 66 gün		Esas Komisyon: İçişleri Komisyonu Komisyon Raporu (Sıra Sayısı): 407 Esas Komisyonunda Görüşülme Tarihi: 02.02.2023
Görüşüldüğü Genel Kurul Birleşimleri: 81. Birleşim 29.03.2023 82. Birleşim 30.03.2023		Genel Kurulda Görüşülme Usulü: Temel Kanun (İçt. md. 91)
Madde Sayısı: (12+1) 13 Değişiklik Yaptığı Kanun/KHK Sayısı: (9+1) 10 Değişiklik Yaptığı Kanun/KHK Numaraları: 657, 2872, 3621, 4562, 5216, 5302, 5393, 5779, 6360, 375 (KHK) Genel Kurulda Kabul Edilen Önerge Sayısı: 1		

Dönem: 27	İSTİKLAL MADALYASI VERİLMİŞ BULUNANLARA VATANİ HİZMET TERTİBİNDEN ŞEREF AYLIĞI BAĞLANMASI HAKKINDA KANUN İLE BAZI KANUNLARDA VE KANUN HÜKMÜNDE KARARNAMELERDE DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR KANUN	
Yasama Yılı: 6		
Kanun No. 7447	Kabul Tarihi: 30.03.2023	Yayımlandığı Resmî Gazete Sayısı ve Tarihi: 32154 / 05.04.2023
Kanuna Dayanak Oluşturan Kanun Teklifi'nin Komisyonunda Bekleme Süresi: 4 gün		Komisyon Raporunun Genel Kurulda Bekleme Süresi: 2 gün
Kanunlaşma Süresi: 7 gün		Esas Komisyon: Plan ve Bütçe Komisyonu Komisyon Raporu (Sıra Sayısı): 441 Esas Komisyonunda Görüşülme Tarihi: 27.03.2023
Görüşüldüğü Genel Kurul Birleşimleri: 82. Birleşim 30.03.2023		Genel Kurulda Görüşülme Usulü: Temel Kanun (İçt. md. 91)
Madde Sayısı: 20 Değişiklik Yaptığı Kanun/KHK Sayısı: (10+2) 12 Değişiklik Yaptığı Kanun/KHK Numaraları: 1005, 2802, 2933, 3292, 3303, 4447, 5502, 5510, 5620, 442, 270 (KHK), 375 (KHK), Genel Kurulda Kabul Edilen Önerge Sayısı: 3		

Dönem: 27	ORGANİZE SANAYİ BÖLGELERİ KANUNU İLE BAZI KANUNLARDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR KANUN	
Yasama Yılı: 6		
Kanun No. 7451	Kabul Tarihi: 04.04.2023	Yayımlandığı Resmî Gazete Sayısı ve Tarihi: 32159 / 10.04.2023
Kanuna Dayanak Oluşturan Kanun Teklifi'nin Komisyonunda Bekleme Süresi: 8 gün		Komisyon Raporunun Genel Kurulda Bekleme Süresi: 12 gün
Kanunlaşma Süresi: 29 gün		Esas Komisyon: Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonu Komisyon Raporu (Sıra Sayısı): 434 Esas Komisyonunda Görüşülme Tarihi: 14.03.2023
Görüşüldüğü Genel Kurul Birleşimleri: 83. Birleşim 03.04.2023 84. Birleşim 04.04.2023		Genel Kurulda Görüşülme Usulü: Temel Kanun (İçt. md. 91)
Madde Sayısı: 23 Değişiklik Yaptığı Kanun/KHK Sayısı: 10 Değişiklik Yaptığı Kanun/KHK Numaraları: 2690, 3213, 4458, 4562, 4628, 4646, 5346, 5449, 5737, 6446 Genel Kurulda Kabul Edilen Önerge Sayısı: 3		

Dönem: 27	OLAĞANÜSTÜ HAL KAPSAMINDA YERLEŞME VE YAPILAŞMAYA İLİŞKİN CUMHURBAŞKANLIĞI KARARNAMESİNİN KABUL EDİLMESİNE DAİR KANUN	
Yasama Yılı: 6		
Kanun No. 7452	Kabul Tarihi: 05.04.2023	Yayımlandığı Resmî Gazete Sayısı ve Tarihi: 32159 / 10.04.2023
Kanuna Dayanak Oluşturan Kanun Teklifi'nin Komisyonunda Bekleme Süresi: 1 ay		Komisyon Raporunun Genel Kurulda Bekleme Süresi: 10 gün
Kanunlaşma Süresi: 41 gün		Esas Komisyon: Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonu Komisyon Raporu (Sıra Sayısı): 437 Esas Komisyonunda Görüşülme Tarihi: İçt. md. 128'e Göre İade
Görüşüldüğü Genel Kurul Birleşimleri: 85. Birleşim 05.04.2023		Genel Kurulda Görüşülme Usulü: Olağan Usul (İçt. md. 81)
Madde Sayısı: 5 Değişiklik Yaptığı Kanun/KHK Sayısı: - Değişiklik Yaptığı Kanun/KHK Numaraları: - Genel Kurulda Kabul Edilen Önerge Sayısı: -		

Dönem: 28	6/2/2023 TARİHİNDE MEYDANA GELEN DEPREMLERİN YOL AÇTIĞI EKONOMİK KAYIPLARIN TELAFİSİ İÇİN EK MOTORLU TAŞITLAR VERGİSİ İHDASI İLE BAZI KANUNLARDA VE 375 SAYILI KANUN HÜKMÜNDE KARARNAMEDE DEĞİŞİKLİK YAPILMASI HAKKINDA KANUN	
Yasama Yılı: 1		
Kanun No. 7456	Kabul Tarihi: 14.07.2023	Yayımlandığı Resmî Gazete Sayısı ve Tarihi: 32249 / 15.07.2023
Kanuna Dayanak Oluşturan Kanun Teklifi'nin Komisyonunda Bekleme Süresi: 3 gün		Komisyon Raporunun Genel Kurulda Bekleme Süresi: 1 gün
Kanunlaşma Süresi: 10 gün		Esas Komisyon: Plan ve Bütçe Komisyonu Komisyon Raporu (Sıra Sayısı): 33 Esas Komisyonunda Görüşülme Tarihi: 07.07.2023
Görüşüldüğü Genel Kurul Birleşimleri: 14. Birleşim 12.07.2023 15. Birleşim 13.07.2023		Genel Kurulda Görüşülme Usulü: Temel Kanun (İçt. md. 91)
Madde Sayısı: (31+2) 33 Değişiklik Yaptığı Kanun/KHK Sayısı: (17+1) 18 Değişiklik Yaptığı Kanun/KHK Numaraları: 5434, 7269, 1325, 2252, 2872, 3065, 4562, 4749, 4760, 5258, 5275, 5510, 5520, 6098, 7420, 7452, 3359, 375 (KHK) Genel Kurulda kabul edilen önerge sayısı: 7		

Dönem: 28	2023 YILI MERKEZİ YÖNETİM BÜTÇE KANUNU İLE BAĞLI CETVELLERİNDE DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR KANUN	
Yasama Yılı: 1		
Kanun No. 7457	Kabul Tarihi: 15.07.2023	Yayımlandığı Resmî Gazete Sayısı ve Tarihi: 32261 / 27.07.2023
Kanuna Dayanak Oluşturan Kanun Teklifi'nin Komisyonunda Bekleme Süresi: 5 gün		Komisyon Raporunun Genel Kurulda Bekleme Süresi: 1 gün
Kanunlaşma Süresi: 9 gün		Esas Komisyon: Plan ve Bütçe Komisyonu Komisyon Raporu (Sıra Sayısı): 34 Esas Komisyonunda Görüşülme Tarihi: 11.07.2023
Görüşüldüğü Genel Kurul Birleşimleri: 16. Birleşim 14.07.2023		Genel Kurulda Görüşülme Usulü: Olağan Usul (İçt. md. 81)
Madde Sayısı: 4 Değişiklik Yaptığı Kanun/KHK Sayısı: 1 Değişiklik Yaptığı Kanun/KHK Numaraları: 7427 Genel Kurulda kabul edilen önerge sayısı: -		

Dönem: 28	KONUTLARIN TURİZM AMAÇLI KİRALANMASINA VE BAZI KANUNLARDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR KANUN	
Yasama Yılı: 2		
Kanun No. 7464	Kabul Tarihi: 25.10.2023	Yayımlandığı Resmî Gazete Sayısı ve Tarihi: 32357 / 02.11.2023
Kanuna Dayanak Oluşturan Kanun Teklifi'nin Komisyonunda Bekleme Süresi: 3 gün		Komisyon Raporunun Genel Kurulda Bekleme Süresi: 1 gün
Kanunlaşma Süresi: 16 gün		Esas Komisyon: Plan ve Bütçe Komisyonu Komisyon Raporu (Sıra Sayısı): 35 Esas Komisyonda Görüşülme Tarihi: 12.10.2023
Görüşüldüğü Genel Kurul Birleşimleri: 9. Birleşim 18.10.2023 10. Birleşim 19.10.2023 11. Birleşim 24.10.2023 12. Birleşim 25.10.2023		Genel Kurulda Görüşülme Usulü: Temel Kanun (İçt. md. 91)
Madde Sayısı: (34+1) 35 Değişiklik Yaptığı Kanun/KHK Sayısı: 10 Değişiklik Yaptığı Kanun/KHK Numaraları: 1618, 2252, 2634, 3572, 5174, 5510, 7174, 7183, 7405, 3289 Genel Kurulda kabul edilen önerge sayısı: 4		

Dönem: 28	AFET RİSKİ ALTINDAKİ ALANLARIN DÖNÜŞTÜRÜLMESİ HAKKINDA KANUN İLE BAZI KANUNLARDA VE 375 SAYILI KANUN HÜKMÜNDE KARARNAMEDE DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR KANUN	
Yasama Yılı: 2		
Kanun No. 7471	Kabul Tarihi: 07.11.2023	Yayımlandığı Resmî Gazete Sayısı ve Tarihi: 32364 / 09.11.2023
Kanuna Dayanak Oluşturan Kanun Teklifi'nin Komisyonunda Bekleme Süresi: 5 gün		Komisyon Raporunun Genel Kurulda Bekleme Süresi: 1 gün
Kanunlaşma Süresi: 19 gün		Esas Komisyon: Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonu Komisyon Raporu (Sıra Sayısı): 53 Esas Komisyonunda Görüşülme Tarihi: 24.10.2023
Görüşüldüğü Genel Kurul Birleşimleri: 15. Birleşim 31.10.2023 16. Birleşim 01.11.2023 17. Birleşim 07.11.2023		Genel Kurulda Görüşülme Usulü: Temel Kanun (İçt. md. 91)
Madde Sayısı: 21 Değişiklik Yaptığı Kanun/KHK Sayısı: (6+1) 7 Değişiklik Yaptığı Kanun/KHK Numaraları: 657, 2577, 4749, 5018, 6306, 6754, 375 (KHK) Genel Kurulda kabul edilen önerge sayısı: 1		

Dönem: 28	AİLE VE GENÇLİK FONU KURULMASI HAKKINDA KANUN	
Yasama Yılı: 2		
Kanun No. 7474	Kabul Tarihi: 22.11.2023	Yayımlandığı Resmî Gazete Sayısı ve Tarihi: 32384 / 29.11.2023
Kanuna Dayanak Oluşturan Kanun Teklifi'nin Komisyonunda Bekleme Süresi: 4 gün		Komisyon Raporunun Genel Kurulda Bekleme Süresi: 1 gün
Kanunlaşma Süresi: 21 gün		Esas Komisyon: Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler Komisyonu Komisyon Raporu (Sıra Sayısı): 76 Esas Komisyonunda Görüşülme Tarihi: 09.11.2023
Görüşüldüğü Genel Kurul Birleşimleri: 20. Birleşim 14.11.2023 22. Birleşim 16.11.2023 23. Birleşim 21.11.2023 24. Birleşim 22.11.2023		Genel Kurulda Görüşülme Usulü: Temel Kanun (İçt. md. 91)
Madde Sayısı: 9 Değişiklik Yaptığı Kanun/KHK Sayısı: - Değişiklik Yaptığı Kanun/KHK Numaraları: - Genel Kurulda kabul edilen önerge sayısı: -		

Dönem: 28	2024 YILI MERKEZİ YÖNETİM BÜTÇE KANUNU	
Yasama Yılı: 2		
Kanun No. 7489	Kabul Tarihi: 25.12.2023	Yayımlandığı Resmî Gazete Sayısı ve Tarihi: 32416 (1. Mük) / 31.12.2023
Kanuna Dayanak Oluşturan Kanun Teklifi'nin Komisyonunda Bekleme Süresi: 3 gün		Komisyon Raporunun Genel Kurulda Bekleme Süresi: 5 gün
Kanunlaşma Süresi: 70 gün		Esas Komisyon: Plan ve Bütçe Komisyonu Komisyon Raporu (Sıra Sayısı): 36 Esas Komisyonunda Görüşülme Tarihi: 20.10.2023, 26.10.2023, 27.10.2023, 31.10.2023, 01.11.2023, 02.11.2023, 03.11.2023, 07.11.2023, 08.11.2023, 09.11.2023, 10.11.2023, 13.11.2023, 14.11.2023, 15.11.2023, 16.11.2023, 17.11.2023, 20.11.2023, 21.11.2023, 22.11.2023, 23.11.2023, 24.11.2023
Görüşüldüğü Genel Kurul Birleşimleri: 32. Birleşim 11.12.2023 33. Birleşim 12.12.2023 34. Birleşim 13.12.2023 35. Birleşim 14.12.2023 36. Birleşim 15.12.2023 37. Birleşim 16.12.2023 38. Birleşim 17.12.2023 39. Birleşim 18.12.2023 40. Birleşim 19.12.2023 41. Birleşim 20.12.2023 42. Birleşim 21.12.2023 43. Birleşim 22.12.2023 44. Birleşim 23.12.2023 45. Birleşim 24.12.2023 46. Birleşim 25.12.2023		Genel Kurulda Görüşülme Usulü: Anayasa (md. 161)
Madde Sayısı: 16 Değişiklik Yaptığı Kanun/KHK Sayısı: - Değişiklik Yaptığı Kanun/KHK Numaraları: - Genel Kurulda Kabul Edilen Önerge Sayısı: 1		

Dönem: 28	2022 YILI MERKEZİ YÖNETİM KESİN HESAP KANUNU	
Yasama Yılı: 2		
Kanun No. 7490	Kabul Tarihi: 25.12.2023	Yayımlandığı Resmî Gazete Sayısı ve Tarihi: 32416 (2. Mük) / 31.12.2023
Kanuna Dayanak Oluşturan Kanun Teklifi'nin Komisyonunda Bekleme Süresi: 108 gün		Komisyon Raporunun Genel Kurulda Bekleme Süresi: 5 gün
Kanunlaşma Süresi: 186 gün		Esas Komisyon: Plan ve Bütçe Komisyonu Komisyon Raporu (Sıra Sayısı): 37 Esas Komisyonunda Görüşülme Tarihi: 20.10.2023, 26.10.2023, 27.10.2023, 31.10.2023, 01.11.2023, 02.11.2023, 03.11.2023, 07.11.2023, 08.11.2023, 09.11.2023, 10.11.2023, 13.11.2023, 14.11.2023, 15.11.2023, 16.11.2023, 17.11.2023, 20.11.2023, 21.11.2023, 22.11.2023, 23.11.2023, 24.11.2023
Görüşüldüğü Genel Kurul Birleşimleri: 32. Birleşim 11.12.2023 33. Birleşim 12.12.2023 34. Birleşim 13.12.2023 35. Birleşim 14.12.2023 36. Birleşim 15.12.2023 37. Birleşim 16.12.2023 38. Birleşim 17.12.2023 39. Birleşim 18.12.2023 40. Birleşim 19.12.2023 41. Birleşim 20.12.2023 42. Birleşim 21.12.2023 43. Birleşim 22.12.2023 44. Birleşim 23.12.2023 45. Birleşim 24.12.2023 46. Birleşim 25.12.2023		Genel Kurulda Görüşülme Usulü: Anayasa (md. 161)
Madde Sayısı: 7 Değişiklik Yaptığı Kanun/KHK Sayısı: - Değişiklik Yaptığı Kanun/KHK Numaraları: - Genel Kurulda Kabul Edilen Önerge Sayısı: -		

Dönem: 28	BAZI KANUN VE KANUN HÜKMÜNDE KARARNAMELERDE DEĞİŞİKLİK YAPILMASI HAKKINDA KANUN	
Yasama Yılı: 2		
Kanun No. 7491	Kabul Tarihi: 27.12.2023	Yayımlandığı Resmî Gazete Sayısı ve Tarihi: 32413 / 28.12.2023
Kanuna Dayanak Oluşturan Kanun Teklifi'nin Komisyonunda Bekleme Süresi: 5 gün		Komisyon Raporunun Genel Kurulda Bekleme Süresi: 1 gün
Kanunlaşma Süresi: 34 gün		Esas Komisyon: Plan ve Bütçe Komisyonu Komisyon Raporu (Sıra Sayısı): 79 Esas Komisyonda Görüşülme Tarihi: 28.11.2023, 29.11.2023
Görüşüldüğü Genel Kurul Birleşimleri: 29. Birleşim 05.12.2023 30. Birleşim 06.12.2023 31. Birleşim 07.12.2023 47. Birleşim 26.12.2023 48. Birleşim 27.12.2023		Genel Kurulda Görüşülme Usulü: Temel Kanun (İçt. md. 91)
Madde Sayısı: 86 Değişiklik Yaptığı Kanun/KHK Sayısı: (32+2) 34 Değişiklik Yaptığı Kanun/KHK Numaraları: 815, 4922, 6183, 6802, 193, 213, 298, 278, 488, 492, 1618, 2920, 3065, 4046, 4733, 4734, 4735, 4749, 4760, 4925, 5015, 5345, 5411, 5510, 5520, 5602, 5941, 6112, 6253, 6331, 7452, 375 (KHK), 655 (KHK), 4447 Genel Kurulda kabul edilen önerge sayısı: 9		

2023 YILI TBMM KARARLARI

Sıra No	YD	YY	Birleşim No	Karar Olduğu Tarih	Karar No	Sıra Sayı No	Kararın Adı	Karar Tipi
1	27	6	44	3.1.2023	1351		Altı Yaşındaki Bir Kız Çocuğunun Evlilik Adı Altında Cinsel İstismara Maruz Bırakılması Olayının Araştırılarak Benzer Olayların Yaşanmaması ve Her Türlü Çocuk İstismarının Önlenmesi İçin Alınması Gereken Tedbirlerin Belirlenmesi Amacıyla Bir Meclis Araştırması Komisyonu Kurulmasına Dair Karar	Meclis Araştırması Komisyonlarına ilişkin kararlar
2	27	6	48	11.1.2023	1352		Altı Yaşındaki Bir Kız Çocuğunun Evlilik Adı Altında Cinsel İstismara Maruz Bırakılması Olayının Araştırılarak Benzer Olayların Yaşanmaması ve Her Türlü Çocuk İstismarının Önlenmesi İçin Alınması Gereken Tedbirlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonuna Üye Seçimine Dair Karar	Meclis Araştırması Komisyonlarına ilişkin kararlar
3	27	6	52	19.1.2023	1353		Bartın'ın Amasra İlçesinde Meydana Gelen Maden Kazasının Tüm Yönleriyle Araştırılarak Benzer Kazaların Önlenmesine Yönelik Tedbirlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonunun Görev Süresinin Uzatılmasına Dair Karar	Meclis Araştırması Komisyonlarına ilişkin kararlar
4	27	6	61	9.2.2023	1354		Adana, Adıyaman, Diyarbakır, Gaziantep, Hatay, Kahramanmaraş, Kilis, Malatya, Osmaniye ve Şanlıurfa İllerinde Üç Ay Süreyle Olağanüstü Hal İlan Edilmesine Dair Karar	OHAL ve sıkıyönetime ilişkin kararlar

Sıra No	YD	YY	Birleşim No	Karar Olduğu Tarih	Karar No	Sıra Sayı No	Kararın Adı	Karar Tipi
5	27	6	61	9.2.2023	1355		Gereği, Kapsamı ve Zamanı Cumhurbaşkanınca Takdir ve Tayin Olunacak Şekilde, Türk Silahlı Kuvvetleri Deniz Unsurlarının Bölge Ülkelerinin Karasuları Dışında Olmak Üzere Aden Körfezi, Somali Açıkları, Arap Denizi ve Mücavir Bölgelerde Deniz Haydutluğu, Silahlı Soygun Eylemleri ve Denizde Terörizmle Mücadele Amacıyla Görevlendirilmesi ve Bununla İlgili Gerekli Düzenlemelerin Cumhurbaşkanlığı Tarafından Belirlenecek Esaslara Göre Yapılması İçin Anayasa'nın 92'nci Maddesi Uyarınca 10/2/2023 Tarihinden İtibaren Bir Yıl Süreyle İzin Verilmesine Dair Karar	Silahlı Kuvvet kullanımı hakkındaki kararlar
6	27	6	62	14.2.2023	1356		Türkiye Büyük Millet Meclisinin Çalışmalarına Ara Vermesine Dair Karar	TBMM çalışmalarına (tatil, ara verme, süre uzatımı) ilişkin kararlar
7	27	6	68	2.3.2023	1357		Kahramanmaraş Merkezli Depremlerin Sonuçlarının Tüm Yönleriyle Araştırılması, Depreme Dirençli Yapı Stokunun Oluşturulması ve Kentsel Dönüşüm Uygulamalarının Etkinliğinin Artırılması İçin Alınması Gereken Tedbirlerin Belirlenmesi Amacıyla Bir Meclis Araştırması Komisyonu Kurulmasına Dair Karar	Meclis Araştırması Komisyonlarına ilişkin kararlar
8	27	6	71	9.3.2023	1358		Kahramanmaraş Merkezli Depremlerin Sonuçlarının Tüm Yönleriyle Araştırılması, Depreme Dirençli Yapı Stokunun Oluşturulması ve Kentsel Dönüşüm Uygulamalarının Etkinliğinin Artırılması İçin Alınması Gereken Tedbirlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonuna Üye Seçimine Dair Karar	Meclis Araştırması Komisyonlarına ilişkin kararlar

Sıra No	YD	YY	Birleşim No	Karar Olduğu Tarih	Karar No	Sıra Sayı No	Kararın Adı	Karar Tipi
9	27	6	75	20.3.2023	1359		Balıkçılık ve Su Ürünleri Sektöründe Yaşanan Sorunların Araştırılarak Alınması Gereken Tedbirlerin Belirlenmesi Amacıyla Bir Meclis Araştırması Komisyonu Kurulmasına Dair Karar	Meclis Araştırması Komisyonlarına ilişkin kararlar
10	27	6	78	23.3.2023	1360		Balıkçılık ve Su Ürünleri Sektöründe Yaşanan Sorunların Araştırılarak Alınması Gereken Tedbirlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonuna Üye Seçimine Dair Karar	Meclis Araştırması Komisyonlarına ilişkin kararlar
11	27	6	84	4.4.2023	1361		Dilekçe Komisyonunun Türkiye Büyük Millet Meclisinin Tatili ve Aravermesi Sırasında Çalışabilmesine İlişkin Karar	Daimi Komisyonlara ilişkin kararlar
12	27	6	84	4.4.2023	1362		Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonunun Türkiye Büyük Millet Meclisinin Tatili ve Aravermesi Sırasında Çalışabilmesine İlişkin Karar	Daimi Komisyonlara ilişkin kararlar
13	27	6	84	4.4.2023	1363		İnsan Haklarını İnceleme Komisyonunun Türkiye Büyük Millet Meclisinin Tatili ve Aravermesi Sırasında Çalışabilmesine İlişkin Karar	Daimi Komisyonlara ilişkin kararlar
14	27	6	84	4.4.2023	1364		Kahramanmaraş Merkezli Depremlerin Sonuçlarının Tüm Yönleriyle Araştırılması, Depreme Dirençli Yapı Stokunun Oluşturulması ve Kentsel Dönüşüm Uygulamalarının Etkinliğinin Artırılması İçin Alınması Gereken Tedbirlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonunun Türkiye Büyük Millet Meclisinin Tatili ve Aravermesi Sırasında Çalışabilmesine İlişkin Karar	Meclis Araştırması Komisyonlarına ilişkin kararlar
15	27	6	84	5.4.2023	1365	442	Kamu İktisadi Teşebbüsleri Komisyonunun, Kamu İktisadi Teşebbüslerinin 2017-2018 ve 2019-2020 Yılları Denetimine İlişkin Raporlarına Yapılan İtirazlara Dair Karar	Diğer kararlar

Sıra No	YD	YY	Birleşim No	Karar Olduğu Tarih	Karar No	Sıra Sayı No	Kararın Adı	Karar Tipi
16	27	6	85	5.4.2023	1366		Altı Yaşındaki Bir Kız Çocuğunun Evlilik Adı Altında Cinsel İstismara Maruz Bırakılması Olayının Araştırılarak Benzer Olayların Yaşanmaması ve Her Türlü Çocuk İstismarının Önlenmesi İçin Alınması Gereken Tedbirlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonunun Görev Süresinin Uzatılmasına Dair Karar	Meclis Araştırması Komisyonlarına ilişkin kararlar
17	27	6	85	5.4.2023	1367		Altı Yaşındaki Bir Kız Çocuğunun Evlilik Adı Altında Cinsel İstismara Maruz Bırakılması Olayının Araştırılarak Benzer Olayların Yaşanmaması ve Her Türlü Çocuk İstismarının Önlenmesi İçin Alınması Gereken Tedbirlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonunun Türkiye Büyük Millet Meclisinin Tatili ve Aravermesi Sırasında Çalışabilmesine İlişkin Karar	Meclis Araştırması Komisyonlarına ilişkin kararlar
18	27	6	85	5.4.2023	1368		Balıkçılık ve Su Ürünleri Sektöründe Yaşanan Sorunların Araştırılarak Alınması Gereken Tedbirlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonunun Türkiye Büyük Millet Meclisinin Tatili ve Aravermesi Sırasında Çalışabilmesine İlişkin Karar	Meclis Araştırması Komisyonlarına ilişkin kararlar
19	27	6	85	5.4.2023	1369		Türkiye Büyük Millet Meclisinin Tatile Girmesine İlişkin Karar	TBMM çalışmalarına (tatil, ara verme, süre uzatımı) ilişkin kararlar
20	27	6	86	6.4.2023	1370		Kişisel Verileri Koruma Kurulu Üyeliği İçin Yapılan Seçime Dair Karar	TBMM'nin üye seçimi (Sayıştay, RTÜK, HSK vb.) kararları
21	27	6	86	6.4.2023	1371		Radio ve Televizyon Üst Kurulu Üyeliği İçin Yapılan Seçime Dair Karar	TBMM'nin üye seçimi (Sayıştay, RTÜK, HSK vb.) kararları

Sıra No	YD	YY	Birleşim No	Karar Olduğu Tarih	Karar No	Sıra Sayı No	Kararın Adı	Karar Tipi
22	28	1	3	7.6.2023	1372		Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına İstanbul Milletvekili Numan Kurtulmuş'un Seçildiğine Dair Karar	TBMM Başkanına ilişkin kararlar
23	28	1	4	13.6.2023	1373		Türkiye Büyük Millet Meclisinin Çalışma Süresinin Uzatılmasına İlişkin Karar	TBMM çalışmalarına (tatil, ara verme, süre uzatımı) ilişkin kararlar
24	28	1	5	14.6.2023	1374		Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlık Divanı Üyelikleri İçin Yapılan Seçime Dair Karar	TBMM Başkanlık Divanına ilişkin kararlar
25	28	1	8	21.6.2023	1375		Türkiye Büyük Millet Meclisi Komisyonları Üyeliklerine Yapılan Seçime Dair Karar	Daimi Komisyonlara ilişkin kararlar
26	28	1	10	4.7.2023	1376		Balıkçılık ve Su Ürünleri Sektöründe Yaşanan Sorunların Araştırılarak Alınması Gereken Tedbirlerin Belirlenmesi Amacıyla Bir Meclis Araştırması Komisyonu Kurulmasına Dair Karar	Meclis Araştırması Komisyonlarına ilişkin kararlar
27	28	1	11	5.7.2023	1377		İçişleri Komisyonunun Türkiye Büyük Millet Meclisinin Tatili ve Aravermesi Sırasında Çalışabilmesine İlişkin Karar	Daimi Komisyonlara ilişkin kararlar
28	28	1	11	5.7.2023	1378		Plan ve Bütçe Komisyonunun Türkiye Büyük Millet Meclisinin Tatili ve Aravermesi Sırasında Çalışabilmesine İlişkin Karar	Daimi Komisyonlara ilişkin kararlar
29	28	1	11	5.7.2023	1379		İnsan Haklarını İnceleme Komisyonunun Türkiye Büyük Millet Meclisinin Tatili ve Aravermesi Sırasında Çalışabilmesine İlişkin Karar	Daimi Komisyonlara ilişkin kararlar
30	28	1	11	5.7.2023	1380		Kamu İktisadi Teşebbüsleri Komisyonunun Türkiye Büyük Millet Meclisinin Tatili ve Aravermesi Sırasında Çalışabilmesine İlişkin Karar	Daimi Komisyonlara ilişkin kararlar
31	28	1	11	5.7.2023	1381		Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonunun Türkiye Büyük Millet Meclisinin Tatili ve Aravermesi Sırasında Çalışabilmesine İlişkin Karar	Daimi Komisyonlara ilişkin kararlar

Sıra No	YD	YY	Birleşim No	Karar Olduğu Tarih	Karar No	Sıra Sayı No	Kararın Adı	Karar Tipi
32	28	1	13	11.7.2023	1382		Dilekçe Komisyonunun Türkiye Büyük Millet Meclisinin Tatili ve Aravermesi Sırasında Çalışabilmesine İlişkin Karar	Daimi Komisyonlara ilişkin kararlar
33	28	1	15	13.7.2023	1383		Anayasa Komisyonunun Türkiye Büyük Millet Meclisinin Tatili ve Aravermesi Sırasında Çalışabilmesine İlişkin Karar	Daimi Komisyonlara ilişkin kararlar
34	28	1	15	13.7.2023	1384		Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyonun Türkiye Büyük Millet Meclisinin Tatili ve Aravermesi Sırasında Çalışabilmesine İlişkin Karar	Daimi Komisyonlara ilişkin kararlar
35	28	1	15	13.7.2023	1385		Avrupa Birliği Uyum Komisyonunun Türkiye Büyük Millet Meclisinin Tatili ve Aravermesi Sırasında Çalışabilmesine İlişkin Karar	Daimi Komisyonlara ilişkin kararlar
36	28	1	15	13.7.2023	1386		Dışişleri Komisyonunun Türkiye Büyük Millet Meclisinin Tatili ve Aravermesi Sırasında Çalışabilmesine İlişkin Karar	Daimi Komisyonlara ilişkin kararlar
37	28	1	15	13.7.2023	1387		Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonunun Türkiye Büyük Millet Meclisinin Tatili ve Aravermesi Sırasında Çalışabilmesine İlişkin Karar	Daimi Komisyonlara ilişkin kararlar
38	28	1	16	14.7.2023	1388		Dijital Mecralar Komisyonunun Türkiye Büyük Millet Meclisinin Tatili ve Aravermesi Sırasında Çalışabilmesine İlişkin Karar	Daimi Komisyonlara ilişkin kararlar
39	28	1	16	14.7.2023	1389		Çevre Komisyonunun Türkiye Büyük Millet Meclisinin Tatili ve Aravermesi Sırasında Çalışabilmesine İlişkin Karar	Daimi Komisyonlara ilişkin kararlar
40	28	1	16	15.7.2023	1390		Türkiye Büyük Millet Meclisinin Tatile Girmesine İlişkin Karar	TBMM çalışmalarına (tatil, araverme, süre uzatımı) ilişkin kararlar

Sıra No	YD	YY	Birleşim No	Karar Olduğu Tarih	Karar No	Sıra Sayı No	Kararın Adı	Karar Tipi
41	28	2	5	10.10.2023	1391		Balıkçılık ve Su Ürünleri Sektöründe Yaşanan Sorunların Araştırılarak Alınması Gereken Tedbirlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonuna Üye Seçimine Dair Karar	Meclis Araştırması Komisyonlarına ilişkin kararlar
42	28	2	5	10.10.2023	1392		Radio ve Televizyon Üst Kurulu Üyelikleri İçin Yapılan Seçime Dair Karar	TBMM'nin üye seçimi (Sayıştay, RTÜK, HSK vb.) kararları
43	28	2	6	11.10.2023	1393		Hudut, Şümül ve Miktarı Cumhurbaşkanınca Belirlenecek Türk Silahlı Kuvvetleri Unsurlarının, 1701 (2006) Sayılı Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi Kararı ve 880 Sayılı Türkiye Büyük Millet Meclisi Kararıyla Tespit Edilen İlkeler Kapsamında 31/10/2023 Tarihinden İtibaren Bir Yıl Daha UNIFIL'e İştirak Etmesi ve Bununla İlgili Gerekli Düzenlemelerin Cumhurbaşkanınca Yapılması İçin Anayasa'nın 92'nci Maddesi Uyarınca İzin Verilmesine Dair Karar	Silahlı Kuvvet kullanımı hakkındaki kararlar
44	28	2	6	11.10.2023	1394		Hudut, Şümül, Miktar ve Zamanı Cumhurbaşkanınca Takdir ve Tespit Edilmek Üzere, Türk Silahlı Kuvvetlerinin, Birleşmiş Milletlerin Orta Afrika Cumhuriyeti'nde İcra Ettiği Harekât ve Misyon Kapsamında Yurt Dışına Gönderilmesi ve Cumhurbaşkanınca Verilecek İzin ve Belirlenecek Esaslar Çerçevesinde Bu Kuvvetlerin Kullanılması İçin Verilen İznin Süresinin Anayasa'nın 92'nci Maddesi Uyarınca 31/10/2023 Tarihinden İtibaren Bir Yıl Uzatılmasına Dair Karar	Silahlı Kuvvet kullanımı hakkındaki kararlar

Sıra No	YD	YY	Birleşim No	Karar Olduğu Tarih	Karar No	Sıra Sayı No	Kararın Adı	Karar Tipi
45	28	2	8	17.10.2023	1395		Türkiye'nin Millî Güvenliğine Yönelik Ayrılıkçı Hareketler, Terör Tehdidi ve Her Türlü Güvenlik Riskine Karşı Uluslararası Hukuk Çerçevesinde Gerekli Her Türlü Tedbiri Almak, Irak ve Suriye'deki Tüm Terör Örgütlerinden Ülkemize Bundan Sonra da Yönelebilecek Saldırıları Bertaraf Etmek ve Kitlesel Göç Gibi Diğer Muhtemel Risklere Karşı Millî Güvenliğimizin İdame Ettirilmesini Sağlamak, Türkiye'nin Güney Kara Sınırlarına Mücavir Bölgelerde Yaşanan ve Hiçbir Meşruiyeti Olmayan Tek Taraflı Bölücü Girişimler ve Bunlarla İlgili Olabilecek Gelişmeler İstikametinde Türkiye'nin Menfaatlerini Etkili Bir Şekilde Korumak ve Kollamak, Gelişmelerin Seyrine Göre İleride Telafisi Güç Bir Durumla Karşılaşmamak İçin Süratlı ve Dinamik Bir Politika İzlenmesine Yardımcı Olmak Üzere Hudut, Şümül, Miktar ve Zamanı Cumhurbaşkanınca Takdir ve Tayin Olunacak Şekilde, Türk Silahlı Kuvvetlerinin Gerekliği Takdirde Sınır Ötesi Harekât ve Müdahalede Bulunmak Üzere Yabancı Ülkelere Gönderilmesi ve Aynı Amaçlara Matuf Olmak Üzere Yabancı Silahlı Kuvvetlerin Türkiye'de Bulunması, Bu Kuvvetlerin Cumhurbaşkanının Belirleyeceği Esaslara Göre Kullanılması ile Risk ve Tehditlerin Giderilebilmesi İçin Her Türlü Tedbirin Alınması ve Bunlara İmkân Sağlayacak Düzenlemelerin Cumhurbaşkanlığı Tarafından Belirlenecek Esaslara Göre Yapılması İçin Anayasa'nın 92'nci Maddesi Uyarınca Türkiye Büyük Millet Meclisinin 2/10/2014 Tarihli ve 1071 Sayılı Kararıyla Verilen ve Son Olarak 26/10/2021 Tarihli ve 1310 Sayılı Kararıyla 30/10/2023 Tarihine Kadar Uzatılan İznin Süresinin 30/10/2023 Tarihinden İtibaren İki Yıl Uzatılmasına Dair Karar	Silahlı Kuvvet kullanımı hakkındaki kararlar

Sıra No	YD	YY	Birleşim No	Karar Olduğu Tarih	Karar No	Sıra Sayı No	Kararın Adı	Karar Tipi
46	28	2	15	31.10.2023	1396	38	On İkinci Kalkınma Planının (2024-2028) Onaylandığına İlişkin Karar	KHK ve kalkınma planlarına ilişkin kararlar
47	28	2	21	15.11.2023	1397		Türkiye Cumhuriyeti ile Azerbaycan Cumhuriyeti Arasında Stratejik Ortaklık ve Karşılıklı Yardım Anlaşması Hükümlerinden Kaynaklanan Taahhütlerimizi Yerine Getirmek, Ateşkesin Gözlenmesi, İhlallerin Önlenmesi, Bölgede Barış ve İstikrarın Sağlanması Amacıyla, Türkiye'nin Yüksek Menfaatlerini Etkili Şekilde Korumak ve Kollamak Üzere, Hudut, Şümul, Miktar ve Zamanı Cumhurbaşkanınca Takdir ve Tayin Olunacak Şekilde, Türk Silahlı Kuvvetlerinin Ortak Merkezin Görevlerinin İfası Yönünde Hareket Etmek Üzere Yabancı Ükelere Gönderilmesi, Bu Kuvvetlerin Cumhurbaşkanının Belirleyeceği Esaslara Göre Kullanılması ile Risk ve Tehditlerin Giderilmesi İçin Her Türlü Tedbirin Alınması ve Bunlara İmkân Sağlayacak Düzenlemelerin Cumhurbaşkanı Tarafından Belirlenecek Esaslara Göre Yapılması İçin Anayasa'nın 92'nci Maddesi Uyarınca 17 Kasım 2020 Tarihli ve 1272 Sayılı Türkiye Büyük Millet Meclisi Kararı ile Verilen ve Son Olarak 1 Kasım 2022 Tarihli ve 1348 Sayılı Türkiye Büyük Millet Meclisi Kararı ile Uzatılan İzin Süresinin 17 Kasım 2023 Tarihinden İtibaren Bir Yıl Uzatılmasına Dair Karar	Silahlı Kuvvet kullanımı hakkındaki kararlar

Sıra No	YD	YY	Birleşim No	Karar Olduğu Tarih	Karar No	Sıra Sayı No	Kararın Adı	Karar Tipi
48	28	2	28	30.11.2023	1398		Hudut, Şümul, Miktar ve Zamanı Cumhurbaşkanınca Takdir ve Tayin Olunacak Şekilde, Türk Silahlı Kuvvetlerinin Gerekliği Takdirde Türkiye Sınırları Dışında Harekât ve Müdahalede Bulunmak Üzere Yabancı Ülkelere Gönderilmesi, Bu Kuvvetlerin Cumhurbaşkanının Belirleyeceği Esaslara Göre Kullanılması ile Risk ve Tehditlerin Giderilmesi İçin Her Türlü Tedbirin Alınması ve Bunlara İmkân Sağlayacak Düzenlemelerin Cumhurbaşkanı Tarafından Belirlenecek Esaslara Göre Yapılması İçin Anayasa'nın 92'nci Maddesi Uyarınca 2 Ocak 2020 Tarihli ve 1238 Sayılı Türkiye Büyük Millet Meclisi Kararıyla Verilen ve Son Olarak 21 Haziran 2022 Tarihli ve 1320 Sayılı Türkiye Büyük Millet Meclisi Kararıyla Uzatılan İznin Süresinin 2 Ocak 2024 Tarihinden İtibaren Yirmi Dört Ay Uzatılmasına Dair Karar	Silahlı Kuvvet kullanımı hakkındaki kararlar

BİLGİ NOTLARI

MİLLETVEKİLLİĞİ İLE BAĞDAŞMAYAN İŞLER KAPSAMINDA KOOPERATİF BİRLİKLERİ YÖNETİM KURULU ÜYELİĞİ¹

Milletvekilliği ile bağdaşmayan işlerin hukuki çerçevesini; Anayasa'nın 82'nci maddesi, 31/10/1984 tarihli ve 3069 sayılı Türkiye Büyük Millet Meclisi Üyeliği ile Bağdaşmayan İşler Hakkında Kanun ve TBMM İçtüzüğü'nün 137'nci maddesi çizmektedir. Anayasa'nın "Üyelikle Bağdaşmayan İşler" kenar başlığını taşıyan 82'nci maddesinin birinci fıkrası uyarınca; *"Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeleri, Devlet ve diğer kamu tüzelkişilerinde ve bunlara bağlı kuruluşlarda; Devletin veya diğer kamu tüzelkişilerinin doğrudan doğruya ya da dolaylı olarak katıldığı teşebbüs ve ortaklıklarda; özel gelir kaynakları ve özel imkânları kanunla sağlanmış kamu yararına çalışan derneklerin ve Devletten yardım sağlayan ve vergi muafiyeti olan vakıfların, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları ile sendikalar ve bunların üst kuruluşlarının ve katıldıkları teşebbüs veya ortaklıkların yönetim ve denetim kurullarında görev alamazlar, vekili olamazlar, herhangi bir taahhüt işini doğrudan veya dolaylı olarak kabul edemezler, temsilcilik ve hakemlik yapamazlar."*

Bu düzenlemenin gerekçesi şu şekilde açıklanmıştır: *"Bu gibi işlerin milletin temsilcisi olan milletvekillerini hiçte doğru olmayan birtakım şüphe ve zan altına sokmada rol oynamaktadır. Dürüst insanları milletin gözündeki küçültme vasıtası yapılmaktadır. Bu sebeple milletvekilliği ile bu işlerin bağdaşamayacağı kabul edilmiştir."*

Türkiye Büyük Millet Meclisi Üyeliği ile Bağdaşmayan İşler Hakkında Kanun'un 2'nci maddesinde Anayasa'nın yukarıda belirtilen hükümleri tekrar edilmiş, Kanun'un 3'üncü ve 4'üncü maddelerinde ise bu hükümlere ek olarak, *"Türkiye Büyük Millet Meclisi Üyeleri, 2'nci maddede belirtilen kurum ve kuruluşlarda;*

- ücret karşılığı iş takipçiliği, komisyonculuk, müşavirlik yapamazlar; Devletin şahsiyetine karşı işlenen suçlar ile zimmet, ihtilas, irtikap, kaçakçılık ve döviz suçları gibi Devletin maddi çıkarlarıyla ilgili davalarda Devlet aleyhine vekil olamazlar; serbest mesleklerini icrada, ferdi işletmelerini idarede milletvekilliği unvanlarını kullanamazlar.

1 M. Esra YARALI (Kanunlar Başkanlığı Araştırma ve İnceleme Bürosu – Yasama Uzmanı)

- genel sekreter, sekreter veya benzeri herhangi bir nam altında hiçbir yönetim görevi alamazlar.”

şeklinde düzenleme yapılmıştır.

Anayasa'nın “Üyelikle bağdaşmayan işler” kenar başlıklı 82'nci maddesine bakıldığında esasen, “kamu ile ilişkili veya kamudan yardım alan kurum ve kuruluşlarda görev yapma” hususunun bağdaşmazlık kapsamında temel ölçüt olarak kabul edildiği görülmektedir. Bu minvalde kamu tüzel kişiliğine sahip bir kurumda alınacak görev, ücretli yahut ücretsiz olması fark etmeksizin milletvekilliği ile bağdaşmayan işler kapsamında değerlendirilmektedir.

Üyelik ile bağdaşmayan işler kapsamında olup olmadığı noktasında sıklıkla gündeme gelen bir yapı türü olarak kooperatif birlikleri karşımıza çıkmaktadır. Kooperatif birliklerinde yönetim kurulu üyeliğinin milletvekilliği ile bağdaşmayan işler kapsamında olup olmadığı noktasında yapılan araştırmalarda, birliklerin Ticaret Sicili Gazetesinde tescil ve ilan edilerek tüzel kişiliğini kazanan yapılar olduğu görülmektedir. Bu çerçevede, ilgili mevzuatın incelenmesi suretiyle konunun açıklığa kavuşturulması bakımından konunun örnekler üzerinden incelenmesinde fayda görülmektedir.

Kooperatif birliği örneği olarak Fındık Tarım Satış Kooperatifleri Birliği (FİSKOBİRLİK), 16.06.2000 tarihinden itibaren 4572 sayılı Tarım Satış Kooperatif ve Birlikleri Hakkında Kanun ile bu kanuna istinaden çıkarılan ana sözleşmelere ve 1163 sayılı Kooperatifler Kanunu'na göre faaliyetlerini sürdürmektedir. Birlik, 4572 sayılı Kanun'un mülga geçici 1/A maddesi gereği, yeniden yapılandırma programı kapsamında sürdürdüğü faaliyetlerini 03.01.2006 tarihi itibarıyla sona erdirmiş olup bu tarihten sonra yapılan tüm kooperatifçilik faaliyetleri anılan kanunlar ile ana sözleşme hükümlerine göre yürütülmüştür.

4572 sayılı Kanun'un 1'inci maddesi kapsamında kuruluşların özerk, güçlü ve bağımsız mali yapıları ile faaliyet gösterecekleri ve yine mezkûr Kanun'un mülga geçici 1/E maddesi gereğince de yeniden yapılandırma amacıyla 2000 yılı bütçesinden alınacak destek dışında Devlet veya kamu tüzel kişilerden herhangi bir mali destek sağlamayacağı hususu düzenleme altına alınmıştır.

Anayasa'nın 171'inci maddesi uyarınca Devlet tarafından kooperatifçiliğin gelişmesini sağlayacak tedbirlerin alınacağı düzenlenmiş ise de bu uygulama Devletin özel teşebbüslere, kooperatiflere ve tarımın yurt düzeyinde dengeli ve uyumlu biçimde hızla gelişimine olan katkısı bağlamında yüklenen görev ve sorumluluklar kapsamında ortaya çıkmaktadır. Bu itibarla, her ne kadar

tüzel kişilik kazanmış olsa da Anayasa'nın 123'üncü maddesi gereği tarım satış kooperatiflerinin kamu tüzel kişiliğini haiz olduğuna dair bir kanun hükmü bulunmadığından ve 4572 sayılı Kanun'un 1'inci maddesi kapsamında kuruluşların özerk, güçlü ve bağımsız mali yapıları ile faaliyet gösterecekleri açıkça düzenlendiğinden bahsi geçen yapıların kamu tüzel kişiliği ve dahi kamu kurumu olduğunu kabul etmek mümkün olmayacaktır.

Kooperatif birlikleri merkez birliği örneği olarak ise Türkiye Esnaf ve Sanatkarlar Kredi ve Kefalet Kooperatifleri Birlikleri Merkez Birliği (TESKOMB), küçük ve orta boy işletme sahiplerinin finansman ihtiyaçlarını karşılamak üzere 26.08.1970 gün 21745 sayılı Ticaret Sicili Gazetesinde tescil ve ilan edilerek tüzel kişiliğini kazanmıştır.

Esnaf ve Sanatkarlar Kredi ve Kefalet Kooperatifleri (ESKKK), 1163 sayılı Kooperatifler Kanunu'na göre kurulan ve bu Kanun ile ve bu Kanuna istinaden çıkarılan ana sözleşmeye göre faaliyetlerini sürdüren; küçük işletmelerin, esnaf ve sanatkarın finansman kuruluşlarından kredi kullanabilmeleri için kredilere karşılık bankalara kefalet verme ve kredi kuruluşlarına garanti sağlama hizmeti gerçekleştiren özel ticaret şirketleridir. En az 7 ESKKK bir araya gelerek ESKKK Birliği kurabilmektedir.

TESKOMB ise; en az 7 ESKKK Birliğinin ortak olduğu, ortak sayısı sınırsız, değişir ortaklı ve sermayeli, sınırlı sorumlu bir özel ticaret şirkettir. Yine TSKOMB, 1163 sayılı Kanun ile bu Kanuna istinaden çıkarılan ana sözleşmeye göre faaliyetlerini sürdürmektedir.

5362 sayılı Esnaf ve Sanatkarlar Meslek Kuruluşları Kanunu'na göre kurulan ve faaliyet gösteren, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşu olan Esnaf ve Sanatkar Odaları ve üst birliklerinin aksine; 1163 sayılı Kanun'a göre özel ticaret şirketi olarak kurulan ESKKK'lar, ESKKK Birlikleri ve TSKOMB herhangi bir kamu kurumu veya kuruluşuna bağlı olarak faaliyet göstermemektedir.

TESKOMB'un Anasözleşmesi incelendiğinde "Amaç ve Faaliyet Konuları" başlıklı 2'nci maddesinde Merkez Birliğinin amacı ve çalışma konuları arasında "*Esnaf ve sanatkarların, ucuz ve yeterli kredi kullanmalarına, Kooperatiflerin ve Birliklerin senetlerini Merkez Birliği adına T.C. Merkez Bankasında reeskontta kabul ettirmeye çalışmak*" ifadesine yer verildiği görülmektedir. Bu noktada TSKOMB'un, esnaf ve sanatkarların kredi kullanımları noktasında kefalet ve aracılık etme suretiyle ucuz ve yeterli kredi kullanımının sağlanması amacına yönelik hareket ettiği görülmektedir.

Esnaf ve sanatkârların kredi kullanımına ilişkin olarak Türkiye Halk Bankası Anonim Şirketince esnaf ve sanatkârlara kredi kullandırılması hususu esasen Cumhurbaşkanlığı Kararı ile düzenleme alanı bulan bir husustur. Nitekim anılan Karar muhtevasında esnaf ve sanatkârların finansman ihtiyaçlarının uygun koşullarda karşılanması amacıyla, önceki yıllarda alınan kararlar kapsamında Türkiye Halk Bankası Anonim Şirketince ESKKK kefaletiyle veya doğrudan esnaf ve sanatkârlara kullandırılmış olup bakiyesi devreden krediler ile belirlenen tarihler arasında bankacılık usul ve esasları çerçevesinde TESKOMB'a bağlı bölge birliklerine ortak olan ESKKK'lar kefaletiyle veya ESKKK'ların kefaleti olmaksızın Bankaca doğrudan esnaf ve sanatkârlara kullandırılacak kredilere uygulanacak faiz indirim oranı düzenlenmektedir. Karara konu hususlar sene bazında olmak üzere yine Cumhurbaşkanlığı kararı ile değiştirilip güncellenmektedir.

Bir kamu bankasında kullandırılacak krediler noktasındaki konumu ve işlevi dolayısıyla TESKOMB'un kamu kuruluşu niteliğini haiz olarak görülüp görülemeyeceği hususunda, anılan hukuki ilişki içerisinde Kurumun yalnızca kefalet eylemi ile ilişkiye taraf olduğu durumu göz önünde bulundurulduğunda TESKOMB'un da kamu kurum/kuruluşu olarak nitelendirilmesine olanak görülmemektedir.

Son kertede, kuruluş mevzuatları ile faaliyetleri incelenen kooperatif birliklerinin, izah edilen hususlar muvacehesinde kamu tüzel kişiliğini haiz yapılar olmaması dolayısıyla Anayasa'nın 82'nci maddesi bağlamında anılan kurum/kuruluşlarda yönetim kurulu üyeliğinin milletvekilliği ile bağdaşmayan işler kapsamında görülemeyeceği değerlendirilmektedir.

KANUN TEKLİFLERİNİN TATİL VE ARAVERME SIRASINDA KOMİSYONLARA HAVALESİ¹

İçtüzüğün 25'inci maddesi uyarınca hangi komisyonların tatil ve araverme sırasında çalışacağını, Başkanın teklifi üzerine Genel Kurulca tespit edileceği düzenlenmiştir.

Araverme sırasında TBMM Başkanlığına sunulan teklifin, tatil ve aravermede çalışma kararı alan komisyona havale edilmesinin İçtüzüğe uygunluğu noktasında Genel Kurulun 24/7/2017 tarihli 117. Birleşiminde usul tartışması açılmıştır.

Anılan Birleşimde², havale işleminin lehinde yapılan konuşmada, Genel Kurul kararı ile ortaya konan irade neticesinde çalışmalarını sürdürmesine karar verilen komisyonlara yapılan havalenin Anayasa ve İçtüzüğe uygun olduğu belirtilmişken aleyhte yapılan konuşmada ise araverme ve tatildeki çalışmanın, komisyonun elinde bulunan ve önceden kendisine havale edilen işlerle ilgili olduğu ileri sürülmüştür. Usul tartışması neticesinde Başkan, Genel Kurulun 23 Ocak 1992 tarihli ve 156 sayılı Kararı'yla TBMM'nin komisyon çalışmaları hariç olmak üzere 28, 29 ve 30 Ocak 1992 tarihlerinde çalışmalarına ara verilmesinin kararlaştırıldığını; söz konusu karar uyarınca araverme kapsamında yer alan 29 Ocak 1992 tarihinde komisyonlara tasarı ve tekliflerin havale edildiğini ifade ederek tutumunda değişiklik olmadığını bildirmiştir.

Bu çerçevede, Genel Kurul tutanaklarının taranması ile tatil ve araverme sırasında çalışma kararı almış bulunan komisyonlara havale işleminin yapıldığı örneklerin mevcudiyeti görülmüştür.

1 M. Esra YARALI (Kanunlar ve Kararlar Başkanlığı Araştırma ve İnceleme Bürosu – Yasama Uzmanı)

2 <https://www5.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d26/c048/tbmm26048117.pdf>

26.2	Araverme Sırasında TBMM Başkanlığına Sunulan Teklifin Tatilde ve Aravermeye Çalışma Kararı Alan Anayasa Komisyonuna Havale Edilmesi, Komisyonunda ve Genel Kurulda Görüşülmesi İşleminin İçtüzüğe Uygun Olduğuna İlişkin	
İçtüzük 23, 25, 51		
Tarih/Birleşim: 24.07.2017 / 117. B.		Başkan Vekili: Ahmet AYDIN
Açıklama Metni	<i>BAŞKAN – ...</i> <i>Yine, bugün, Adalet ve Kalkınma Partisi grup önerisinin Genel Kurulun onayına sunulması suretiyle almış olduğumuz Genel Kurul kararıyla biz bu İç Tüzük Değişiklik Teklifi'ni ve Anayasa Komisyonu Raporu'nu gündemin ilk sırasına aldık ve şu anda da görüşmek durumundayız. Meclis Başkanlık Divanı olarak bizim bunu görüşmemek gibi bir lüksümüz, bir durumumuz söz konusu olamaz. Gündeme giren, Genel Kurulun oyuyla gündeme gelen bu değişiklik teklifini görüşmek zorundayız. ...</i> <i>BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, malumları olduğu üzere, Genel Kurul'un 17 Haziran 2017 tarihli 109'uncu Birleşiminde 4 Temmuz 2017-13 Temmuz 2017 tarihleri arasında on gün süreyle Türkiye Büyük Millet Meclisi çalışmalarına ara verilmesi kararlaştırılmıştır. Buna mukabil Genel Kurulun 16 Haziran 2017 tarihli 108'inci Birleşiminde Anayasa Komisyonunun Türkiye Büyük Millet Meclisinin tatilde ve ara vermede bulunduğu sürede çalışabilmesine karar verilmiştir. Görüşülmekte olan (2/1783) esas numaralı Teklif 7 Temmuz 2017 tarihinde Anayasa Komisyonuna havale edilmiştir. Görüldüğü üzere söz konusu teklif Türkiye Büyük Millet Meclisinin ara verme süresinde çalışabilmesi Genel Kurul tarafından kararlaştırılmış bir komisyona havale edilmiştir. Geçmiş uygulamalara bakıldığında Türkiye Büyük Millet Meclisinin tatil veya ara vermede olduğu dönemde komisyonlara tasarı veya tekliflerin havale edildiği görülebilmektedir. Bu doğrultuda, Genel Kurulun 23 Ocak 1992 tarihli ve 156 sayılı Karar'ıyla Türkiye Büyük Millet Meclisinin komisyon çalışmaları hariç olmak üzere 28, 29, ve 30 Ocak 1992 tarihlerinde çalışmalarına ara verilmesi kararlaştırılmıştır. Söz konusu karar uyarınca ara verme kapsamında yer alan 29 Ocak 1992 tarihinde komisyonlara tasarı ve tekliflerin havale edildiği görülmektedir.</i> <i>Bu açıklamalar ışığında, Türkiye Büyük Millet Meclisinin ara vermede olduğu dönemde (2/1783) esas numaralı teklifin Anayasa Komisyonuna havalesi İç Tüzük'e uygundur. Dolayısıyla tutumunda bir değişiklik yoktur. Kaldığımız yerden devam ediyoruz.</i>	
	İşlem	Usul tartışması açıldı. Oturumu yöneten Başkan, tutumunu oya sunmadı.

Not	Tatil ve aravermede çalışma kararı alan komisyonların, sadece tatil ve araverme öncesinde kendilerine havale edilen işleri görüşebilecekleri ve kendilerine yeni iş havale edilemeyeceği, bu yüzden görüşülmekte olan İçtüzük değişiklik teklifinin görüşülmesinin İçtüzüğe uygun olmadığına ilişkin görüş üzerine usul tartışması açılmıştır. Başkan, oturumu yöneten Başkanlık Divanının Genel Kurul'da gündeme alınmış bir işin görüşülüp görüşülmemesine karar verme yetkisinin bulunmadığını belirttikten sonra geçmişte de araverme sırasında bazı komisyonlara işlerin havale edildiğini belirterek İçtüzüğün hükmüne uygun alınan Komisyonun kararı gereğince 2/1783 esas numaralı teklifin aravermede ilgili komisyona havale edilmesinin İçtüzüğe uygun olduğunu ifade etmiştir. Diğer yandan usul tartışmasında söz alan Anayasa Komisyonu Başkanı Mustafa Şentop'un "<i>İç Tüzük'ün komisyonun ara verme ve tatilde çalışmasını öngörmesi, komisyona aynı zamanda havalenin yapılmasının mümkün olduğunu içermektedir. Buna mantıkta delalet yollarından "iktiza yoluyla delalet" denir. Yani sözün manaya delaletinde bir mananın doğru kabul edilebilmesi için başka bir mananın da varsayılması, zaruri olarak öngörülmesi gerekir. Dolayısıyla, komisyonun tatilde, özellikle -ara verme kısa olacağı için- tatilde çalışabilmesi aynı zamanda kendisine bir şeyin havale edilmesini de içermektedir. Aksi hâlde komisyonun tatilde çalışmasının bir manası kalmaz.</i>" açıklaması Başkanın tutumunu desteklemektedir.
İçtüzük	Komisyonlara Havale, Esas ve Tali Komisyonlar MADDE 23- Tasarı, teklif veya kanun hükmünde kararnamelerin hangi komisyonlarda görüşüleceği, esas ve tali komisyonların hangisi olacağı, işin komisyonlara havalesi sırasında Başkanlık tarafından tespit edilir. ... Tatil ve Araverme Sırasında Komisyonların Çalışması MADDE 25- Hangi komisyonların tatil ve araverme sırasında çalışacağı, Başkanın teklifi üzerine Genel Kurulca tespit edilir. Gelen Kağıtlar Listesi MADDE 51- Başkanlığa gelen kanun tasarı ve teklifleri, resmi tezkereler ve komisyon raporları ile soru, genel görüşme, Meclis araştırması, Meclis soruşturması ve gensoru önergeleri, gelen kağıtlar listesinde yayımlanır. Bunlardan Genel Kurula sevk edilenler bu listede ayrıca belirtilir. Başkanlığa geliş tarihleri de ayrıca gösterilir. Gelen kağıtlar Meclisin toplantı günleri dağıtılır ve tutanağa eklenir. Gelen kağıtlar, tatile rastlamadığı takdirde, Cumartesi ve Pazar hariç, her gün yayımlanır, ilan tahtasına asılır ve ilk birleşim tutanağına eklenir.

ORTAK BİLDİRİLERİN OKUNMASI USULÜ¹

Türkiye Büyük Millet Meclisinin (TBMM) 27. ve 28. Yasama Dönemleri incelendiğinde, 27. Yasama Döneminde on altı ve 28. Yasama Döneminde beş ortak bildirinin mevcut olduğu görülmüştür. Anılan bildirilerin okunmasına ilişkin olarak ulaşılan veriler aşağıdaki şekildedir:

1. Tüm siyasi parti gruplarının imzasını taşıyan bildiriler ile TBMM Başkanı imzalı Başkanlık tezkereleri tatil yahut ara verme dönemine denk gelen durumlar dışında Genel Kurulda Başkanlık Divanınca okunmuştur.
2. 27. Yasama Döneminde mevcut bildirilerden tek bir siyasi parti grubunun imzasının bulunmadığı bildirilerin Genel Kurulda Başkanlık Divanınca okunduğu görülmüştür.
 - 24.10.2019 - Barış Harekâtı hakkında Avrupa Parlamentosunda kabul edilen kararın kınanmasına ilişkin olarak dört siyasi parti grubunun imzası bulunan ve HDP grubunun katılmadığı ortak bildiri². Bildiri metni, Genel Kurulda Başkanlık Divanınca okunmuştur.
 - 16.07.2020 – Ermenistan’ın Azerbaycan’a saldırısına ilişkin olarak dört siyasi parti grubunun imzası bulunan ve HDP grubunun katılmadığı ortak bildiri³. Bildiri metni, Genel Kurulda Başkanlık Divanınca okunmuştur.
 - 15.12.2020 – ABD’nin 14 Aralık 2020 tarihinde Türkiye’ye karşı açıkladığı yaptırımlar hakkında dört siyasi parti grubunun imzası bulunan ve HDP grubunun katılmadığı ortak bildiri⁴. Bildiri metni, Genel Kurulda Başkanlık Divanınca okunmuştur.
 - 12.01.2022 - Kazakistan’da yaşanan olaylar hakkında dört siyasi parti grubunun imzası bulunan ve HDP grubunun katılmadığı ortak bildiri⁵.

1 M. Esra YARALI (Kanunlar ve Kararlar Başkanlığı Araştırma ve İnceleme Bürosu – Yasama Uzmanı)

2 27. Yasama Dönemi 24.10.2019 tarihli 10. Birleşim

AK Parti, CHP, MHP ve İYİ Parti gruplarının katıldığı ve Genel Kurulda Başkanlık Divanınca okunan ortak bildiri metni. <https://www5.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d27/c020/tbmm27020010.pdf>

3 27. Yasama Dönemi 16.07.2020 tarihli 114. Birleşim

AK Parti, CHP, MHP ve İYİ Parti gruplarının katıldığı ve Genel Kurulda Başkanlık Divanınca okunan ortak bildiri metni. <https://www5.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d27/c046/tbmm27046114.pdf>

4 27. Yasama Dönemi 15.12.2020 tarihli 32. Birleşim

AK Parti, CHP, MHP ve İYİ Parti gruplarının katıldığı ve Genel Kurulda Başkanlık Divanınca okunan ortak bildiri metni. <https://www5.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d27/c057/tbmm27057032.pdf>

5 27. Yasama Dönemi 12.01.2022 tarihli 45. Birleşim

AK Parti, CHP, MHP ve İYİ Parti gruplarının katıldığı ve Genel Kurulda Başkanlık Divanınca okunan ortak bildiri metni. <https://www5.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d27/c089/tbmm27089045.pdf>

Bildiri metni, Genel Kurulda Başkanlık Divanınca okunmuştur.

3. 28. Yasama Döneminde mevcut dört ortak bildiriden üçü tüm siyasi parti gruplarınca imzalanmış ve Genel Kurulda Başkanlık Divanınca okunmuş; yalnızca 23.12.2023 tarihli Irak’ın kuzeyinde gerçekleşen ve 12 askerimizin şehit olmasına neden olan menfur terör saldırısına ilişkin CHP ve DEM Parti gruplarınca imzalanmayan açıklama metni⁶ bildiriyi imzalayan siyasi parti gruplarının grup başkanvekillerine yerlerinden söz verilmesi suretiyle bizzat kendilerince okunmuştur. 16.01.2024 tarihli teröre karşı bildiri konulu Başkanlık Tezkeresi, Terörle Mücadelede Türkiye Büyük Millet Meclisinin Tavizsiz Desteğine Dair Karar olarak 1399 Karar numarası ile yayımlanmıştır.

26. Yasama Döneminde ise yukarıda yer verilen örneklerin aksine “Bütün Gruplarca İmzalanmayan Önergenin Genel Kurulda ‘Ortak Deklarasyon’ Olarak Okutulamayacağına İlişkin” olarak açılan usul tartışmasında, TBMM’de grubu bulunan dört siyasi partiden üçünün imzasını taşıyan terör saldırısına ilişkin bir önergenin Genel Kurulda “Ortak Deklarasyon” olarak okutulması talebi karşısında oturumu yöneten Başkanvekili, TBMM’de grubu bulunan tüm partiler tarafından imzalanmaması nedeniyle bu talebi geri çevirmiş; usul tartışması sonucunda da tutumunda bir değişiklik olmamıştır. Usul tartışması konuşmaları sırasında, Başkanın tutumu eleştirilmemiş, söz alan üç grup sözcüsü imzaladıkları metni aynen kürsüde okumuşlardır.⁷

Ortak bildirilerin okunmasına ilişkin usul incelendiğinde, 26. Yasama Döneminde görülen örneğin aksine 27. Yasama Dönemi itibarıyla tek siyasi parti grubunca imzalanmayan ortak bildiri metinlerinin Genel Kurulda Başkanlık Divanınca okunduğu⁸ ancak birden fazla siyasi parti grubunun imzasını taşımayan bildirilerin Başkanlık Divanınca okunmadığı, bunun yerine bildiride imzası bulunan siyasi parti grup başkanvekillerine ayrı ayrı söz verilmek suretiyle bildirinin grup başkanvekillerince okunması usulünün benimsendiği görülmüştür.

6 28. Yasama Dönemi 23.12.2023 tarihli 44. Birleşim

AK Parti, MHP, İYİ Parti ve Saadet Partisi gruplarının katıldığı bildiri metni.

<https://cdn.tbmm.gov.tr/TbmmWeb/Tutanak/28/2/44/Ham/41c0fdd7-04c1-48f7-8a54-83b5a9b18ed9.html>

7 <https://www5.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d26/c006/tbmm26006040.pdf>

26.1	Bütün Gruplarca İmzalanmayan Önergenin Genel Kurulda “Ortak Deklarasyon” Olarak Okutulamayacağına İlişkin
Teamül	
Tarih/Birleşim: 17.02.2016 / 40. B.	Başkanvekili: Mehmet Akif HAMZAÇEBİ

8 Bu noktada belirtmek gerekir ki, yukarıda yer verilen örneklerde bildiriye katılmayan siyasi parti grubunun, kürsü arkasında yapılan konuşmalarda bildirinin okunmasına itiraz etmeyeceği hususunda diğer bir deyişle bildiriye katılan ve katılmayan siyasi parti grupları arasında bildiri metninin Genel Kurulda Başkanlık Divanınca okunması noktasında uzlaşa sağlandıktan sonra metinler okunmuştur.

TBMM GENEL KURULUNDA VE KOMİSYONLARDA SÖZ ALMA VE KONUŞMALAR¹

İçtüzük'ün 60 ve 61'inci maddelerinde söz alma ve konuşma yapmaya ilişkin genel hükümler düzenlenmekle beraber İçtüzük'ün çeşitli maddelerinde de yine bu konuya ilişkin düzenlemeler bulunmaktadır.

Söz alma ve konuşmalar

İçtüzük'ün 60'ıncı maddesi gereği;

“Adını önceden kaydettirmeyen veya oturum sırasında Başkandan söz almayan hiç kimse konuşamaz.

Gündemde bulunan veya belli bir günde görüşme konusu olacağı Anayasa, Kanun veya İçtüzük gereğince bilinen konular dışında, kâtip üyeler, söz alma istemi kaydedemezler.”

A. Genel Kurulda Konuşma Hakkı

Genel Kurulda kimler konuşma yapabilir denildiğinde akla ilk olarak milletvekilleri gelmektedir.

Ancak Anayasa'nın 104'üncü maddesi gereği Cumhurbaşkanı “gerekli gördüğü takdirde, yasama yılının ilk günü Türkiye Büyük Millet Meclisinde açılış konuşmasını” yapabilir.

İçtüzük'ün 62'nci maddesi gereği;

“Bütçe sunuş konuşmasını Yürütme adına Cumhurbaşkanı yardımcısı veya bir bakan yapar.

Bütçe ve kesinhesap kanun tekliflerinin görüşüldüğü Genel Kurul oturumlarına Yürütme adına Cumhurbaşkanı yardımcıları ve bakanlar katılabilir ve görüş bildirebilir.

Cumhurbaşkanı yardımcıları, bakanlar veya zorunlu durumlarda bakan yardımcılığı ve üst kademe kamu yöneticileri Anayasanın 119 uncu maddesindeki

¹ Evren ELVERDİ (Kanunlar ve Kararlar Başkanlığı Araştırma ve İnceleme Bürosu – Yasama Uzmanı)

hallerde Meclis Başkanının daveti üzerine bilgilendirme yapmak üzere Genel Kurul oturumlarına katılabilir.

Sayıştay Başkanı veya yetkilendireceği daire başkanı ya da üye, gerektiğinde Türkiye Büyük Millet Meclisinde açıklama yapabilir.”

Milletvekilleri, konuşmalarını şahısları adına veya mensup oldukları siyasi parti grubu adına yapmaktadırlar. Siyasi parti grupları adına hangi milletvekilinin konuşacağına ilgili grubun başkanı veya başkanvekili karar vermektedir.

Ayrıca komisyon temsilcisi sıfatını haiz milletvekili, komisyon adına konuşma yapabilir.

Söz sırası

Genel Kurulda kayıt veya istem sırasına göre söz verilir. Ancak bu kural gruplar ve şahıslar adına yapılan konuşmalar için geçerlidir.

İçtüzük'ün 61'inci maddesi gereği;

“Genel Kurul gerekli görürse, görüşme konusunun lehinde, aleyhinde ve üzerinde olmak üzere sırayla söz verilir.

Başkan, görüşmeye başlamadan önce, söz sırasına göre söz alanların adlarını okutur.

Esas komisyona ve siyasî parti gruplarına, söz almada öncelik tanınır. İlk öncelik esas komisyona, ikinci öncelik siyasî parti gruplarına aittir. Siyasî parti gruplarına istem sırasına göre söz verilir.

Son söz milletvekilinindir.”

Konuşma Süresi

Genel Kurulda yapılacak konuşmaların süreleri İçtüzükte belirlenmiştir. Konuşma süreleri İçtüzükte açıkça ifade edilmemişse 60 ıncı maddedeki genel hükümler uygulanır. Başka bir ifadeyle, “İçtüzükte başka bir süre belirtilmemiş veya aksi, Danışma Kurulunun teklifiyle Genel Kurulca kararlaştırılmamışsa siyasî parti grupları ve komisyon adına yapılan konuşmalar yirmi, üyeler tarafından yapılan konuşmalar on dakika ile sınırlıdır. İkinci defa yapılacak konuşmalarda süre bunun yarısı kadardır.”

İçtüzük'ün 81'inci maddesi uyarınca da, “Aksi, Danışma Kurulunun teklifiyle Genel Kurulca kararlaştırılmamışsa; kanun tekliflerinin tümü hakkında siyasî parti

grupları ve komisyon adına yapılan konuşmalar yirmişer, üyeler tarafından yapılan konuşmalar onar dakikadır.

Maddeler hakkında konuşma süreleri bunun yarısı kadardır.”

Bazı durumlarda konuşma süresinin kaç dakika olacağı net bir şekilde ifade edilirken, bazen de “pek kısa”, “çok kısa”, “kısaca” gibi ifadeler kullanılmıştır.

Genel Kurulda Yapılabilecek Konuşmalar

1) Gündem Dışı Konuşma (İçt. Md. 59)

“Meclis Genel Kuruluna duyurulmasında zaruret görülen olağanüstü acele hallerde beşer dakikayı geçmemek üzere, Başkanın takdiriyle en çok üç kişiye gündem dışı söz verilebilir.

Cumhurbaşkanı, Cumhurbaşkanı yardımcıları ve bakanlar, olağanüstü acele hallerde gündem dışı söz isterse, Başkan, bu istemi yerine getirir. Cumhurbaşkanı, Cumhurbaşkanı yardımcıları ve bakanların açıklamasından sonra, siyasi parti grupları birer defa ve onar dakikayı aşmamak üzere, konuşma hakkına sahiptirler. Grubu bulunmayan milletvekillerinden birine de beş dakikayı geçmemek üzere söz verilir.”

Birinci fıkraya göre Genel Kurula duyurulması zaruri olağanüstü hallerde 5’er dakikayı geçmemek üzere 3 milletvekiline söz hakkı tanınmaktadır. Yürütmenin gündem dışı konuşmalarında yürütme temsilcisine 20 dakika söz verilirken, İçtüzük’ün 59’uncu maddesine göre siyasi parti gruplarına 1’er defa olmak üzere 10’ar dakikayı, grubu bulunmayan 1 milletvekiline de 5 dakikayı geçmemek üzere söz verilmektedir.

Gündem dışı söz verilmesi zorunlu olmayıp o günkü birleşimi yönetecek Başkanvekilinin takdirindedir. Uygulamada yasama döneminin başındaki ant içme, Başkan, Başkanlık Divanı ve komisyon üyeliklerine seçimlerin yapıldığı birleşimler, takvime bağlı olarak gerçekleştirilen bütçe görüşmelerinin yapıldığı birleşimler, Anayasa değişikliği gibi önemli işlerin görüşüldüğü birleşimler, 23 Nisan törenleri veya özel gündemlerin görüşüldüğü birleşimler, TBMM’nin tatil veya ara verme sırasında yapılan çağrı üzerine toplanması durumunda da gündem dışı söz verilmez. Ayrıca istisnai olmakla birlikte Genel Kurul gündeminin yoğun olduğu bazı durumlarda gündem dışı söz verilmemektedir.

Milletvekillerinden farklı olarak, yürütme tarafından gündem dışı söz talep edilmesi halinde oturumu yöneten Başkanvekilinin takdir yetkisi olmayıp

yürütmeye söz verileceği kabul edilmektedir. İçtüzükte Cumhurbaşkanı, Cumhurbaşkanı yardımcıları ve bakanların talebi için her ne kadar “olağanüstü acele haller” ifadesi kullanılmışsa da olağanüstü acele hallerin değerlendirilmesi yapılmamaktadır. Talep TBMM Başkanlığına gelmekte ve Başkan tarafından işleme alınmaktadır.

Gündem dışı konuşmalar birleşimin başında ve gündeme geçmeden yapılır. Gündeme geçtikten sonra gündem dışı söz verilemez.

2) Doğrudan Gündeme Alma Önergesi Üzerinde Konuşma (İçt. Md. 37)

“Kanun tekliflerinin esas komisyonlara havale gününden itibaren en geç kırkbeş gün içinde sonuçlandırılması gerekir. Bu sürenin bitiminde teklifin doğrudan Genel Kurul gündemine alınmasını teklif sahipleri isteyebilirler. Bu istemler üzerine komisyon ve teklif sahibi beşer dakikayı geçmemek üzere söz alabilir.”

3) Danışma Kurulu veya Grup Önerileri Üzerinde Konuşma

Siyasi parti gruplarının hepsinin mutabakatıyla imzalanan Danışma Kurulu önerileri görüşmesiz oylanmaktadır. Grup önerilerinde ise öneriyi veren gruptan bir milletvekili beş dakikayı geçmemek üzere önerinin gerekçesini açıklayabilir. Açıklamanın ardından diğer gruplardan birer milletvekiline de isterlerse üçer dakika söz verilir.

4) Görüşülmekte Olan Tasarı veya Teklif Hakkında Konuşma (İçt. Md. 81)

“Aksi, Danışma Kurulunun teklifiyle Genel Kurulca kararlaştırılmamışsa; kanun tekliflerinin tümü hakkında siyasi parti grupları ve komisyon adına yapılan konuşmalar yirmişi, üyeler tarafından yapılan konuşmalar onar dakikadır. Maddeler hakkında konuşma süreleri bunun yarısı kadardır.”

5) Değişiklik Önergeleri Hakkında Konuşma (İçt. Md. 87)

“Komisyonun katılmadığı önerge, sahibi tarafından beş dakikayı geçmemek üzere açıklanabilir. Önerge sahibine, gerekçesinin okunmasını istediği önerge hakkında söz verilmez.”

6) Son Konuşmalar (İçt. Md. 86)

“Teklifin tümünün kesin olarak oylanmasından önce milletvekilleri, ne yolda oy kullanacaklarını kürsüden belirtmek isterlerse, Başkan lehte ve aleyhte birer kişiye söz verir.”

7) Komisyonun Geri Çektiği Maddeye İlişkin Önerge Sahiplerinin Konuşması

Komisyon, Genel Kurul gündeminde bulunan bir kanun teklifinin bir maddesini önergeleriyle birlikte geri alabilir. Komisyon önergeleri görüştükten sonra eski

metni kabul edebilir veya yeni bir metin hazırlayabilir. Genel Kurul aşamasında ise Komisyon, kabul ettiği metnin önergelerden önce ve açık oyla oylanmasını üye tamsayısının salt çoğunluğuyla isteyebilir. Bu durumda Genel Kurulda, önergelerden önce komisyon metni oylanır. Bu metin kabul edilirse, önergeler reddedilmiş ve madde kabul edilmiş sayılır. Ancak İçtüzük gereği “Açık oylamadan önce, önerge sahiplerinin beşer dakikayı geçmemek üzere konuşma hakları vardır.”

8) Kapalı Oturum Önergesi Hakkında Konuşma

TBMM Genel Kurulu, bir siyasî parti grubunun yahut yirmi milletvekilinin yazılı istemi üzerine kapalı oturum yapabilir. Kapalı oturumda önergenin gerekçesi dinlenir. Gerekçe siyasî parti grubu sözcüsü veya önergedeki birinci imza sahibi milletvekili yahut onun göstereceği bir diğer imza sahibi milletvekili tarafından açıklanır. Konuşma süresi olarak değişiklik önergeleri kıyas alınarak 5 dakika süre verilmektedir.

9) Usul hakkında konuşma (İçt. Md. 63)

“Görüşmeye yer olup olmaması, Başkanı gündeme veya Türkiye Büyük Millet Meclisinin çalışma usullerine uymaya davet gibi usule ait konular, diğer işlerden önce konuşulur.

Bu yolda bir istemde bulunulursa, üçer dakikadan fazla sürmemek şartıyla, lehte ve aleyhte en çok ikişer kişiye söz verilir.”

10) Açıklama hakkı (İçt. Md. 69)

“Şahsına sataşılan veya ileri sürmüş olduğu görüşten farklı bir görüş kendisine atfolunan komisyon, siyasî parti grubu veya milletvekilleri, açıklama yapabilir ve cevap verebilir.

Açıklama ve cevaplar için Başkan, aynı oturum içinde olmak üzere söz verme zamanını takdir eder.

Bu suretle söz almak isteyen, ne sebepten dolayı konuşmak istediğini Başkana bildirir. Başkan, söz verip vermemek gerektiğini takdir eder. Başkanlıkça kendisine söz verilmeyen kimse direnirse, Genel Kurul, bu konuda görüşmesiz ve işaret oyuyla karar verir.”

11) Genel Görüşme Önergesinin Öngörüşmelerinde ve Görüşmelerinde Konuşma

Genel görüşme açılıp açılmaması hususunda yapılan öngörüşmelerde sırasıyla siyasî parti grupları ve istemde bulunan milletvekillerinden birinci imza sahibi veya onun göstereceği bir diğer imza sahibi konuşma hakkına sahiptir.

Konuşma süreleri gruplar için yirmişer dakika, önerge sahipleri için onar dakikadır.

Aynı konuda verilmiş birden fazla genel görüşme önergesinin birleştirilerek görüşülmesi halinde önerge sahiplerinden her birine ayrı ayrı söz verilir. Grup Başkanı veya grup başkanvekillerinden birisi veya birkaçının imzasıyla verilmiş olan genel görüşme önergelerin görüşmelerinde o parti grubuna mensup herhangi bir milletvekili önerge sahibi olarak konuşabilir.

Genel görüşme açılması kabul edildiği takdirde genel görüşme önergesinin görüşmelerinde önergedeki birinci imza sahibine veya onun göstereceği bir diğer imza sahibine, siyasi parti gruplarına ve şahsı adına iki milletvekiline söz verilir. Konuşma süreleri gruplar için yirmişer, önerge sahibi veya sahipleri için onar dakikadır. Genel görüşme önergesinin öngörüşmeleri veya görüşmeleri sırasında konuşma süreleri Danışma Kurulu veya bir siyasi parti grubunun önerisi üzerine Genel Kurul tarafından arttırılabilir.

12) Meclis Araştırması Önergesinin ve Komisyon Raporunun Görüşülmesinde Konuşma

Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergenin görüşmeleri sırasında siyasi parti gruplarına ve önergedeki birinci imza sahibine veya onun göstereceği bir diğer imza sahibine söz verilir. Konuşma süreleri gruplar için yirmişer, önerge sahibi veya sahipleri için onar dakikadır. Aynı konuda verilmiş birden fazla Meclis araştırması önergesinin birleştirilerek görüşülmesi halinde önerge sahiplerinden her birine ayrı ayrı söz verilir. Grup Başkanı veya grup başkanvekillerinden birisi veya birkaçının imzasıyla verilmiş olan Meclis araştırması önergelerinin görüşmelerinde o parti grubuna mensup herhangi bir milletvekili önerge sahibi olarak konuşabilir.

Komisyon raporunun görüşmelerinde önergedeki birinci imza sahibine veya onun göstereceği bir diğer imza sahibine, siyasi parti grupları adına birer, şahısları adına iki milletvekiline söz verilir. Ayrıca, istemleri halinde, Komisyona da söz verilir. Konuşma süreleri Komisyon ve siyasi parti grupları için yirmişer dakika, önerge sahipleri ve şahıslar için onar dakikadır.

13) Meclis Soruşturması Önergesinin ve Komisyon Raporunun Görüşülmesinde Konuşma

Meclis soruşturması açılmasına ilişkin önergenin görüşmelerinde önergedeki ilk imza sahibi veya onun göstereceği bir diğer imza sahibi milletvekili, şahısları adına üç milletvekili ve hakkında soruşturma açılması

istenen Cumhurbaşkanını yardımcısı veya bakan konuşabilir. Konuşma süreleri her biri için onar dakikadır.

Raporun görüşmesinde ise komisyon temsilcisinin yirmi dakika, şahısları adına altı milletvekilinin de onar dakika konuşma hakkı vardır. Ayrıca hakkında soruşturma açılması istenen Cumhurbaşkanını yardımcısı veya bakana da konuşma süresi sınırlandırılmaksızın söz verilir.

14) Olağanüstü Hal veya Sıkıyönetim Kararlarının Görüşülmesi

Olağanüstü hal tezkeresinde öngörülen sürenin uzatılması veya kısaltılması hakkında siyasî parti grupları veya en az yirmi milletvekilinin imzası ile görüşme sırasında önerge verilmesi halinde oylamadan önce önerge sahibi beş dakikayı geçmemek üzere söz alabilir. Tezkerelerin görüşmesinde İçtüzük'ün 72'nci maddesine göre siyasî parti gruplarına ve şahsı adına iki milletvekiline söz verilir. Konuşma süreleri, gruplar için yirmişer dakika, şahsı adına ise onar dakikadır.

15) Türk Silahlı Kuvvetlerinin Yabancı Ülkelere Gönderilmesine İlişkin Tezkerede Konuşma

İçtüzüğün 72'nci maddesine göre görüşme açılmaktadır. Buna göre gruplara ve şahsı adına iki milletvekiline söz verilmektedir. Konuşma süreleri gruplar için yirmişer dakika, şahıslar için onar dakikadır.

16) Dokunulmazlığın Kaldırılması veya Üyelik Sıfatının Düşmesi İstemi Üzerine Konuşma

Görüşmelerde komisyona, şahsı adına iki milletvekiline ve son olarak da dokunulmazlığının kaldırılması istenilen milletvekiline söz verilmektedir. Dokunulmazlığının kaldırılması veya üyeliğinin düşmesi istenen milletvekili isterse Genel Kurulda kendini savunur veya bir üyeye savundurur. Konuşma süreleri şahıslar için onar dakika, komisyon için yirmi dakikadır. İçtüzükte dokunulmazlığının kaldırılması istenilen milletvekilinin konuşma süresine ilişkin bir hüküm olmayıp uygulamada sınırsız süre verilmektedir.

17) Uyarma Cezası Alan, Kınama veya Geçici Olarak Meclisten Çıkarma Cezası Teklif Edilen Milletvekilinin Kendini Savunması

Uyarma cezası alan milletvekili kendisini savunmak için söz isterse, bu üyeye oturumun veya birleşimin sonunda söz verilir. Başkan, gerekirse, daha önce söz verebilir. Uyarma cezasında ceza verildikten sonra savunma yaptırılmakta ve Başkanın açıklamayı yeterli görmesi halinde ceza Başkan tarafından kaldırılmaktadır. Aynı şekilde kınama ve geçici olarak Meclisten

çıkarma cezasına uğratılması teklif edilen milletvekilinin savunmasını yapmak yahut bunu bir arkadaşına yaptırmak hakkıdır. Uyarımadan farklı olarak burada savunma konuşması ceza verilmeden önce yapılmaktadır. Savunma konuşmaları için İçtüzükte bir süre belirtilmemiş olup takdir Başkana aittir. Son dönem uygulamalarda 5 veya 10 dakika süre verildiği görülmektedir.

18) Bütçe ve Kesin Hesap Kanunu Tekliflerinin Görüşmeleri

Bütçe ve kesin hesap kanunu tekliflerine ilişkin şahıs adına yapılan söz talepleri, Genel Kurulda duyurulan saatte ve yerde bizzat milletvekilleri tarafından yapılmaktadır. Ayrıca milletvekillerinin her turda, ilk ve son gün yapılacak görüşmelerde sadece bir söz talebinde bulunabileceği de Danışma Kurulu veya grup önerisi ile kararlaştırılmaktadır. Bütçenin son gününde yapılan şahıs adına konuşmalar ise İçtüzük'ün 86'ncı maddesine göre yapılan konuşmalardır.

Siyasi parti grupları tarafından yapılan konuşmalarda hangi siyasi partinin hangi sırada konuşma yapacağı, gruplar arasında yapılan mutabakat ile belirlenmekte ve her gün sıralama 1'er grup kaydırılarak değiştirilmektedir. Yine siyasi parti grupları, yürütme ve şahıslar adına yapılacak konuşmaların süreleri de öneri ile belirlenmekte ve diğer tekliflerin görüşmelerinde uygulanan sürelerden uzun olmaktadır. Yürütmenin, bütçe görüşmelerinin ilk gününde yapacağı sunuş konuşmasının süreye tabi olmadan yapılacağı kabul edilmektedir. Bu sunuş konuşmasından sonra tekrar yürütmenin bütçe görüşmelerinin ilk gününde süreye tabi olarak yapabileceği konuşma hakkı bulunmaktadır.

Turların görüşmelerinde, mutabakat metninde düzenlenen sırayla siyasi parti gruplarına mensup milletvekilleri kürsüye çıkıp konuşmalarını yapmakta ve sonrasında yürütme ile şahıslar adına konuşmalar gerçekleştirilmektedir.

Turların bitiminde itibaren maddelere geçilmektedir. Maddelere ilişkin konuşmalar genel usule göre gerçekleştirilmekte, siyasi parti grupları ve komisyona 10'ar, şahıs adına 2 milletvekiline 5'er dakika söz verilmektedir. Bütçenin son gününde ise gruplara, yürütmeye ve İçtüzük'ün 86'ncı maddesine göre oyunun rengini belli etmek amacıyla 2 milletvekiline söz verilmektedir. İçtüzük'ün 86'ncı maddesine göre yapılacak konuşmalar genel uygulamada 5'er dakika iken bütçe ve kesin hesap kanunu tekliflerinin görüşmelerinde son dönemlerde 10'ar dakika olarak belirlenmektedir.

19) Devamsızlık Nedeniyle Milletvekilliğinin Düşürülmesi

Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyon raporunun Genel Kuruldaki görüşmeleri sırasında söz hakkına sahip olanlar;

siyasi parti grupları, komisyon, şahsı adına 2 milletvekili ve üyeliği düşürülmesi istenen milletvekilidir. Karma Komisyon ve siyasi parti gruplarına 20'şer, şahsı adına konuşma yapacaklara 10'ar dakika söz verilmektedir. Devamsızlık nedeniyle milletvekilliği düşürülmesi istenen milletvekilinin savunmasının ise süreye tabi olmadan yapılacağı kabul edilmektedir.

20) Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması

Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyon raporlarının Genel Kuruldaki görüşmelerinde söz hakkına sahip olanlar Komisyon, şahsı adına 2 milletvekili ve yasama dokunulmazlığı kaldırılması istenen milletvekili, Cumhurbaşkanı Yardımcısı veya Bakandır. Genel hüküm uygulanarak Komisyona 20 dakika, şahsı adına konuşma yapacaklara 10'ar dakika söz verilmektedir. Savunma süresi ise İçtüzük'te hükme bağlanmamakla birlikte, savunmanın süreye tabi olmadan yapılacağı kabul edilmektedir.

21) Seçimlerin Yenilenmesi

Seçim kararlarının görüşmelerine ilişkin İçtüzük maddesinde özel hüküm bulunmadığından, görüşmeler genel hükümlere göre yapılmakta, siyasi parti grupları ile komisyona 20'şer, şahsı adına iki milletvekiline 10'ar dakika söz verilmektedir.

B. KOMİSYONLARDA SÖZ ALMA VE KONUŞMA

Komisyonlarda öncelikle ilgili kanun önerisinin geneli üzerinde görüşmeler yapılmaktadır. Bu görüşmelerde, uygulamada öncelikle teklifler için ilk imza sahibinin kanun önerisi üzerinde bilgi vermesi komisyon başkanı tarafından istenmekte, daha sonra komisyon üyelerine ve diğer milletvekillerine söz verilmektedir.

Komisyonlarda istem sırasına göre söz verilmektedir. Komisyon başkanı ve komisyondaki yürütme temsilcisi, söz sırasına bağlı değildir. Komisyonca çağrılmış uzmanlara, komisyon başkanı, gerekli gördüğü zaman söz verebilmektedir.

Komisyonlarda, komisyon üyeleri dışındaki TBMM üyeleri de söz alabilmektedir. Uygulamada komisyon başkanları öncelikle komisyon üyeleri ile yürütme temsilcisine söz vermekte, daha sonra eğer varsa toplantıya katılan komisyon üyesi olmayan milletvekillerine söz vermektedir. Bununla birlikte söz sırası mutlak olmayıp, komisyon başkanın takdirleriyle değiştirilebilmektedir. Diğer yandan genel kuruldan farklı olarak komisyonlarda soru-cevap işlemi yapılmamakta ve sorular komisyon görüşmeleri sırasında yeri geldikçe ve

gerektiğinde sorularak, cevaplar alınmaktadır. Söz süresi ile ilgili olarak İçtüzükte herhangi bir düzenleme bulunmamaktadır.

Uygulamada, başkanların bu konuda yetkilerinin olduğu kabul edilmektedir. Konuşma süresinin makul süreyi aşması durumunda, başkan tarafından konunun toparlanması ya da konu dışı konuşmalarda, konuya gelinmesi şeklinde uyarılması söz konusu olabilmektedir.

Komisyonlarda söz alma (İçt. Md. 29)

“Komisyonlarda istem sırasına göre söz verilir.

Komisyon başkanı ve komisyona katılması halinde Cumhurbaşkanı yardımcıları, bakanlar, bakan yardımcılar ve üst kademe kamu yöneticileri, söz sırasına bağlı değildir. Komisyonca çağrılmış uzmanlara, komisyon başkanı, gerekli gördüğü zaman söz verebilir.”

Komisyon toplantılarına girebilecek olanlar (İçt. Md. 31)

“Komisyon toplantıları Türkiye Büyük Millet Meclisi üyelerine, Cumhurbaşkanı yardımcılarına, bakanlara, bakan yardımcılara ve üst kademe kamu yöneticilerine açıktır.

Komisyonlarda, Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeleri, Yürütme adına Cumhurbaşkanı yardımcılar, bakanlar ve bakan yardımcılar söz alabilirler. Ancak, komisyon üyeleri dışında kimse değişiklik önerileri veremez ve oy kullanamaz.”

TBMM BAŞKANVEKİLLERİNİN BELEDİYE BAŞKAN ADAYI OLMALARI¹

(1) TBMM Başkanvekilleri, Başkanlık Divanının bir üyesi olarak Divana verilen görev ve yetkiler kapsamında gerçekleştirilen Başkanlık Divanı toplantılarına katılmakta ve kararlara dâhil olabilmektedirler. Başkanlık Divanının İçtüzük ve TBMM Başkanlığı İdari Teşkilatı Kanununda düzenlenen yasama faaliyetlerine ve idari konulara ilişkin bir takım görev ve yetkileri bulunmaktadır.

TBMM Başkanvekillerinin Divan Üyesi olmaları dışında bizatihi sahip oldukları görev ve yetkileri de bulunmaktadır. İçtüzük'ün 15'inci maddesinde, Başkanvekillerinin görevini “Başkanın yerine Genel Kurul görüşmelerini yönetmek ve yönettiği oturumlarla ilgili tutanak dergisi ile tutanak özetinin düzenlenmesini gözetmek” şeklinde düzenlemiştir.

Başkanvekillerinin önemli bir diğer görevi de TBMM Başkanına vekâlet etmektir. Başkana vekâlet İçtüzük'ün 14'üncü maddesinde “Başkan, özürlü olduğu veya Türkiye Büyük Millet Meclisi toplantı halinde iken Ankara dışında bulunduğu zaman, görevlerini yerine getirmek üzere, Başkanvekillerinden birisini kendisine yazıyla vekil olarak tayin eder.” şeklinde gösterilmiştir.

Ayrıca İçtüzük'e göre TBMM Başkanı, TBMM Başkanına yöneltilen yazılı soru önergelerinin cevaplandırılması için TBMM Başkanvekillerinden birini görevlendirebilmektedir.

(2) 18/1/1984 tarihli ve 2972 sayılı Mahalli İdareler ile Mahalle Muhtarlıkları ve İhtiyar Heyetleri Seçimi Hakkında Kanun'un 17'nci maddesinde “*Milletvekilleri, belediye başkanları, il genel meclisi ve belediye meclisi üyeleri ile muhtarlar mahalli idareler seçimlerinde adaylıklarını koyabilmek veya aday gösterilebilmek için görevlerinden istifa etmek zorunda değildirler. Milletvekilliği, belediye başkanlığı, il genel meclisi ve belediye meclisi üyeliği ile muhtarlık bir şahıs uhdesinde birleşemez. Bu görevlerin birisinde bulunanlardan bir diğerine seçilenler, seçim sonuçlarının kendilerine tebliğ edildiği tarihten itibaren 15 gün içinde tercih haklarını kullanırlar. Bu süre içinde tercih haklarını kullanmayanlar seçildikleri yeni görevi reddetmiş sayılırlar.*” hükmü yer almaktadır.

1 Selen BABUR (Kanunlar ve Kararlar Başkanlığı Araştırma ve İnceleme Bürosu – Yasama Uzmanı)

Bu maddeye göre belediye başkanı seçilen milletvekillerinin, seçim sonuçlarının kendilerine bildirildiği (Bu bildirim mazbatanın alınmasıyla gerçekleşmektedir.) tarihten itibaren on beş gün içinde iki görev arasında tercih yapma zorunluluğu bulunduğu görülmektedir.

(3) TBMM Başkanvekillerinin belediye başkan adaylığı durumunun ise ayrıca ele alınması gerektiği düşünülmektedir. Anayasa'nın 94'üncü ve İçtüzük'ün 64'üncü maddeleri Başkanvekilleri için milletvekilliği hak, görev ve yetkileri bakımından istisnai bir hüküm içermekte ve tarafsızlık bağlamında Başkanvekillerini milletvekillerinden ayrı tutarak TBMM Başkanı ile birlikte düzenlemektedir.

Anayasa'nın 94'üncü maddesinin son fıkrasına göre;

“Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı, Başkanvekilleri, üyesi bulundukları siyasî partinin veya parti grubunun Meclis içinde veya dışındaki faaliyetlerine; görevlerinin gereği olan haller dışında, Meclis tartışmalarına katılamazlar; Başkan ve oturumu yöneten Başkanvekili oy kullanamazlar.”

TBMM İçtüzüğü'nün 64'üncü maddesinin birinci, ikinci ve dördüncü fıkra hükümleri ise şu şekildedir:

“Başkanın görüşme ve oylamalara katılamaması

MADDE 64- Genel Kurula başkanlık eden Başkan veya Başkanvekili, asıl konu görüşülürken ve oylanırken hiçbir surette görüşünü açıklayamaz.

Başkan veya başkanvekilleri, görevlerinin yerine getirilmesinin gerektirdiği haller dışında tartışmalara katılamazlar; kişisel savunma hakları saklıdır.

(...)

Başkanvekilleri oturuma başkanlık yapmadıkları zaman, oy kullanabilir ve oyunun rengini belirtmek üzere söz alabilirler.”

Görüldüğü üzere Anayasa'nın 94'üncü maddesi hükmü; TBMM Başkan ve Başkanvekillerinin üyesi bulundukları siyasi partinin veya parti grubunun Meclis içinde veya dışındaki faaliyetlerine katılmalarını yasaklayan emredici ve istisnai hüküm niteliğindedir.

Bu bakımdan Başkanvekillerinin bir siyasi partiden belediye başkan adayı olması durumunda, seçim sürecinde aday olarak yapacağı çalışmalar siyasi parti faaliyeti olarak değerlendirileceğinden, Anayasa'nın 94. maddesi hükmü gereği Başkanvekilliğinden çekilmesi gerektiği değerlendirilmektedir.

(4) 1975 yılında bir Başkanvekilinin partisinin genel idare kurulu üyesi olduğu halde, TBMM Başkanvekilliğine seçilmiş olduğu ve yönettiği Genel Kurul çalışmaları sırasında çıkarılan bir kanunun Anayasa'ya aykırı olduğu iddiasıyla Anayasa Mahkemesi'ne başvurulmuştur. 1961 Anayasası dönemindeki bu başvuru üzerine Anayasa Mahkemesi, Başkanvekilinin siyasi partinin yönetim kurulunda yer almasını Anayasa'ya aykırı bulmuş ve o Başkanvekilinin yönettiği oturumda kabul edilen kanunun iptaline şu gerekçelerle karar vermiştir.²

Bir siyasî partinin genel idare kurulu üyeliği, o partinin kendi tüzüğü ile saptanan genel yürütme işlemlerini yöneten bir kurulun çalışmasında katkılı olmak demek olduğuna göre, bu sıfatın az önce sözü geçen kural ile yasaklanan faaliyetler kapsamına girdiğinde kuşku yoktur. Çünkü genel idare kurulu üyeliği sıfatı, yalnızca bir partiye bağlı olmayı değil, onunla birlikte ve aynı zamanda partisinin genel yönetimini sevk ve idarede faal görev yapacak kimi yetenek ve koşulları üstünde toplamayı gerektiren bir nitelik taşımaktadır. O halde bu sıfatı kazanmanın milletvekili ya da Cumhuriyet Senatosu üyesi olmanın doğal sonucu olarak kabulüne de olanak yoktur.

Bu nedenlerle, bağlı olduğu partinin genel idare kurulu üyeliği sıfatı üstünde iken Millet Meclisi Başkanvekili sıfatı ile Meclis Genel Kurulu birleşiminin yönetilmesi Anayasa'nın 84. maddesinin üçüncü fıkrası kuralına aykırı bulunduğundan dava konusu kanunun bu yönden iptaline karar verilmelidir.

Anayasa Mahkemesi bu Kararıyla, 1961 Anayasası'nın "Başkanlar ve Başkanvekilleri, üyesi bulundukları siyasî partilerin veya siyasî parti gruplarının Türkiye Büyük Millet Meclisinin içinde veya dışındaki faaliyetlerine ve görevlerinin yerine getirilmesini gerektiren haller dışında, Meclis tartışmalarına katılamazlar..." hükmü icabı Meclis Başkanvekillerinin siyasi parti yönetimlerinde görev yapmalarının tarafsızlık ilkesi ile bağdaşmadığına hükmetmiş ve aynı zamanda üyesi bulunduğu partinin yönetim kurulu üyeliğini yürüten Başkanvekilinin yönettiği birleşimde kabul edilen kanunun şekil yönünden iptaline karar vermiştir. Dava konusu olayda Millet Meclisi'nin 6 Şubat 1975 tarihli Birleşimi'ni yöneten Başkanvekili Rasim HANCIOĞLU, bu tarihte Milli Selamet Partisi Yönetim Kurulu üyesidir. Daha sonra Meclis Başkanlığı'nın bu iki sıfattan birisinin tercih

² AYM, E.1975/145, K.1975/198, 14/10/197, Erişim: normkararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr (11.01.2024)

edilmesi gerektiği yönündeki yazısı üzerine Rasim HANCIOĞLU, 10 Şubat 1975 tarihinde MSP Yönetim Kurulu üyeliğinden ayrıldığını Başkanlığa bildirmiştir.

Anayasa koyucu, 1982 Anayasasında, Başkanvekillerinin üyesi bulundukları siyasî partilerin faaliyetlerine katılma hususu ile ilgili olarak 1961 Anayasası hükmünü tekrarlamıştır. Dolayısıyla, Anayasa Mahkemesi kararının günümüz uygulamasını da bağlayıcı nitelikte olduğu söylenebilir.

Anayasa Mahkemesi Kararı'nda *“genel idare kurulu üyeliği sıfatı, yalnızca bir partiye bağlı olmayı değil, onunla birlikte ve aynı zamanda partisinin genel yönetimini sevk ve idarede faal görev yapacak kimi yetenek ve koşulları üstünde toplamayı gerektiren bir nitelik taşımaktadır.”* denilmektedir. Benzer biçimde bir partinin belediye başkan adayı olunmasının; partiye bağlı olmanın yanında partiyle birlikte hareket etmeyi ve parti adına çeşitli çalışmalar yürütmeyi gerektirdiği açıktır. Bu bakımdan TBMM Başkanvekilliği ile bir siyasi partiden belediye başkan adayı olunmasının birlikte yürütülemeyeceği sonucuna varılacaktır.

(5) 31 Mart 2019 tarihindeki Mahalli İdareler Genel Seçimlerinden önce, o dönem TBMM Başkanı olan Binali Yıldırım'ın, partisinin İstanbul Büyükşehir Belediye Başkan Adayı olduğunun açıklanmasının ardından TBMM Başkanlığı görevine devam edip edemeyeceğine ilişkin tartışmalar yaşanmıştır. Binali Yıldırım, aday listelerinin Yüksek Seçim Kurulu'na verilmesinden bir gün önce istifa dilekçesini imzalayarak TBMM Genel Sekreterine teslim etmiş ve istifasına ilişkin önerge 19 Şubat 2019 tarihli 54'üncü Birleşimde Genel Kurul'un bilgisine sunulmuştur. Bu uygulama örneğinde de görüldüğü üzere TBMM Başkanı seçimden önce TBMM Başkanlığı görevinden çekilmiştir. Anayasa'nın tarafsızlık bakımından TBMM Başkanı ile Başkanvekillerini birlikte düzenlediğini göz önünde bulundurarak belediye başkanlığı için aday olan bir Başkanvekilinin bu görevinden çekilmesinin uygulamaya da uygun olduğu değerlendirilmektedir.

(6) Diğer bir uygulama örneği ise; 28 Mart 2004 tarihindeki Mahalli İdareler Genel Seçimlerinden önce yaşanmıştır. O dönem TBMM Başkanvekili olan Yılmaz Ateş, Ankara Büyükşehir Belediye Başkanlığına aday olması nedeniyle Başkanvekilliği görevinden istifa etmiş, istifasına ilişkin önerge 25 Şubat 2024 tarihli 57'inci Birleşimde Genel Kurul'un bilgisine sunulmuştur.

(7) TBMM Başkanvekillerinin belediye başkan adayı olmaları nedeniyle istifalarına ilişkin olarak tartışma yaratabilecek bir diğer husus ise istifanın ne zaman yapılması gerektiğidir. Geçmiş dönemlerdeki tartışmalara bakıldığında istifanın, adaylığın kamuoyuna duyurulduğu anda mı yoksa aday listelerinin Yüksek Seçim Kurulu'na verilmesiyle mi yapılacağı tereddütlüdür. Mevzuatta bu

hususı düzenleyen açık bir hüküm bulunmamakla birlikte Anayasa'nın 94'üncü maddesi gereğince; Başkanvekillerinin, üyesi bulundukları siyasî partinin veya parti grubunun faaliyetlerine katılmaya başladıkları, bir başka ifadeyle seçim çalışmalarına başladıkları anda Başkanvekilliği sıfatını taşımamaları gerektiği değerlendirilmektedir.

(8) TBMM Başkanvekilinin belediye başkan adayı olması durumunda buna dair bildirimin (istifa/parti bildirimi) Genel Kurul'un bilgisine sunulmasıyla Başkanvekilliği görevi sona erecektir. İçtüzük'ün 12'nci maddesinin “*Başkanlık Divanının diğer üyeliklerinde boşalma halinde, noksan üyelik tamamlanıncaya kadar Divanın görev ve yetkisi aynen devam eder. Noksan üyelik en kısa zamanda tamamlanır.*” hükmü uyarınca, istifa eden Başkanvekilinin yerine yenisi seçilecektir.

YASAMA VERİLERİ VE İSTATİSTİKLER

2023 YILI YASAMA VE DENETİM VERİLERİ¹

YASAMA FAALİYETLERİ

Kanun Teklifleri

1 Ocak 2023 ila 28'inci Yasama Dönemi Milletvekili Genel Seçiminin yapıldığı 14 Mayıs 2023 tarihine kadar TBMM Başkanlığına milletvekillerce 26'sı milletlerarası andlaşma olmak üzere 250 kanun teklifi sunulmuştur. 43 kanun teklifi komisyonlarda görüşülerek Genel Kurul gündemine girmiş ve 24 teklif kanunlaşmıştır. 14 Mayıs 2023 tarihi itibarıyla 87 kanun teklifi gündemde, 4.641 kanun teklifi ise ilgili komisyonlardadır. Anılan tarihler arasında 1 kanun teklifi, teklif sahibi milletvekillerce geri alınmıştır.

14 Mayıs 2023 - 31 Aralık 2023 tarihleri arasında TBMM Başkanlığına milletvekillerce 134'ü milletlerarası andlaşma olmak üzere 1.904 kanun teklifi sunulmuştur. 66 kanun teklifi komisyonlarda görüşülerek Genel Kurul gündemine girmiş ve 34 teklif kanunlaşmıştır. 31 Aralık 2023 tarihi itibarıyla 32 kanun teklifi gündemde, 1.828 kanun teklifi ilgili komisyonlarda, 8 kanun teklifi ise TBMM Başkanlığında işlemtedir. Anılan tarihler arasında 2 kanun teklifi, teklif sahibi milletvekillerce geri alınmıştır.

6771 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasasında Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun ile hukuk sistemimize giren "Cumhurbaşkanı tarafından sunulan kanun teklifi" müessesesi kapsamında 1 Ocak 2023 - 31 Aralık 2023 tarihleri arasında TBMM Başkanlığına Cumhurbaşkanı'ndan gelen 3 teklif kanunlaşmıştır.

Kanunlar ve Kararlar

1 Ocak 2023 - 31 Aralık 2023 tarihleri arasında 62 kanun ve 48 TBMM kararı kabul edilmiştir.

Kanun Hükmünde Kararnameler

1 Ocak 2023 - 31 Aralık 2023 tarihleri arasında komisyonlarda bulunan 273 KHK 28'inci Yasama Dönemine intikal etmiştir. 31 Aralık 2023 tarihi itibarıyla komisyonlarda 273 KHK bulunmaktadır.

¹ Bu bölümde yer alan "hâlen", "hâlihazırda" gibi ifadeler, 2023 yılı sonuna (31.12.2023) işaret etmektedir.

Yasama Dokunulmazlığı Tezkereleri

1 Ocak 2023 - 14 Mayıs 2023 tarihleri arasında Başkanlığa 120 yasama dokunulmazlığı tezkeresi gelmiştir. 1 tezkere istem üzerine, 1 tezkere ise vefat nedeniyle Cumhurbaşkanlığına iade edilmiştir. 2 tezkerenin raporu Anayasa ve Adalet Komisyonlarından Kurulu Karma Komisyon tarafından verilmiş, 14 Mayıs 2023 tarihi itibarıyla 7 tezkere Genel Kurul gündeminde yer almaktadır.

28'inci Yasama Dönemi Milletvekili Genel Seçiminde yeniden seçilen milletvekillerine ait 692 yasama dokunulmazlığı tezkeresi, 27'nci Yasama Döneminden 28'inci Yasama Dönemine intikal etmiş olup 14 Mayıs 2023 - 31 Aralık 2023 tarihleri arasında Başkanlığa 50 yasama dokunulmazlığı tezkeresi gelmiştir. 31 Aralık 2023 tarihi itibarıyla Karma Komisyonda 733 yasama dokunulmazlığı tezkeresi bulunmaktadır.

Kanun Teklifi Taslağı Hazırlama ve İnceleme Çalışmaları

1 Ocak 2023 - 31 Aralık 2023 tarihleri arasında, milletvekillerinin talepleri doğrultusunda 36'sı milletlerarası andlaşmaların onaylanmasının uygun bulunmasına ilişkin olmak üzere 260 kanun teklifi taslağı hazırlanmış, milletvekilleri tarafından hazırlanmış olan 51 kanun teklifi taslağı ise TBMM Başkanlığına sunulmadan önce kanun yapım tekniği bakımından incelenmiştir.

Ayrıca 36'sı milletlerarası andlaşmaların onaylanmasının uygun bulunduğu dair kanun teklifi olmak üzere 834 kanun teklifi incelenmiş, 9 komisyon raporu tetkik edilmiş ve 62 kanun okunarak son incelemesi yapılmıştır.

TBMM Başkanlığına sunulan kanun teklifleri, bilgi formu hazırlanarak kanun yapım tekniğine uygunluk yönünden incelenmiş; kanun tekliflerine ait komisyon raporları ile kabul edilen kanunlar yazım hataları ve kanun yapım tekniğine uygunluk açısından gözden geçirilmiştir.

DENETİM FAALİYETLERİ

Yazılı Soru Önergeleri

1 Ocak 2023 - 31 Aralık 2023 tarihleri arasında TBMM Başkanlığına 12.040 yazılı soru önergesi sunulmuştur.

Söz konusu 12.040 yazılı soru önergesinin 3.880'i 1 Ocak 2023 tarihinden 27'nci Yasama Döneminin sona erdiği 14 Mayıs 2023 tarihine kadarki süreçte verilmiştir. Bunlardan 14'ü Anayasa ve İçtüzük hükümlerine aykırı oldukları

gerekçesiyle iade edilmiş, 18'i ise mükerrer geldiğinden işleme konulmamıştır. 49 soru önergesi ise yasama dönemi sona erdiğinden işleme alınamamıştır.

İşleme alınan 3.799 yazılı soru önergesinin; 115'i süresi içinde ve 590'ı süresi geçtikten sonra olmak üzere 705'i cevaplanmıştır. Süresi geçtikten sonra cevaplandırılanlar hariç olmak üzere, 2.004 yazılı soru önergesinin süresi içinde cevaplandırılmadığı Gelen Kâğıtlarda ilan edilmiştir. 1.090 yazılı soru önergesi ise hükümsüz sayılmıştır.

Bunların dışında yine 1 Ocak 2023 - 31 Aralık 2023 tarihleri arasında, söz konusu tarih aralığından önce verilmiş olan yazılı soru önergelerine ait 52'si süresi içinde ve 1.898'i süresi geçtikten sonra olmak üzere 1.950 yazılı soru önergesinin cevap işlemleri gerçekleştirilmiştir.

2023 yılı içerisinde verilen 12.040 yazılı soru önergesinin 8.160'ı ise 15 Mayıs 2023 - 31 Aralık 2023 tarihleri arasında verilmiştir. Bunlardan 11'i Gelen Kâğıtlara girmeden önce soru sahibi milletvekilleri tarafından geri alınmış, 146'sı Anayasa ve İçtüzük hükümlerine aykırı oldukları gerekçesiyle iade edilmiş, 37'si ise mükerrer geldiğinden işleme konulmamıştır. 36 soru önergesinin inceleme işlemleri devam etmektedir.

İşleme alınan 7.930 yazılı soru önergesinin; 1'i Gelen Kâğıtlara girdikten sonra geri alınmış olup 1.766'sı süresi içinde ve 2.613'ü süresi geçtikten sonra olmak üzere 4.379'u cevaplanmıştır. 512 yazılı soru önergesinin on beş günlük cevaplanma süresi devam etmektedir. Süresi geçtikten sonra cevaplandırılanlar hariç olmak üzere, 3.038 yazılı soru önergesinin süresi içinde cevaplandırılmadığı Gelen Kâğıtlarda ilan edilmiştir.

TBMM Başkanlığına Sorular

1 Ocak 2023 - 31 Aralık 2023 tarihleri arasında TBMM Başkanı'na 56 yazılı soru önergesi yöneltilmiştir.

Söz konusu 56 yazılı soru önergesinin 6'sı 1 Ocak 2023 tarihinden 27'nci Yasama Döneminin sona erdiği 14 Mayıs 2023 tarihine kadarki süreçte verilmiştir. İşleme alınan 6 yazılı soru önergesinin; 5'i süresi içinde cevaplandırılmış olup 1'i ise hükümsüz sayılmıştır.

Bunların dışında yine 1 Ocak 2023 - 31 Aralık 2023 tarihleri arasında, söz konusu tarih aralığından önce verilmiş olan yazılı soru önergelerinden 5'i cevaplandırılmıştır.

2023 yılı içerisinde verilen 56 TBMM Başkanı'ndan yazılı soru önergesinin 50'si ise 15 Mayıs 2023 - 31 Aralık 2023 tarihleri arasında verilmiştir. Bunlardan 1'i Anayasa ve İçtüzük hükümlerine aykırı oldukları gerekçesiyle iade edilmiş, 1'i ise Gelen Kâğıtlara girmeden önce soru sahibi milletvekili tarafından geri alınmıştır.

İşleme alınan 48 yazılı soru önergesinin; 37'si süresi içinde cevaplandırılmış olup hâlihazırda 11 önergenin on beş günlük cevaplanma süresi devam etmektedir.

Genel Görüşme Önergeleri

1 Ocak 2023 - 31 Aralık 2023 tarihleri arasında TBMM Başkanlığına 40 genel görüşme önergesi sunulmuştur.

Söz konusu 40 genel görüşme önergesinin 18'i, 1 Ocak 2023 tarihinden 27'nci Yasama Döneminin sona erdiği 14 Mayıs 2023 tarihine kadarki süreçte verilmiş olup önergelerin tamamı işleme alınmış ve yasama döneminin sona ermesiyle birlikte hükümsüz kalmıştır.

2023 yılı içerisinde verilen 40 önergenin 22'si ise 15 Mayıs 2023 - 31 Aralık 2023 tarihleri arasında verilmiştir. İşleme alınan bu önergelerden 3'ü üzerinde görüşmeler gerçekleştirilmiş olup bu önergelerin 2'si üzerinde genel görüşme açılması reddedilmiş, 1'i üzerinde genel görüşme açılması kabul edilmiştir. 19 genel görüşme önergesi ise Genel Kurul gündeminde yer almaktadır.

Meclis Araştırması Önergeleri

1 Ocak 2023 - 31 Aralık 2023 tarihleri arasında TBMM Başkanlığına 1.220 Meclis araştırması önergesi sunulmuştur.

Söz konusu 1.220 Meclis araştırması önergesinin 368'i 1 Ocak 2023 tarihinden 27'nci Yasama Döneminin sona erdiği 14 Mayıs 2023 tarihine kadarki süreçte verilmiştir. Bunlardan 2'si Anayasa ve İçtüzük hükümlerine uygun bulunmadığından iade edilmiş, 1 önerge ise işleminden kaldırılmıştır.

İşleme alınan 365 Meclis araştırması önergesinin 30'u üzerinde ise görüşmeler gerçekleştirilmiş ve Meclis araştırması açılması kabul edilmiş olup 2 Meclis araştırması komisyonu kurulmuştur. 335 Meclis araştırması önergesi ise hükümsüz kalmıştır.

2023 yılı içerisinde verilen 1.220 Meclis araştırması önergesinin 852'si ise 15 Mayıs 2023-31 Aralık 2023 tarihleri arasında verilmiştir. Bunlardan 20'si Anayasa ve İçtüzük hükümlerine uygun bulunmadığından iade edilmiş, 1'i mükerrer

geldiğinden işleme konulmamıştır. 5 Meclis araştırması önergesinin inceleme işlemleri devam etmektedir.

İşleme alınan 826 Meclis araştırması önergesinin 5'i üzerinde görüşmeler gerçekleştirilmiş ve Meclis araştırması açılması kabul edilmiş olup 1 Meclis araştırması komisyonu kurulmuştur. 821 Meclis araştırması önergesi ise Genel Kurul gündeminde yer almaktadır.

Meclis Soruşturması Önergeleri

1 Ocak 2023 - 31 Aralık 2023 tarihleri arasında Meclis soruşturması önergesi verilmemiştir.

KOMİSYON ÇALIŞMALARI

Anayasa Komisyonu

Komisyon, 1 Ocak 2023 - 31 Aralık 2023 tarihleri arasında 3 toplantı gerçekleştirmiştir.

Anılan tarihler arasında TBMM Başkanlığınca Komisyona esas komisyon olarak 4 KHK ve 79 kanun teklifi; tali komisyon olarak 36 kanun teklifi havale edilmiştir.

Komisyon; Başkan veya üyeler düzeyinde, görev alanı ile ilgili olarak yurt içinde ve yurt dışında çeşitli organizasyonlara ve toplantılara katılmış, meslek ve sivil toplum kuruluşları ve yabancı heyetler ile görüşmeler gerçekleştirmiştir.

Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyon

1 Ocak 2023 - 31 Aralık 2023 tarihleri arasında 2 Karma Komisyon ve 3 Hazırlık Komisyonu toplantısı gerçekleştirilmiştir. 1 Ocak 2023 - 14 Mayıs 2023 tarihleri arasında Karma Komisyon Başkanlığına yasama dokunulmazlığının kaldırılması hakkında 120 Cumhurbaşkanlığı Tezkeresi havale edilmiştir. 1 tezkere istem üzerine, 1 tezkere ise vefat nedeniyle TBMM Başkanlığına iade edilmiştir. 1 Ocak 2023 - 31 Aralık 2023 tarihleri arasında yasama dokunulmazlığının kaldırılmasına ilişkin 2 tezkere hakkındaki komisyon raporları Karma Komisyon tarafından TBMM Başkanlığına sunulmuş olup daha önce sunulanlarla birlikte toplam 7 tezkere hakkındaki Komisyon raporları 27'nci Yasama Döneminin sonuna kadar Genel Kurul gündeminde yer almıştır.

28'inci Yasama Dönemi Milletvekili Genel Seçiminde yeniden seçilen milletvekillerine ait 692 yasama dokunulmazlığı tezkeresi, 27'nci Yasama Döneminden 28'inci Yasama Dönemine intikal etmiş olup 14 Mayıs 2023 - 31 Aralık 2023 tarihleri arasında Karma Komisyon Başkanlığına yasama dokunulmazlığının kaldırılması hakkında 41 Cumhurbaşkanlığı Tezkeresi havale edilmiştir. 31 Aralık 2023 tarihi itibarıyla Karma Komisyonda bulunan yasama dokunulmazlığı tezkeresi sayısı 733'e ulaşmıştır.

Adalet Komisyonu

Komisyon, 1 Ocak 2023 - 31 Aralık 2023 tarihleri arasında 3 toplantı gerçekleştirmiştir.

Anılan tarihler arasında TBMM Başkanlığınca Komisyona esas komisyon olarak 403; tali komisyon olarak 155 kanun teklifi havale edilmiştir.

Komisyon, esas komisyon olarak "İcra ve İflas Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi"ni görüşerek karara bağlamış ve raporunu TBMM Başkanlığına sunmuştur. Tali komisyon olarak havale edilmiş olan kanun tekliflerinden 3'ü esas komisyon tarafından görüşüldüğü, esas olarak havale edilen 2 kanun teklifi ve tali olarak havale edilen 2 kanun teklifi geri çekildiği için komisyonda bulunan işlerden çıkarılmıştır.

Millî Savunma Komisyonu

Komisyon, 1 Ocak 2023 - 31 Aralık 2023 tarihleri arasında 2 toplantı gerçekleştirmiştir.

Anılan tarihler arasında TBMM Başkanlığınca Komisyona esas komisyon olarak 18; tali komisyon olarak 70 kanun teklifi havale edilmiştir.

Komisyona tali olarak havale edilmiş olan kanun tekliflerinden 8'i esas komisyon tarafından görüşüldüğü için komisyonda bulunan işlerden çıkarılmıştır.

Komisyon Başkanı'nı 9 Ağustos 2023 tarihinde Ukrayna'nın Ankara Büyükelçisi Vasyl BODNAR, 25 Ağustos 2023 tarihinde Azerbaycan'ın Ankara Büyükelçisi Reşad MEMMEDOV, 23 Kasım 2023 tarihinde İsveç'in Ankara Büyükelçisi Malena MARD ziyaret etmiştir.

Komisyonu 21 Eylül 2023 tarihinde Moğolistan Meclisi Güvenlik ve Dış Politika Daimi Komisyonu; 30 Ekim 2023 tarihinde Baltık Devletleri Estonya, Litvanya ve Letonya Parlamentoları Dışişleri Komisyonu Başkanları ile Ankara

Büyükelçilerinden oluşan bir heyet; 7 Aralık 2023 tarihinde Karadağ Meclis Başkanı Andrija MANDIC ve beraberindeki Parlamento heyeti ziyaret etmiştir.

Komisyon Başkanı ve beraberindeki heyet, 3 Ekim 2023 tarihinde İspanya'nın başkenti Madrid'de düzenlenen AB Ortak Dış Güvenlik ve Savunma Konferansına katılmıştır.

Komisyon, anılan tarih aralığında savunma ve güvenliğe ilişkin konularda kurum ve kuruluşlardan bilgi almak ve yürütülen faaliyetleri yerinde incelemek amacıyla Savunma Sanayi Başkanlığına bir çalışma ziyareti gerçekleştirmiştir.

İçişleri Komisyonu

Komisyon, 1 Ocak 2023 - 31 Aralık 2023 tarihleri arasında 2 toplantı gerçekleştirmiştir.

Anılan tarihler arasında TBMM Başkanlığınca Komisyona esas komisyon olarak 292; tali komisyon olarak 200 kanun teklifi havale edilmiştir.

Komisyon, esas komisyon olarak “Çevre Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi”ni görüşerek karara bağlamış ve raporunu TBMM Başkanlığına sunmuştur.

Tali komisyon olarak havale edilmiş kanun tekliflerinden 6'sı esas komisyon tarafından görüşüldüğü için; 1'i geri alındığı için komisyonda bulunan işlerden çıkarılmıştır.

Komisyon, anılan tarih aralığında Bulgaristan Cumhuriyeti Millet Meclisi İç Güvenlik ve Kamu Düzeni Komisyonu Başkanı'nın daveti üzerine Bulgaristan'a bir çalışma ziyaretinde bulunmuş; ayrıca çeşitli heyetler ile görüşmeler gerçekleştirmiştir.

Dışişleri Komisyonu

Komisyon, 1 Ocak 2023 - 31 Aralık 2023 tarihleri arasında 10 toplantı gerçekleştirmiştir.

Anılan tarihler arasında TBMM Başkanlığınca Komisyona esas komisyon olarak 138; tali komisyon olarak 12 kanun teklifi havale edilmiştir.

Komisyon, söz konusu tarih aralığında esas komisyon olarak 80 kanun teklifini görüşerek karara bağlamış ve raporlarını TBMM Başkanlığına sunmuştur.

Komisyonun 1 Ocak 2023 - 31 Aralık 2023 tarihleri arasında dış ilişkiler kapsamında gerçekleşen faaliyetleri Őunlardır:

- TBMM Dışışleri Komisyonu Başkanı Akif Çağatay KILIÇ'ın Almanya Federal Cumhuriyeti Dışışleri Bakanlığı Avrupa İőlerinden Sorumlu Devlet Bakanı Anna LÜHRMANN ile Görüşmesi (3 Ocak 2023)
- TBMM Dışışleri Komisyonu Başkanı Akif Çağatay KILIÇ'ın Hollanda Büyükelçisi Joep WIJNANDS'ı Kabul  (3 Ocak 2023)
- KKTC Hukuk, Siyasi İşler ve Dış İlişkiler Komitesi Başkanı ve Beraberindeki Parlamento Heyeti ile Görüşme (18 Ocak 2023)
- TBMM Dışışleri Komisyonu Heyetinin İrlanda Ziyareti (23-25 Ocak 2023)
- TBMM Dışışleri Komisyonu Başkanı Akif Çağatay KILIÇ'ın Belçika Ziyareti (30 Ocak-3 Şubat 2023)
- TBMM Dışışleri Komisyonu Heyetinin Ortak Dış ve Güvenlik Politikası ve Ortak Güvenlik ve Savunma Politikası Konferansına Katılımı (2-3 Mart 2023)
- TBMM Dışışleri Komisyonu Heyetinin Türkiye, Azerbaycan ve Gürcistan Parlamentoları Dışışleri Komisyonları Sekizinci   l  Ortak Toplantısına Katılımı (5-7 Mart 2023)
- Ürdün Başbakan Yardımcısı ve Dışışleri Bakanı Ayman SAFAD  ile Görüşme (4 Temmuz 2023)
- TBMM Dışışleri Komisyonu Heyetinin Özbekistan Ziyareti (12-15 Temmuz 2023)
- TBMM Dışışleri Komisyonu Heyetinin Azerbaycan Ziyareti (17-19 Temmuz 2023)
- Hollanda'nın Ankara Büyükelçisi Joep WIJNANDS'ı Kabul (31 Temmuz 2023)
- Birleşik Arap Emirlikleri Federal Ulusal Konseyi Savunma, İçişleri ve Dış İlişkiler Komisyonu Başkanı Ali Rashid Al-NUAIM  ile Video Konferans Görüşmesi (2 AĞustos 2023)
- BM Kalkınma Eőgüdüm Ofisi (UNDCO) Avrupa ve Orta Asya Bölgesel Direktörü Gwi Yeop SON'u Kabul (10 AĞustos 2023)

- Amerika Birleşik Devletleri Kongre Heyetini Kabul (24 Ağustos 2023)
- Azerbaycan'ın Ankara Büyükelçisi Reşad MAMMADOV'u Kabul (5 Eylül 2023)
- Kosova'nın Ankara Büyükelçisi Agon VRENEZİ'yi Kabul (5 Eylül 2023)
- SETA Vakfı-ABD Heyetini Kabul (13 Eylül 2023)
- Ukrayna'nın Ankara Büyükelçisi Vasyıl BODNAR'ı Kabul (14 Eylül 2023)
- Macaristan'ın Ankara Büyükelçisi Victor MATIS'i Kabul (19 Eylül 2023)
- Moğolistan Parlamentosu Dış İlişkiler Komisyonu Başkanı ve Beraberindeki Parlamento Heyetinin Ziyareti (19-23 Eylül 2023)
- TBMM Dışişleri Komisyonu Heyetinin KKTC Ziyareti (28-29 Eylül 2023)
- TBMM Dışişleri Komisyonu Üyesi Mustafa CANBEY'in Avrupa Birliğinin Ortak Dış ve Güvenlik Politikası (ODGP) ve Ortak Güvenlik ve Savunma Politikası (OGSP) Parlamentolar Arası Konferansına Katılımı (1-2 Ekim 2023)
- Türk Yatırım Fonu Başkanı Baghdad AMRAYEV'i Kabul (2 Ekim 2023)
- Uluslararası Göç Politikaları Geliştirme Merkezi (ICMDP) Genel Direktörü Michael SPINDELEGGGER'i Kabul (3 Ekim 2023)
- Türk Devletleri Teşkilatı Üyesi Devletlerine "Türk Devletleri İşbirliği Günü" Öğle Yemeğine Katılım (3 Ekim 2023)
- Baltık Ülkeleri Estonya, Letonya ve Litvanya'nın Ankara Büyükelçilerini Kabul (23 Ekim 2023)
- Danimarka'nın Ankara Büyükelçisi Danny ANNAN'ı Kabul (23 Ekim 2023)
- Küba Komünist Partisi Merkez Dış İlişkiler Başkanı Emilio Lozada GARCIA'yı Kabul (23 Ekim 2023)

- Danimarka Dışışleri Bakanı Lars Lökke RASMUSSEN ile Görüşme (27 Ekim 2023)
- Baltık Devletleri Estonya, Letonya ve Litvanya Dışışleri Komisyonları Başkanlarının Ziyareti (29-31 Ekim 2023)
- TBMM Dışışleri Komisyonu Heyetinin Kosova Ziyareti (6-8 Kasım 2023)
- Danimarka Avrupa İşleri Komisyonu ile Toplantı (22 Kasım 2023)
- TBMM Dışışleri Komisyonu Üyesi Ziya ALTUNYALDIZ'ın Birleşik Krallık Avam Kamarası İşçi Partisi Gölge Dışışleri Bakanı Stephen DOUGHTY ile Görüşmesi (1 Aralık 2023)
- Karadağ Parlamentosu Başkanı Andrija MANDIC ile Görüşme (7 Aralık 2023)
- Azerbaycan Dostluk Grubunu Kabul (11 Aralık 2023)
- Birleşik Arap Emirlikleri (BAE) Ulusal Savunma Akademisini Kabul (12 Aralık 2023)
- İsveç'in Ankara Büyükelçisi Melena MARD'ı Kabul (15 Aralık 2023)
- İran'ın Ankara Büyükelçisi Mohammad Hassan HABIBOLLAHZADEH'i Kabul (21 Aralık 2023)

Millî Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor Komisyonu

Komisyon, 1 Ocak 2023 - 31 Aralık 2023 tarihleri arasında 3 toplantı gerçekleştirmiştir.

Anılan tarihler arasında TBMM Başkanlığınca Komisyona esas komisyon olarak 120; tali komisyon olarak 142 kanun teklifi havale edilmiştir.

Komisyon, esas komisyon olarak “Türk Arkeoloji ve Kültürel Miras Vakfı Kanunu Teklifi” ve “Yükseköğretim Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi”ni görüşerek karara bağlamış ve raporlarını TBMM Başkanlığına sunmuştur.

Komisyon, Başkan veya üyeler düzeyinde görev alanı ile ilgili meslek, sivil toplum kuruluşu, sendikalar ve yabancı heyetler ile çeşitli görüşmeler gerçekleştirmiş; düzenlenen bazı etkinlik ve toplantılara katılmıştır.

Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonu

Komisyon, 1 Ocak 2023 - 31 Aralık 2023 tarihleri arasında 5 toplantı gerçekleştirmiştir.

Anılan tarihler arasında TBMM Başkanlığınca Komisyona, esas komisyon olarak 57; tali komisyon olarak 96 kanun teklifi havale edilmiştir.

Komisyon, esas komisyon olarak “Afet Yeniden İmar Fonunun Kurulması ile Kamu Finansmanı ve Borç Yönetiminin Düzenlenmesi Hakkında Kanunda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi” ile “Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda ve 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi”ni görüşerek karara bağlamış ve raporlarını TBMM Başkanlığına sunmuştur.

Komisyon, görev alanı ile ilgili yurt içinde ve yurt dışında çeşitli toplantılara katılmış, yerli ve yabancı heyetleri kabul ederek görüşmeler gerçekleştirmiştir.

Çevre Komisyonu

Komisyon, 1 Ocak 2023 - 31 Aralık 2023 tarihleri arasında 3 toplantı gerçekleştirmiştir.

Anılan tarihler arasında TBMM Başkanlığınca Komisyona esas komisyon olarak 22; tali komisyon olarak 19 kanun teklifi havale edilmiştir.

Komisyon, tali komisyon olarak “Çevre Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi” ve “Orman Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi”ni görüşerek karara bağlamış ve raporlarını TBMM Başkanlığına sunmuştur.

Komisyon; Başkan veya üyeler düzeyinde, görev alanı ile ilgili yurt içinde organizasyonlara ve toplantılara katılmış, çeşitli meslek ve sivil toplum kuruluşları ile görüşmeler gerçekleştirmiştir.

Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler Komisyonu

Komisyon, 1 Ocak 2023 - 31 Aralık 2023 tarihleri arasında 3 toplantı gerçekleştirmiştir.

Anılan tarihler arasında TBMM Başkanlığınca Komisyona esas komisyon olarak 103; tali komisyon olarak 538 kanun teklifi havale edilmiştir.

Komisyon, esas komisyon olarak “İspençiyari ve Tıbbi Müstahzarlar Kanunu ile Bazı Kanunlarda ve 663 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik

Yapılmasına Dair Kanun Teklifi” ile “Aile ve Gençlik Fonu Kurulması Hakkında Kanun Teklifi” görüşerek karara bağlamış ve raporlarını TBMM Başkanlığına sunmuştur.

Tarım, Orman ve Köyşleri Komisyonu

Komisyon 1 Ocak 2023 - 31 Aralık 2023 tarihleri arasında 3 toplantı gerçekleştirmiştir.

Anılan tarihler arasında TBMM Başkanlığınca Komisyona esas komisyon olarak 27; tali komisyon olarak 67 kanun teklifi havale edilmiştir.

Komisyon, esas komisyon olarak “Orman Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi”ni görüşerek karara bağlamış ve raporunu TBMM Başkanlığına sunmuştur.

Komisyon ayrıca görev alanı ile ilgili konularda çeşitli kurum ve kuruluşlarla istişare toplantıları düzenlemiş ve heyet karşılımları gerçekleştirmiştir.

Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonu

Komisyon, 1 Ocak 2023 - 31 Aralık 2023 tarihleri arasında 4 toplantı gerçekleştirmiştir.

Anılan tarihler arasında TBMM Başkanlığınca Komisyona esas komisyon olarak 44; tali komisyon olarak 76 kanun teklifi havale edilmiştir.

Komisyon, esas komisyon olarak “Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği ile Odalar ve Borsalar Kanunu ile Bazı Kanunlarda ve 640 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi” ile “Organize Sanayi Bölgeleri Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi”ni görüşerek karara bağlamış ve raporlarını TBMM Başkanlığına sunmuştur.

Komisyon ayrıca 2’si yurt dışına olmak üzere 3 çalışma ziyareti gerçekleştirmiştir.

Dilekçe Komisyonu

Dilekçe Komisyonu, vatandaşlardan ve karşılıklılık esası gözetilmek kaydıyla Türkiye’de ikamet eden yabancılardan gelen başvuruları ilgili mevzuat çerçevesinde incelemekte, raporlamakta, gerektiğinde ilgili idarelere önerilerde bulunmakta ve söz konusu önerilerin ilgili idareler nezdinde uygulanmasını takip etmektedir. Ayrıca Komisyon, Kamu Başdenetçisi adayları ile Kamu Denetçilerini seçen ve Kamu Denetçiliği Kurumunun yıllık raporunu görüşen Dilekçe ve İnsan

Haklarını İnceleme Komisyonlarından oluşan Karma Komisyonun sekretaryasını yürütmektedir.

Dilekçe Komisyonuna, 1 Ocak 2023 - 31 Aralık 2023 tarihleri arasında 8.484 başvuruda bulunulmuş olup bunların dağılımına ilişkin bilgiler aşağıdaki şekildedir:

Başvurunun Alınma Şekline Göre Dilekçe Sayıları		
Başvuru Şekli	Dilekçe Sayısı	Oranı (%)
e-Dilekçe	7.720	90,99
Posta	447	5,26
KEP	253	2,98
Elden	35	0,41
Milletvekili	15	0,17
Kurum İçi	6	0,07
Faks	5	0,05
e-posta	2	0,02
Diğer Kurumlar	1	0,01
*1 Ocak 2023 - 31 Aralık 2023 tarihleri arasında e-Dilekçe Sistemine 291.414 kişi kaydolmuştur. Hâlihazırda programa kayıtlı kişi sayısı 362.708'dir.		

Bu başvurulardan 4.428'i şahsi imzalı dilekçe olmakla birlikte, toplu imza ile yapılan 4.056 başvuruya imza atarak katılan kişi sayısı 1.491.610 olmuştur.

Başvuru Yapanlara Göre Dilekçe Sayıları		
Başvuru	Dilekçe Sayısı	Oranı (%)
Kadınlardan Gelen	2.376	28
Erkeklerden Gelen	6.074	71,59
Tüzel Kişilerden Gelen	34	0,40

1 Ocak 2023 - 31 Aralık 2023 tarihleri arasında Dilekçe Komisyonuna yapılan başvurular konular itibarıyla değerlendirildiğinde; en fazla başvurunun “Çalışma ve Sosyal Güvenlik” ile “Çevre Yönetimi” konularında olduğu görülmektedir. Ayrıca Komisyona en fazla İstanbul; en az ise Tunceli ilinde ikamet eden vatandaşlar tarafından başvuru yapılmıştır.

Gelen Başvurularda Konuları İtibarıyla İlk 5 Konu		
Konu	Dilekçe Sayısı	Oranı (%)
Çalışma ve Sosyal Güvenlik	2.680	31,58
Çevre Yönetimi	1.816	21,40
Adalet Hizmetleri	1.179	13,89
Şehircilik, Konut/Barınma	434	5,11
Eğitim Hizmetleri	329	3,87

Adresler İtibarıyla En Fazla Başvuru Gelen 3 İl		
İl	Dilekçe Sayısı	Oranı (%)
İstanbul	1.943	22,90
Ankara	907	10,69
İzmir	485	5,71

Adresler İtibarıyla En Az Başvuru Gelen Son 3 İl		
İl	Dilekçe Sayısı	Yüzde oranı
Tunceli	2	0,02
Kilis	7	0,08
Çankırı	8	0,09

Dilekçe Komisyonu Başkanlık Divanı

Başkanlık Divanı, 1 Ocak 2023 - 31 Aralık 2023 tarihleri arasında gerçekleştirdiği 16 toplantıda 8.336 dilekçe hakkında görüşülemeyeceğine ilişkin 3.385 karar almıştır. Ayrıca 79 dilekçe mevzuata uygun olmadığından ya da mükerrer olması sebebiyle işlemden kaldırılarak hıfzolanmıştır.

Komisyon, 30-31 Ocak 2023 tarihinde Dublin ve 1-2 Şubat 2023 tarihinde Londra'da çalışma ziyaretlerinde bulunmuştur.

Dilekçe Komisyonu Genel Kurulu

Dilekçe Komisyonu Genel Kurulu (DKGK), 2023 yılı içerisinde 3 toplantı gerçekleştirmiştir.

DKGK, 15 Mart 2023 tarihli toplantısında; Avrupa ülkelerinde yaşayan Türkiye kökenlilerin sorunları konulu 16.03.2022 tarihli ve 22494 numaralı dilekçenin karar konusu olamayacağına karar verilmiş, "Sosyal Kooperatifçilik Kapsamında İsrafın Önlenmesine Yönelik Uygulamaların Araştırılması ve Yaygınlaştırılması Alt Komisyonu Raporu" kabul edilmiştir.

Alt Komisyon Çalışmaları

Dilekçe Komisyonu bünyesinde kurulan Sosyal Kooperatifçilik Kapsamında İsrafın Önlenmesine Yönelik Uygulamaların Araştırılması ve Yaygınlaştırılması Alt Komisyonu tarafından 9 Mart 2023 tarihinde yapılan toplantıda hazırlanmış olan raporun Komisyon Başkanlığına sunulmasına karar verilmiştir.

Dilekçe Komisyonu ve İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Üyelerinden Kurulu Karma Komisyon

Kamu Denetçiliği Kurumu, 31 Ocak 2023 tarihinde Dilekçe Komisyonu ile İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Üyelerinden Oluşan Karma Komisyona 2022 Yılı Yıllık Raporu'nu sunmuştur.

Karma Komisyon, Kamu Denetçiliği Kurumunun 2022 Yılı Yıllık Raporu'nu ve Kamu Denetçiliği Kurumu kararlarını değerlendirmek, Kamu Başdenetçisi'ni dinlemek ve gerekli görülen diğer işlemleri yapmak üzere 8 Mart 2023 tarihinde toplanmıştır.

Kamu Denetçiliği Kurumunun 2021 Yılı Yıllık Raporu hakkındaki Dilekçe Komisyonu ile İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Üyelerinden Oluşan

Karma Komisyon Raporu, Karma Komisyon Başkanlığının 04.04.2022 tarihli ve 57747603/130.05/994823 sayılı yazısı ile TBMM Genel Kurulunda görüşülmek üzere TBMM Başkanlığına sunulmuş, söz konusu Rapor, 326 sıra sayısı ile bastırılarak 13 Nisan 2022 tarihinde dağıtılmıştır. Ancak Karma Komisyon Raporu'nun, TBMM Genel Kurulunda görüşülmesi mümkün olmamıştır. Söz konusu Rapor, 2022 Yılı Yıllık Raporu ile birlikte değerlendirilmek üzere Karma Komisyon Başkanlığınca 7 Mart 2023 tarihinde İçtüzüğü'nün 88'inci maddesi uyarınca geri istenmiş, toplantıda kabul edilen önerge doğrultusunda toplantı gündemine alınmıştır.

2022 Yılı Kamu Denetçiliği Kurumu Raporu hakkındaki görüşmelerin tamamlanmasının ardından, 5/9 esas sayılı 2021 Yılı Kamu Denetçiliği Kurumu Raporu Hakkında Dilekçe Komisyonu ile İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Üyelerinden Oluşan Karma Komisyon Raporu aynen benimsenmiştir. 5/9 esas numaralı Rapor'un, raporların birbiri ile ilgisi nedeniyle, 2022 Yılı Kamu Denetçiliği Kurumu Raporu Hakkındaki Karma Komisyon Raporu'na eklenerek TBMM Genel Kurulunda birlikte görüşülmek üzere TBMM Başkanlığına sunulması kabul edilmiştir.

TBMM Başkanlığına sunulan Karma Komisyon Raporu, Genel Kurulun 16 Mart 2023 tarihli 74'üncü Birleşiminde görüşülmüştür.

Kamu İktisadi Teşebbüsleri Komisyonu

Komisyon, 1 Ocak 2023 - 31 Aralık 2023 tarihleri arasında 3 toplantı gerçekleştirmiştir.

Anılan tarihler arasında Komisyon, Anayasa'nın 165'inci maddesi ile 3346 sayılı Kamu İktisadi Teşebbüsleri ile Fonların Türkiye Büyük Millet Meclisince Denetlenmesinin Düzenlenmesi Hakkındaki Kanun uyarınca, kamu iktisadi teşebbüsleri ile bunların müessese, bağlı ortaklık ve iştiraklerinin 2017-2018 ile 2019-2020 yıllarına ait bilanço ve netice hesapları ile faaliyetlerinin denetimlerini, yaptığı denetimler sonucunda hazırladığı komisyon raporlarının Resmî Gazetede yayımlanması ile kesinleştirmiştir.

Bu kapsamda;

- Komisyon, 2017-2018 ile 2019-2020 yıllarına ait bilanço ve netice hesapları üzerindeki çalışmaları kapsamında, 27-28 Mart 2023 tarihlerinde 2 toplantı gerçekleştirmiştir. Bu toplantıların sonucunda, 2017-2018 ile 2019-2020 hesap yıllarına ait komisyon raporları Resmî Gazetede yayımlanarak kesinleşmiştir.

3346 sayılı Kanun uyarınca, Kamu İktisadi Teşebbüslerinin, Sayıştay Başkanlığı tarafından hazırlanan 2022 yılına ait 109 yıllık denetim raporunun 35 Komisyon üyesine dağıtımı, 28 Aralık 2023 tarihinde gerçekleşmiştir.

İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu

Komisyon, 1 Ocak 2023 - 31 Aralık 2023 tarihleri arasında 5 toplantı gerçekleştirmiştir.

Anılan tarihler arasında TBMM Başkanlığınca Komisyona esas komisyon olarak 6; tali komisyon olarak 105 kanun teklifi havale edilmiştir.

Komisyonu söz konusu tarihler aralığında 2 yabancı heyet ziyaret etmiştir. Bu ziyaretlerde Komisyon çalışmalarının yanı sıra Türkiye ve dünyadaki insan hakları meseleleri hakkında görüş alışverişinde bulunulmuştur.

Komisyona, insan haklarının ihlale uğradığına dair iddiaları içeren 2.958 başvuru yapılmıştır. Başvurular arasında ilk sıralarda; ceza infaz kurumlarındaki tutuklu ve hükümlülerden gelen başvurular ile yargı mercilerinin kararlarından memnuniyetsizlik konuları yer almaktadır. Bunların yanı sıra başvurular; kolluk uygulamaları, sosyal güvenlik mevzuatından kaynaklı şikâyetler, maddi yardım talepleri, sağlık ve eğitim hizmetlerinden şikâyet, yasal düzenleme ve yerinde inceleme talepleri gibi hususları içermektedir.

Komisyon bünyesinde 1 Ocak 2023 - 14 Mayıs 2023 tarihleri arasında aşağıda isimleri yer alan 5 alt komisyon bulunmaktadır:

- Hükümlü ve Tutuklu Haklarını İnceleme Alt Komisyonu
- Çocuk Hakları Alt Komisyonu
- Göç ve Uyum Alt Komisyonu
- Avrupa Ülkelerinde Yükselen Irkçılık ve İslamofobi İnceleme ve Araştırma Alt Komisyonu
- İsrail'in İşgal Altında Tuttuğu Doğu Kudüs, Batı Şeria ve Abluka Altındaki Gazze'de Yaşayanlarla Bir Bütün Hâlinde Filistinlilere Uyguladığı Ayrımcılık Politikaları, İnsan Hakları ve Uluslararası İnsancıl Hukuk İhlallerinin İncelenmesi Alt Komisyonu

14 Mayıs 2023 - 31 Aralık 2023 tarihleri arasında Komisyon bünyesinde aşağıda isimleri yer alan 4 alt komisyon kurulmuştur:

- Hükümlü ve Tutuklu Haklarını İnceleme Alt Komisyonu
- Çocuk Hakları Alt Komisyonu
- Göç ve Uyum Alt Komisyonu
- İslamofobi ve Irkçılık İnceleme ve Araştırma Alt Komisyonu

Alt Komisyon Çalışmaları

Hükümlü ve Tutuklu Haklarını İnceleme Alt Komisyonu

Alt Komisyon, 1 Ocak 2023 - 31 Aralık 2023 tarihleri arasında 2 toplantı gerçekleştirmiştir. 26 Ekim 2023 tarihinde Sincan Ceza İnfaz Kurumları Kampüsü ile 17-19 Kasım 2023 tarihlerinde Diyarbakır Ceza İnfaz Kurumu ve Mardin Ceza İnfaz Kurumunda incelemelerde bulunmuştur.

Çocuk Hakları Alt Komisyonu

Alt Komisyon, 1 Ocak 2023 - 14 Mayıs 2023 tarihleri arasında çocuk teslimi ve çocukla kişisel ilişki kurulmasında 7343 sayılı İcra ve İflas Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun'un 39'uncu ve 55'inci maddeleriyle yenilenen uygulamayı yerinde görmek amacıyla Eskişehir'e bir çalışma ziyareti gerçekleştirmiş ve konu ile ilgili olarak yetkililerden bilgi almıştır.

14 Mayıs 2023-31 Aralık 2023 tarihleri arasında Alt Komisyon, 4 toplantı gerçekleştirmiştir:

- 13 Temmuz 2023 tarihli toplantıda Alt Komisyon Başkanı seçimi yapılmıştır.
- 18 Ekim 2023 tarihli toplantıda 28'inci Yasama Dönemi Alt Komisyonun çalışma haritası belirlenmiştir.
- 8 Kasım 2023 tarihli toplantıda Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı ile Millî Eğitim Bakanlığı yetkililerinden “Deprem Mağduru Çocuklar” konulu sunumlar dinlenmiştir.
- 14 Aralık 2023 tarihli toplantıda Gençlik ve Spor Bakanlığı ile Sağlık Bakanlığı yetkililerinden “Deprem Mağduru Çocuklar” konulu sunumlar dinlenmiştir.

Alt Komisyon ayrıca, 1-5 Aralık 2023 tarihleri arasında Adıyaman, Kahramanmaraş, Gaziantep (Nurdağı), Hatay illerinde deprem mağduru çocukların durumu ile ilgili olarak valiliklerden bilgi alınmış, konteyner kentlerde yerinde incelemeler yapılmış ve deprem sonrası ampute kalan çocuklar ve aileleri ziyaret edilmiştir.

Göç ve Uyum Alt Komisyonu

Alt Komisyon, 14 Mayıs -31 Aralık 2023 tarihleri arasında 3 toplantı gerçekleştirmiştir:

- 13 Temmuz 2023 tarihli toplantısında Alt Komisyon Başkanı seçilmiş ve çalışmalarda izlenecek yol haritasını görüşülmüştür.
- 5 Ekim 2023 tarihli toplantısında Göç İdaresi Başkanı Atilla TOROS'un "Düzensiz Göç İle Mücadele, Türkiye’de Bulunan Göçmenler, Göç ve Uyum Politikaları ile Sığınmacılar ve Güvenli Gönüllü Geri Dönüş Süreçleri”ne ilişkin sunumunu dinlemiştir.
- 31 Ekim 2023 tarihli toplantısında Millî Savunma Bakanlığı yetkililerinin "Düzensiz Göçle Mücadele Kapsamında Sınır Güvenliği ve Sınırlarda Alınan Fiziki Tedbirler” hakkındaki sunumunu dinlemiştir.

Avrupa Ülkelerinde Yükselen Irkçılık ve İslamofobi İnceleme ve Araştırma Alt Komisyonu

Alt Komisyon, 2 Mart 2023 tarihinde gerçekleştirdiği toplantıda Avrupa Ülkelerinde Yükselen Irkçılık ve İslamofobi İnceleme ve Araştırma Alt Komisyonu Raporu’nu kabul ederek çalışmalarını tamamlamıştır.

İslamofobi ve Irkçılık İnceleme ve Araştırma Alt Komisyonu

14 Temmuz 2023 tarihinde kurulan Alt Komisyon, 2 toplantı gerçekleştirmiştir. Bu toplantılarda, Alt Komisyon Başkanı seçilmiş ve Komisyonun çalışma usulü belirlenmiştir.

Avrupa Birliği Uyum Komisyonu

Komisyon, 1 Ocak 2023 - 31 Aralık 2023 tarihleri arasında 2 toplantı gerçekleştirmiştir.

Anılan tarihler arasında TBMM Başkanlığınca Komisyona 5 kanun teklifi havale edilmiştir.

Komisyon Başkanı, İsveç'in Ankara Büyükelçisi Staffan HERRSTRÖM, Fransa'nın Ankara Büyükelçisi Hervé MAGRO ve Macaristan AB İşleri Bakanı Janos BOKA'ı kabul etmiştir.

Anılan tarih aralığında Komisyon üyelerinden müteşekkil heyetler, 17-18 Eylül 2023 tarihlerinde İspanya'nın başkenti Madrid'de gerçekleştirilen 70'inci COSAC (Avrupa Birliği Parlamentoları Avrupa İşleri Komisyonları Konferansı) Başkanlar Toplantısı ile 26-29 Kasım 2023 tarihlerinde 70'inci Genel Kurul Toplantısına katılmıştır.

Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu

Komisyon, 1 Ocak 2023 - 31 Aralık 2023 tarihleri arasında 2 toplantı gerçekleştirmiştir.

Anılan tarihler arasında TBMM Başkanlığınca Komisyona esas komisyon olarak 2; tali komisyon olarak 107 kanun teklifi havale edilmiştir.

Komisyona anılan tarihler arasında 7 bireysel başvuru yapılmıştır.

Alt Komisyonlar

1 Ocak 2023 - 31 Aralık 2023 tarihleri arasında Komisyon bünyesinde kurulan “Kadın İstihdamının Arttırılması, Kadın Girişimciliğinin, Kooperatifçiliğinin Güçlendirilmesi ve Desteklenmesi Kapsamında Mevcut Sorunların Tespiti ve Çözüm Önerilerinin Belirlenmesi Alt Komisyonu” ve “Kadınların İş ve Aile Yaşamlarının Uyumlaştırılmasında Karşılaşılan Sorunların Tespiti ve Çözüm Önerilerinin Belirlenmesi Konulu Alt Komisyon” çalışmalarını tamamlamıştır.

Faaliyetler

Komisyon, 9 Temmuz 2023 tarihinde Özbekistan'a Cumhurbaşkanlığı Seçim Gözlemi amacıyla ve 7 Eylül 2023 tarihinde İngiltere'ye olmak üzere 2 çalışma ziyareti gerçekleştirmiştir.

Komisyon;

- 18-19 Ekim 2023 tarihinde Bakü'de düzenlenen Azerbaycan Kadınlar Forumuna
- 12 Kasım 2023 tarihinde Sakarya'da düzenlenen BM-KEFEK Toplantısına

- 15 Kasım 2023 tarihinde İzlanda’da düzenlenen Reykjavik Küresel Forumuna
- 22-23 Kasım 2023 tarihinde Antalya’da düzenlenen Türk Devletleri Parlamenter Asamblesi (TÜRKPA)- KEFEK ev sahipliğinde “Kadın Erkek Fırsat Eşitliğinin Sağlanması Ve Kadınların Güçlenmesi” başlıklı İhtisas Komisyonları Toplantısına

katılmıştır.

5 Aralık 2023 tarihinde TBMM Tören Salonunda düzenlenen “Türk Kadınının Seçme Seçilme Hakkının 89. Yıldönümü Programı” ve 26 Aralık 2023 tarihinde Cumhurbaşkanlığı Millet Kütüphanesinde düzenlenen Azerbaycan Türklerinin Batı Azerbaycandan mecburi göçe tabi tutularak sürülmesinin 75’nci yıldönümü vesilesiyle düzenlenen “Mecburi Göç ve Kadınlar Başta Olmakla Doğurduğu Toplumsal Psikolojik Etkileri Uluslararası Sempozyumu” Komisyon tarafından organize edilmiştir.

Güvenlik ve İstihbarat Komisyonu

Komisyon, 1 Ocak 2023 - 31 Aralık 2023 tarihleri arasında 8 toplantı gerçekleştirmiştir.

Komisyon, bu toplantılarda 2937 sayılı Devlet İstihbarat Hizmetleri ve Milli İstihbarat Teşkilatı Kanunun Ek 2’nci maddesi uyarınca kendisine havale edilen “Devlet İstihbarat Hizmetleri ile Güvenlik ve İstihbari Nitelikteki Faaliyetlere İlişkin 2022 Yılı Raporu”nu yürütme ve ilgili kurum temsilcilerinin katılımıyla görüşmüştür. Söz konusu Yıllık Rapor için hazırlanan Komisyon Raporu, Komisyonunda kabul edilerek TBMM Başkanlığına sunulmuştur.

Dijital Mecralar Komisyonu

Komisyon, 1 Ocak 2023 - 31 Aralık 2023 tarihleri arasında 4 toplantı gerçekleştirmiştir.

Anılan tarihler arasında TBMM Başkanlığınca Komisyona esas komisyon olarak 1 kanun teklifi; tali komisyon olarak 5 kanun teklifi havale edilmiştir.

Komisyon; Başkan veya üyeler düzeyinde, görev alanı ile ilgili olarak çeşitli organizasyonlara ve toplantılara katılmış, meslek kuruluşları, kamu kurumları ve sektör temsilcileri ile görüşmeler gerçekleştirmiştir.

Meclis Araştırması Komisyonları

1. Yaşlıların Hayatın Çeşitli Alanlarında Yaşadıkları Sorunların Araştırılarak Alınması Gereken Tedbirlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonu

Genel Kurulun 26 Nisan 2022 tarihli 86'ncı Birleşiminde alınan kararla kurulan Komisyon, Raporunu 26 Ocak 2023 tarihinde TBMM Başkanlığına sunmuştur. Basımı yapılan Rapor, 24 Şubat 2023 tarihinde dağıtılmış olup Genel Kurulun 16 Mart 2023 tarihli 74'üncü Birleşiminde görüşülmüştür.

2. Bartın'ın Amasra İlçesinde Meydana Gelen Maden Kazasının Tüm Yönleriyle Araştırılarak Benzer Kazaların Önlenmesine Yönelik Tedbirlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonu

Genel Kurulun 19 Ekim 2022 tarihli 9'uncu Birleşiminde alınan kararla kurulan Komisyon, 1 Ocak 2023 - 31 Aralık 2023 tarihleri arasında 3 toplantı ve 1 yerinde inceleme ziyareti gerçekleştirmiştir. Komisyonun çalışmaları neticesinde hazırladığı Rapor, 27 Mart 2023 tarihinde TBMM Başkanlığına sunulmuştur. Basımı yapılan Rapor, 3 Nisan 2023 tarihinde dağıtılmış olup Genel Kurulun 6 Nisan 2023 tarihli 86'ncı Birleşiminde görüşülmüştür.

3. Altı Yaşındaki Bir Kız Çocuğunun Evlilik Adı Altında Cinsel İstismara Maruz Bırakılması Olayının Araştırılarak Benzer Olayların Yaşanmaması ve Her Türü Çocuk İstismarının Önlenmesi İçin Alınması Gereken Tedbirlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonu

Genel Kurulun 3 Ocak 2023 tarihli 44'üncü Birleşiminde alınan kararla kurulan Komisyon, 6 toplantı yapmıştır. Komisyonun çalışmaları neticesinde hazırladığı Rapor, 12 Mayıs 2023 tarihinde TBMM Başkanlığına sunulmuştur.

4. Kahramanmaraş Merkezli Depremlerin Sonuçlarının Tüm Yönleriyle Araştırılması, Depreme Dirençli Yapı Stokunun Oluşturulması ve Kentsel Dönüşüm Uygulamalarının Etkinliğinin Artırılması İçin Alınması Gereken Tedbirlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonu

Genel Kurulun 2 Mart 2023 tarihli 68'inci Birleşiminde alınan kararla kurulan Komisyon, 13 toplantı yapmıştır. Komisyonun çalışmaları neticesinde hazırladığı Rapor, 27 Nisan 2023 tarihinde TBMM Başkanlığına sunulmuştur.

5. Balıkçılık ve Su Ürünleri Sektöründe Yaşanan Sorunların Araştırılarak Alınması Gereken Tedbirlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonu

Genel Kurulun 20 Mart 2023 tarihli 75'inci Birleşiminde alınan kararla kurulan Komisyon, 2 toplantı yapmıştır. Komisyon, 27'nci Yasama Döneminin sona ermesi nedeniyle çalışmalarını tamamlayamamıştır.

28'inci Yasama Döneminde Genel Kurulun 4 Temmuz 2023 tarihli 10'uncu Birleşiminde alınan kararla kurulan Komisyon, çalışmalarına 17 Ekim 2023 tarihinde başkan, başkanvekili, sözcü ve kâtip seçimiyle başlamıştır. 4 toplantı ve 3 yerinde inceleme ziyareti gerçekleştiren Komisyonun çalışmaları 31 Aralık 2023 tarihi itibarıyla devam etmektedir.

KANUNLAR VE KARARLAR BAŞKANLIĞINA İLİŞKİN VERİLER VE BAŞKANLIĞIN BAŞLICA FAALİYETLERİ²

PERSONEL DURUMU

Kanunlar ve Kararlar Başkanlığında; 1 başkan, 5 başkan yardımcısı, 102 yasama uzmanı, 16 yasama uzman yardımcısı, 1 uzman, 13 şef, 53 memur, 3 şahsa bağlı kadrolu personel ve 1 geçici personel (4/B) olmak üzere 195 personelle hizmet verilmektedir.

Bunlardan 6 yasama uzmanı yurt dışı dil eğitiminde, 1 yasama uzmanı aylıksız izinli, 14 yasama uzmanı ve 1 şef ilgili mevzuat çerçevesinde birim dışında görev yapmaktadır.

MALİ BİLGİLER

Kanunlar ve Kararlar Başkanlığı, mal ve hizmete ilişkin ihtiyaç taleplerini kendine ayrılan bütçe ödeneklerinden karşılamaktadır. 2023 yılında tüketime yönelik mal ve malzeme alımları için 9.000 TL, yurt içi/yurt dışı geçici görev yollukları için 970.000 TL, büro ve iş yeri mal ve malzeme alımları 2.000 TL, etüt-proje bilirkişi ekspertiz ve ilan giderleri 15.000 TL, temsil ve tanıtma giderleri için 1.500.000 TL olmak üzere 2.496.000 TL bütçe ödeneği tahsis edilmiştir. Söz konusu bütçe ödeneğinin 1.517.422 TL'si harcanmış, kullanılmayan bütçe ödeneği 977.000 TL revize edilmiş olup bütçe gerçekleşme oranı %99,8'dir.

EĞİTİM FAALİYETLERİ

Anayasa ve İçtüzük çerçevesinde, Kanunlar ve Kararlar Başkanlığının görev ve sorumluluk alanında bulunan yasama ve denetim faaliyetlerine ilişkin olarak talepte bulunan sivil toplum örgütü üyeleri, üniversite öğrencileri, milletvekili danışman ve sekreterleri ile ülkemize ziyarette bulunan yabancı ülke parlamento çalışanlarına sunumlar yapılmaktadır.

Bu kapsamda, 1 Ocak 2023 - 31 Aralık 2023 tarihleri arasında, düzenlenen kurum içi ve kurum dışı yasama bilgilendirme eğitimlerinde Kanunlar ve Kararlar Başkanlığı idarecileri ile 31 yasama uzmanı tarafından sunumlar yapılmış; 80

² Bu bölümde yer alan bilgiler, 2023 yılına ilişkin olup 31.12.2023 tarihi itibarıyla derlenmiştir.

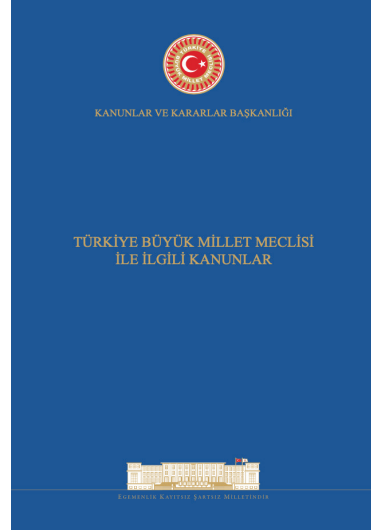
personel tarafından uluslararası kuruluşların proje eğitimleri, paydaş kurum tanıtımları, kurumsal arşiv yönetimi, kamu ihale mevzuatı, harcırah, taşınır mal yönetimi, EBYS ve program bütçe sistemi gibi konularda düzenlenen eğitimlere katılım sağlanmıştır.

BİLGİ EDİNME BAŞVURULARINA YANITLAR

1 Ocak 2023 - 31 Aralık 2023 tarihleri arasında vatandaşlardan gelen ve Kanunlar ve Kararlar Başkanlığını ilgilendiren 55 bilgi edinme başvurusu cevaplandırılmıştır.

YAYINLAR

Seçim Kanunları ve Siyasi Partiler Kanunu Kitapçığı ile Türkiye Büyük Millet Meclisi ile İlgili Kanunlar Kitapçığı, ilgili kanun değişiklikleri doğrultusunda güncellenerek 2023 yılının Mayıs ayında yeniden basılmıştır.

YASAMA DÖNEMLERİ İTİBARIYLA KANUN TEKLİFİ İADELERİ

Yasama Dönemi	TBMM Başkanlığına Sunulan Kanun Teklifi Sayısı*	TBMM Başkanlığı Tarafından İade Edilen Kanun Teklifi Sayısı	Oran
24	2852	9	%0,32
25	596	0	%0,00
26	2301	23	%1,00
27	4773	34	%0,71
28**	1770	3	%0,17

*Hesaplamaya; kanun tasarıları, kanun hükmünde kararname ve uluslararası andlaşmaların onaylanmasını uygun bulma tasarıları/teklifleri dâhil edilmemiştir.

**28. Yasama Dönemi'ne ait veriler, 31/12/2023 tarihine kadardır.

KANUN TEKLİFİ TASLAĞI HAZIRLAMA TALEPLERİ İLE KANUN TEKLİFİ DÜZELTME VE İNCELEME FAALİYETLERİNE İLİŞKİN VERİLER

27. YASAMA DÖNEMİ		TOPLAM
Hazırlanan Kanun Teklifi Taslağı	1325 (Kanun Teklifi) + 321 (Uluslararası Andlaşma)	1646
Düzeltilen Kanun Teklifi Taslağı	223	223
İncelenen Kanun Teklifi	4180 (Kanun Teklifi) + 318 (Uluslararası Andlaşma)	4498

28. YASAMA DÖNEMİ*		TOPLAM
Hazırlanan Kanun Teklifi Taslağı	164 (Kanun Teklifi) + 10 (Uluslararası Andlaşma)	174
Düzeltilen Kanun Teklifi Taslağı	41	41
İncelenen Kanun Teklifi	542 (Kanun Teklifi) + 10 (Uluslararası Andlaşma)*	552
*28. Yasama Dönemi'ne ait veriler, 31/12/2023 tarihine kadardır.		

27. YASAMA DÖNEMİ

KANUN TEKLİFİ TASLAĞI HAZIRLAMA TALEPLERİNİN SİYASİ PARTİLERE GÖRE DAĞILIMI

Siyasi Parti	Kanun Teklifi Talebi Sayısı	Oran
Adalet ve Kalkınma Partisi	26	%1,97
Cumhuriyet Halk Partisi	736	%55,84
Halkların Eşitlik ve Demokrasi Partisi	248	%18,82
Milliyetçi Hareket Partisi	125	%9,48
İYİ Parti	72	%5,46
Türkiye İşçi Partisi	43	%3,26
Memleket Partisi	33	%2,50
Demokrat Parti	8	%0,61
Zafer Partisi	8	%0,61
Büyük Birlik Partisi	4	%0,30
Bağımsız	15	%1,14
TOPLAM	1318	%100

28. YASAMA DÖNEMİ*
KANUN TEKLİFİ TASLAĞI HAZIRLAMA TALEPLERİNİN SİYASİ
PARTİLERE GÖRE DAĞILIMI

Siyasi Parti	Kanun Teklifi Talebi Sayısı	Oran
Adalet ve Kalkınma Partisi	5	%3,05
Cumhuriyet Halk Partisi	92	%56,10
Halkların Eşitlik ve Demokrasi Partisi	30	%18,29
Milliyetçi Hareket Partisi	3	%1,83
İYİ Parti	9	%5,49
Saadet Partisi	5	%3,05
Demokrasi ve Atılım Partisi	6	%3,66
Yeniden Refah Partisi	3	%1,83
Hür Dava Partisi	1	%0,61
Demokrat Parti	1	%0,61
Türkiye İşçi Partisi	7	%4,27
Demokratik Sol Parti	2	%1,22
TOPLAM	164	%100
* 28. Yasama Dönemi'ne ait veriler, 31/12/2023 tarihine kadardır.		

YASAMA DÖNEMLERİNE GÖRE DENETİM ÖNERGELERİ SAYILARI

Denetim Yolları	18. Dönem	19. Dönem	20. Dönem	21. Dönem	22. Dönem	23. Dönem	24. Dönem	25. Dönem	26. Dönem	27. Dönem	28. Dönem*	Eğilim
Yazılı Soru Önergeleri	2.202	7.550	6.950	8.424	23.360	21.220	70.848	3.168	32.181	82.968	8.022	
Genel Görüşme Önergeleri	46	69	38	30	37	26	85	5	35	90	22	
Meclis Araştırması Önergeleri	151	247	313	294	434	1.113	3.355	155	3.043	7.399	837	
Meclis Soruşturması Önergeleri	4	25	46	5	13	3	14	1	2	0	0	

* 31.12.2023 tarihi itibarıyla

28. YASAMA DÖNEMİNİN 1. VE 2. YASAMA YILLARINDA İŞLEME ALINAN DENETİM ÖNERGELERİ

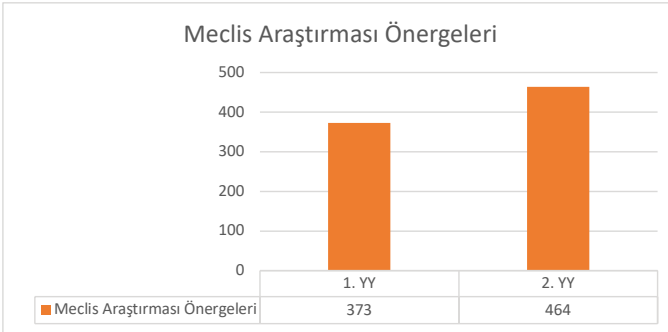
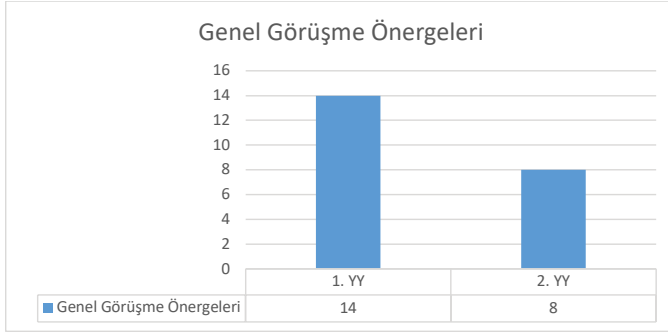
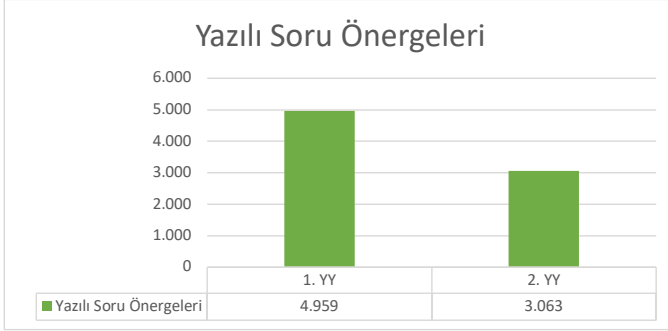
Yazılı Soru Önergeleri			
	1. YY	2. YY	Dönem
İşleme Alınan	4.873	2.749	7.622
Gelen Kağıtlar Listesine Girdikten Sonra Geri Alınan	1	0	1
Süresi İçinde Cevaplanan	1.533	202	1.735
Süresi Geçtikten Sonra Cevaplanan	2.021	461	2.482
Cevaplanmayan	1.318	1.412	2.730
15 Günlük Cevaplanma Süresi Devam Eden	0	674	674

Genel Görüşme Önergeleri			
	1. YY	2. YY	Dönem
İşleme Alınan	14	8	22
Genel Görüşme Açılması Kabul Edilen	0	1	1
Genel Görüşme Açılması Kabul Edilmeyen	2	0	2
Gündemde Bulunan	12	7	19

Meclis Araştırması Önergeleri			
	1. YY	2. YY	Dönem
İşleme Alınan	359	452	811
Kabul Edilen	5	0	5
Gündemde Bulunan	354	435	789
İşlemde Bulunan	0	17	17

28. YASAMA DÖNEMİ YAZILI SORU, MECLİS ARAŞTIRMASI VE GENEL GÖRÜŞME ÖNERGELERİNİN YASAMA YILLARINA GÖRE DAĞILIMLARI¹

¹ İşleme alınan önergeler ile mükerrer, Gelen Kâğıtlara girmeden geri alınan, iade edilen ve inceleme aşamasında bulunan önerge sayılarının toplamları gösterilmektedir. (31.12.2023 tarihi itibarıyla)

2023 YILI DİSİPLİN CEZASI UYGULAMALARI

2023 YILI DİSİPLİN CEZASI UYGULAMALARI										
Sıra No	Disiplin Cezası Alan Milletvekilinin		Milletvekilinin Aldığı Disiplin Cezasının		Disiplin Cezasının Verildiği				Disiplin Cezasının Verildiği Oturumu Yöneten Başkan/Başkanvekili ve Partisi	
	Adı-Soyadı	Siyasi Partisi(*)	Türü	Nedeni	D.	YY.	B.	T.	Başkan/Başkanvekili	Siyasi Partisi(*)
1	Ahmet ŞİK	Türkiye İşçi Partisi (TİP)	Kınama	Kaba ve yaralayıcı sözler sarfetmek (İçt.160/3)	27	6	67	1.03.2023	Haydar AKAR (Başkanvekili)	Cumhuriyet Halk Partisi (CHP)
2	Sırrı SAKLIK	Halkların Eşitlik ve Demokrasi Partisi (HEDEP)	Meclisten iki birleşim geçici çıkarma cezası	Bir milletvekiline hakaret fiili işlemesi (İçt. 161/3)	28	2	34	13.12.2023	Bekir BOZDAĞ (Başkanvekili)	Adalet ve Kalkınma Partisi (AK Parti)

(*) Milletvekillerinin üyesi olduğu siyasi partiler, disiplin cezalarının uygulandığı tarihteki durumu göstermektedir.

2023 YILINDA YÜRÜTME ADINA GENEL KURUL'DA YAPILAN KONUŞMALAR *

2023 YILINDA YÜRÜTME ADINA GENEL KURUL'DA YAPILAN KONUŞMALAR *						
Mevzuat	Tarih	Dönem/Yıl (Birleşim)	Konu	Bakan/Cumhurbaşkanı	Unvan	Süre
İçt. 126-128	9.02.2023	27/6 (61.B.)	06.02.2023 tarihinde yaşanan Kahramanmaraş Pazarcık ve Elbistan merkezli depremlerden dolayı OHAL ilan edilmesi hakkında	Fuat OKTAY	Cumhurbaşkanı Yardımcısı	25 dk
Siyasi Parti gruplarının mutabakatı	14.07.2023	28/1 (16.B.)	2023 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu ile Bağlı Cetvellerinde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (1/275) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (S.Sayı: 34)	Cevdet YILMAZ	Cumhurbaşkanı Yardımcısı	20 dk
Anayasa 104/3	1.10.2023	28/2 (1.B.)	Türkiye Büyük Millet Meclisi Yasama Yılı açılış konuşması	Recep Tayyip ERDOĞAN	Cumhurbaşkanı	47 dk
İçt. 59/2	12.10.2023	28/2 (7.B.)	7 Ekim 2023 tarihinde Filistin ve İsrail'de başlayan çatışmaların diğer bölgelere de yayılmamasını, sivil can kayıplarının engellenmesini ve bölgede tansiyonun düşürülmesini teminen ülkemizde sergilenen çabalar konusunda genel görüşme (8/16)	Hakan FİDAN	Dışişleri Bakanı	20 dk
3067 sayılı Kanun	30.10.2023	28/2 (14.B.)	On İkinci Kalkınma Planı	Cevdet YILMAZ	Cumhurbaşkanı Yardımcısı	60 dk

* Bütçe ve kesinhesap kanun tekliflerinin görüşmeleri kapsamındaki konuşmalar, çizelgeye dâhil edilmemiştir.

2023 YILINDA TBMM BAŞKANLIĞINA SUNULAN YASAMA DOKUNULMAZLIĞININ KALDIRILMASINA İLİŞKİN DOSYALAR

Sıra No	Esas Numarası	Seçim Bölgesi	Adı Soyadı	Üyesi Olduğu Siyasi Parti ¹
1	3/2243	Antalya	Kemal BÜLBÜL	HDP
2	3/2244	Şanlıurfa	Ömer ÖCALAN	HDP
3	3/2245	Muş	Gülüstan KILIÇ KOÇYİĞİT	HDP
4	3/2246	Van	Tayip TEMEL	HDP
5	3/2247	Diyarbakır	Salihe AYDENİZ	DBP
6	3/2248	İzmir	Murat ÇEPNİ	HDP
7	3/2249	İstanbul	Pervin BULDAN	HDP
8	3/2250	Ağrı	Berdan ÖZTÜRK	HDP
9	3/2251	Şırnak	Nuran İMİR	HDP
10	3/2252	Mardin	Ebrü GÜNAY	HDP
11	3/2253	Van	Tayip TEMEL	HDP
12	3/2254	Van	Sezai TEMELLİ	HDP
13	3/2255	İstanbul	Gürsel TEKİN	CHP
14	3/2256	Sakarya	Ümit DİKBAYIR	İYİ PARTİ
15	3/2257	Van	Sezai TEMELLİ	HDP
16	3/2258	Ağrı	Berdan ÖZTÜRK	HDP
17	3/2259	Hakkari	Sait DEDE	HDP

1 Milletvekillerinin üye oldukları siyasi partiler, yasama dokunulmazlığının kaldırılmasına ilişkin dosyaların TBMM Başkanlığına sunulduğu tarihteki isimleriyle yer almıştır.

Sıra No	Esas Numarası	Seçim Bölgesi	Adı Soyadı	Üyesi Olduğu Siyasi Parti ¹
18	3/2260	Kocaeli	Ömer Faruk GERGERLİOĞLU	HDP
19	3/2261	Van	Sezai TEMELLİ	HDP
20	3/2262	İstanbul	Pervin BULDAN	HDP
21	3/2263	İstanbul	Ahmet ÇELİK	İYİ PARTİ
22	3/2264	Van	Murat SARISAÇ	HDP
23	3/2265	Batman	Mehmet Rüştü TİRYAKİ	HDP
24	3/2266	Van	Sezai TEMELLİ	HDP
25	3/2267	Muş	Gülüstan KILIÇ KOÇYİĞİT	HDP
26	3/2268	Diyarbakır	Salihe AYDENİZ	DBP
27	3/2278	Diyarbakır	Dersim DAĞ	HDP
28	3/2279	İstanbul	Pervin BULDAN	HDP
29	3/2280	Denizli	Yasin ÖZTÜRK	İYİ PARTİ
30	3/2281	Ağrı	Dirayet Dilan TAŞDEMİR	HDP
31	3/2282	Mardin	Pero DUNDAR	HDP
32	3/2283	İstanbul	Pervin BULDAN	HDP
33	3/2284	Tunceli	Alican ÖNLÜ	HDP
34	3/2285	Adana	Kemal PEKÖZ	HDP
35	3/2286	İzmir	Aytun ÇIRAY	İYİ PARTİ
36	3/2287	İzmir	Serpil KEMALBAY PEKGÖZEGÜ	HDP
37	3/2288	Şanlıurfa	Ömer ÖCALAN	HDP

Sıra No	Esas Numarası	Seçim Bölgesi	Adı Soyadı	Üyesi Olduğu Siyasi Parti ¹
38	3/2289	Şırnak	Hasan ÖZGÜNEŞ	HDP
39	3/2290	Ağrı	Berdan ÖZTÜRK	HDP
40	3/2291	Şırnak	Hüseyin KAÇMAZ	HDP
41	3/2292	Ardahan	Öztürk YILMAZ	YENİLİK P
42	3/2293	Diyarbakır	Salihe AYDENİZ	DBP
43	3/2294	Mardin	Tuma ÇELİK	BAĞIMSIZ
44	3/2295	Mardin	Ebrü GÜNAY	HDP
45	3/2296	İstanbul	Hakkı Saruhan OLUÇ	HDP
46	3/2297	Şırnak	Nuran İMİR	HDP
47	3/2298	Van	Murat SARISAÇ	HDP
48	3/2299	Mardin	Pero DUNDAR	HDP
49	3/2300	Şırnak	Hasan ÖZGÜNEŞ	HDP
50	3/2301	Şanlıurfa	Nusrettin MAÇİN	HDP
51	3/2302	Tunceli	Alican ÖNLÜ	HDP
52	3/2303	Ordu	Cemal ENGİNYURT	DP
53	3/2312	İstanbul	Hüda KAYA	HDP
54	3/2313	İstanbul	Musa PİROĞLU	HDP
55	3/2314	Hatay	Barış Atay MENGÜLLÜOĞLU	TİP
56	3/2326	Batman	Ayşe Acar BAŞARAN / Alican ÖNLÜ	HDP / HDP
57	3/2327	Batman	Ayşe Acar BAŞARAN	HDP

Sıra No	Esas Numarası	Seçim Bölgesi	Adı Soyadı	Üyesi Olduğu Siyasi Parti ¹
58	3/2328	Batman	Mehmet Rüştü TİRYAKİ	HDP
59	3/2329	İstanbul	Musa PİROĞLU	HDP
60	3/2330	Şırnak	Nuran İMİR	HDP
61	3/2331	Mardin	Pero DUNDAR	HDP
62	3/2332	İzmir	Murat ÇEPNİ	HDP
63	3/2333	Ordu	Cemal ENGİNYURT	DP
64	3/2334	Hakkari	Sait DEDE	HDP
65	3/2335	Muş	Gülüstan KILIÇ KOÇYİĞİT	HDP
66	3/2336	Diyarbakır	Dersim DAĞ	HDP
67	3/2337	Şanlıurfa	Ayşe SÜRÜCÜ	HDP
68	3/2338	Diyarbakır	Remziye TOSUN	HDP
69	3/2339	Batman	Feleknaş UCA	HDP
70	3/2340	Gaziantep	Mahmut TOĞRUL	HDP
71	3/2341	İstanbul	Dilşat CANBAZ KAYA	HDP
72	3/2342	Ağrı	Dirayet Dilan TAŞDEMİR	HDP
73	3/2343	Muş	Şevin COŞKUN	HDP
74	3/2344	İstanbul	Erol KATIRCIOĞLU	HDP
75	3/2345	Van	Murat SARISAÇ	HDP
76	3/2346	Diyarbakır	Salihe AYDENİZ	DBP
77	3/2347	Ağrı	Berdan ÖZTÜRK	HDP

Sıra No	Esas Numarası	Seçim Bölgesi	Adı Soyadı	Üyesi Olduğu Siyasi Parti ¹
78	3/2348	Şanlıurfa	Nusrettin MAÇIN	HDP
79	3/2349	Mardin	Ebrü GÜNAY	HDP
80	3/2350	Şırnak	Hasan ÖZGÜNEŞ	HDP
81	3/2351	İstanbul	Züleyha GÜLÜM	HDP
82	3/2352	Van	Muazzez ORHAN IŞIK	HDP
83	3/2353	Van	Sezai TEMELLİ	HDP
84	3/2354	Ağrı	Abdullah KOÇ	HDP
85	3/2355	Van	Tayip TEMEL	HDP
86	3/2356	Siirt	Meral DANIŞ BEŞTAŞ	HDP
87	3/2357	Mersin	Rıdvan TURAN	HDP
88	3/2358	İzmir	Ahmet Tuncay ÖZKAN	CHP
89	3/2359	Mardin	Pero DUNDAR	HDP
90	3/2360	Şırnak	Nuran İMİR	HDP
91	3/2361	Van	Murat SARISAÇ	HDP
92	3/2362	Van	Muazzez ORHAN IŞIK	HDP
93	3/2363	İstanbul	Engin ALTAY	CHP
94	3/2364	Hakkari	Sait DEDE	HDP
95	3/2365	Batman	Feleknas UCA	HDP
96	3/2366	Şanlıurfa	Nimetullah ERDOĞMUŞ	HDP
97	3/2367	Tunceli	Alican ÖNLÜ	HDP

Sıra No	Esas Numarası	Seçim Bölgesi	Adı Soyadı	Üyesi Olduğu Siyasi Parti ¹
98	3/2368	Hakkari	Sait DEDE	HDP
99	3/2369	Diyarbakır	Dersim DAĞ	HDP
100	3/2370	Mardin	Ebrü GÜNAY	HDP
101	3/2371	Van	Tayip TEMEL	HDP
102	3/2372	Muş	Şevin COŞKUN	HDP
103	3/2373	İzmir	Murat ÇEPNİ	HDP
104	3/2374	Batman	Necdet İPEKYÜZ	HDP
105	3/2375	Muş	Gülüstan KILIÇ KOÇYİĞİT	HDP
106	3/2376	Van	Tayip TEMEL	HDP
107	3/2377	İstanbul	Ahmet ŞIK	TİP
108	3/2378	İstanbul	Engin ALTAY	CHP
109	3/2379	Siirt	Sıdık TAŞ	HDP
110	3/2380	İstanbul	Ümit ÖZDAĞ	ZAFER P
111	3/2381	Van	Sezai TEMELLİ	HDP
112	3/2382	Van	Sezai TEMELLİ	HDP
113	3/2383	Van	Murat SARISAÇ	HDP
114	3/2384	Ankara	Filiz KERESTECİOĞLU DEMİR	HDP
115	3/2385	Hatay	Barış Atay MENGÜLLÜOĞLU	TİP
116	3/2386	İstanbul	Ahmet ŞIK	TİP
117	3/2387	İstanbul	Ümit ÖZDAĞ	ZAFER P

Sıra No	Esas Numarası	Seçim Bölgesi	Adı Soyadı	Üyesi Olduğu Siyasi Parti ¹
118	3/2388	Muğla	Burak ERBAY	CHP
119	3/2389	Van	Murat SARISAÇ	HDP
120	3/2390	Van	Murat SARISAÇ	HDP
121	3/735	Kars	Gülüstan KILIÇ KOÇYİĞİT	DEM PARTİ
122	3/736	Manisa	Özgür ÖZEL	CHP
123	3/737	Şanlıurfa	Ömer ÖCALAN	DEM PARTİ
124	3/738	Sivas	Ulaş KARASU	CHP
125	3/739	İzmir	Mahir POLAT	CHP
126	3/740	Şanlıurfa	Ömer ÖCALAN	DEM PARTİ
127	3/741	İstanbul	Cemal ENGİNYURT	DP
128	3/742	Sakarya	Ümit DİKBAYIR	İYİ PARTİ
129	3/743	Erzurum	Meral DANIŞ BEŞTAŞ	DEM PARTİ
130	3/744	Muş	Sezai TEMELLİ	DEM PARTİ
131	3/745	Antalya	Hakkı Saruhan OLUÇ	DEM PARTİ
132	3/746	Antalya	Hakkı Saruhan OLUÇ	DEM PARTİ
133	3/747	Mardin	Salihe AYDENİZ	DEM PARTİ
134	3/748	Mardin	Salihe AYDENİZ	DEM PARTİ
135	3/749	Diyarbakır	Berdan ÖZTÜRK	DEM PARTİ
136	3/751	Van	Pervin BULDAN	DEM PARTİ
137	3/752	İstanbul	Cemal ENGİNYURT	DP

Sıra No	Esas Numarası	Seçim Bölgesi	Adı Soyadı	Üyesi Olduğu Siyasi Parti ¹
138	3/753	Erzurum	Meral DANIŞ BEŞTAŞ	DEM PARTİ
139	3/754	İzmir	Murat BAKAN	CHP
140	3/756	Muş	Sezai TEMELLİ	DEM PARTİ
141	3/757	İstanbul	İsmail Faruk AKSU	MHP
142	3/758	Afyonkarahisar	Mehmet TAYTAK	MHP
143	3/759	Diyarbakır	Mustafa Sezgin TANRIKULU	CHP
144	3/783	Siirt	Tuncer BAKIRHAN	DEM PARTİ
145	3/784	Antalya	Hakkı Saruhan OLUÇ	DEM PARTİ
146	3/785	Kocaeli	Lütfü TÜRKKAN	İYİ PARTİ
147	3/786	Şanlıurfa	Ömer ÖCALAN	DEM PARTİ
148	3/793	İstanbul	Kadri Enis BERBEROĞLU	CHP
149	3/794	Mersin	Ali BOZAN	DEM PARTİ
150	3/795	Erzurum	Meral DANIŞ BEŞTAŞ	DEM PARTİ
151	3/797	Ağrı	Heval BOZDAĞ	DEM PARTİ
152	3/798	İzmir	Ümit ÖZLALE	İYİ PARTİ
153	3/799	Bitlis	Hüseyin OLAN	DEM PARTİ
154	3/800	Diyarbakır	Berdan ÖZTÜRK	DEM PARTİ
155	3/801	Diyarbakır	Berdan ÖZTÜRK	DEM PARTİ
156	3/802	Balıkesir	Turhan ÇÖMEZ	İYİ PARTİ
157	3/803	İzmir	Mahir POLAT	CHP

Sıra No	Esas Numarası	Seçim Bölgesi	Adı Soyadı	Üyesi Olduğu Siyasi Parti ¹
158	3/804	Mersin	Ali BOZAN	DEM PARTİ
159	3/805	İstanbul	Keziban KONUKCU KOK	DEM PARTİ
160	3/806	Hakkari	Onur DÜŞÜNMEZ	DEM PARTİ
161	3/807	Hakkari	Onur DÜŞÜNMEZ	DEM PARTİ
162	3/817	Mardin	Salihe AYDENİZ	DEM PARTİ
163	3/818	Şanlıurfa	Mahmut TANAL	CHP
164	3/819	İzmir	Burcugül ÇUBUK	DEM PARTİ
165	3/820	Ağrı	Sırrı SAKİK	DEM PARTİ
166	3/821	İstanbul	Saliha Sera KADIGİL	TİP
167	3/822	İzmir	Gökçe GÖKÇEN	CHP
168	3/823	Adana	Ayhan BARUT	CHP
169	3/824	Gaziantep	Melih MERİÇ	CHP
170	3/825	İstanbul	Keziban KONUKCU KOK	DEM PARTİ

2023 YILINDA BOŞALAN ÜYELİKLER

Sıra No	Seçim Bölgesi	Adı Soyadı	Siyasi Partisi	Üyelik Bitiş Tarihi	Boşalma Nedeni
1	Kocaeli	Hasan BİTMEZ	Saadet Partisi	14.12.2023	Vefat

6216 SAYILI KANUNUN 39'UNCU MADDESİ GEREĞİNCE¹ ANAYASA MAHKEMESİ TARAFINDAN TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİNE GÖNDERİLEN İPTAL DAVASI DİLEKÇESİ BİLDİRİMLERİ (2023 YILI) (KANUNLAR)

Sıra No	Genel Evrak Tarihi / Sayısı	Yasama Dönemi/ Yılı	Kanunun Adı ve Sayısı	İlgili Maddeler	Yürürlük Durdurma Talebi	Dava Tipi	Davacı	Başvuru Tarihi ve Esas Numarası	İlgili Esas Komisyon
1	6/1/2023-1149013	27/6	20/10/2022 tarihli ve 7419 sayılı Endüstri Bölgeleri Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun	3'üncü, 5'inci, 6'ncı ve 10'uncu maddelerinde yer alan çeşitli ibare ve cümleler ile 4'üncü maddesi	Var	Esas	İkinci çoğunluk partisi (132 milletvekili)	23/12/2022-2022/158	Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonu
2	1/2/2023-1163566	27/6	3/1/2022 tarihli ve 7420 sayılı Gelir Vergisi Kanunu ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun	10'uncu ve 48'inci maddelerinde yer alan çeşitli ibareler ile 12'nci ve 23'üncü maddeleri	Var	Esas	İkinci çoğunluk partisi (132 milletvekili)	6/1/2023-2023/9	Plan ve Bütçe Komisyonu
3	1/2/2023-1163566	27/6	22/12/2022 tarihli ve 7429 sayılı Elektrik Piyasası Kanunu ile Bazı Kanunlarda ve 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun	1'inci, 11'inci ve 12'nci maddeleri	Var	Esas	İkinci çoğunluk partisi (132 milletvekili)	6/1/2023-2023/12	Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonu
4	1/2/2023-1163566	27/6	16/11/2022 tarihli ve 7421 sayılı Vergi Usul Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun	14'üncü, 15'inci, 16'nci, 17'nci ve 22'nci maddelerinde yer alan çeşitli ibare, bent ve fıkralar ile 8'inci maddesi	Var	Esas	İkinci çoğunluk partisi (132 milletvekili)	6/1/2023-2023/17	Plan ve Bütçe Komisyonu

¹ 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 39'uncu maddesinin dördüncü fıkrası hükmü:

“(4) İptal davalarında Mahkemeye esasın incelenmesine karar verilmesi halinde, dava dilekçesi ile ekleri Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı, Cumhurbaşkanlığı ile iptal davası açmaya yetkili siyasi parti gruplarına gönderilir. Bu makamlar, iptal davasıyla ilgili yazılı görüşlerini değerlendirmek üzere Mahkemeye bildirirler.”

Sıra No	Genel Evrak Tarihi / Sayısı	Yasama Dönemi/ Yılı	Kanunun Adı ve Sayısı	İlgili Maddeler	Yürürlük Durdurma Talebi	Dava Tipi	Davacı	Başvuru Tarihi ve Esas Numarası	İlgili Esas Komisyon
5	27/2/2023-1174469	27/6	13/10/2022 tarihli ve 7418 sayılı Basın Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun	1'inci, 2'nci, 5'inci, 7'nci, 8'inci, 9'uncu, 10'uncu, 11'inci, 12'nci, 14'üncü, 15'inci, 16'nci, 19'uncu, 24'üncü, 32'nci, 34'üncü, 37'nci ve 38'inci maddelerinde yer alan çeşitli ibare, cümle, bent ve fıkralar ile 17'nci ve 35'inci maddeleri	Var	Esas	İkinci çoğunluk partisi (132 milletvekilli)	16/12/2022-2022/157	Adalet Komisyonu
6	27/2/2023-1174469	27/6	16/11/2022 tarihli ve 7421 sayılı Vergi Usul Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun	20'nci maddesinde yer alan bir bent ile 9'uncu ve 23'üncü maddeleri	Var	Esas	İkinci çoğunluk partisi (131 milletvekilli)	24/1/2023-2023/22	Plan ve Bütçe Komisyonu
7	27/2/2023-1174469	27/6	23/11/2022 tarihli ve 7422 sayılı Polis Yüksek Öğretim Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun	1'inci, 4'üncü, 10'uncu, 12'nci, 13'üncü ve 14'üncü maddelerinde yer alan çeşitli ibare, cümle, bent ve fıkralar ile 6'nci ve 8'inci maddeleri	Var	Esas	İkinci çoğunluk partisi (132 milletvekilli)	26/1/2023-2023/25	İçişleri Komisyonu
8	27/2/2023-1174469	27/6	30/11/2022 tarihli ve 7423 sayılı Tütün, Tütün Mamulleri ve Alkol Piyasasının Düzenlenmesine Dair Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun	4'üncü ve 8'inci maddelerinde yer alan bir ibare ve fıkra	Var	Esas	İkinci çoğunluk partisi (132 milletvekilli)	7/2/2023-2023/32	Adalet Komisyonu

Sıra No	Genel Evrak Tarihi / Sayısı	Yasama Dönemi/ Yılı	Kanunun Adı ve Sayısı	İlgili Maddeler	Yürürlük Durdurma Talebi	Dava Tipi	Davacı	Başvuru Tarihi ve Esas Numarası	İlgili Esas Komisyon
9	21/3/2023-1187504	27/6	22/12/2022 tarihli ve 7429 sayılı Elektrik Piyasası Kanunu ile Bazı Kanunlarda ve 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun	10'uncu maddesi	Var	Esas	İkinci çoğunluk partisi (132 milletvekili)	20/2/2023-2023/40	Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonu
10	29/3/2023-1191299	27/6	4/1/2023 tarihli ve 7430 sayılı Antalya Diploması Forumu Vakfı Kanunu	5'inci, 6'ncı ve 8'inci maddelerinde yer alan çeşitli bent ve ibareler	Var	Esas	İkinci çoğunluk partisi (132 milletvekili)	9/3/2023-2023/55 (2022/21 ile birleştirildi)	Dışişleri Komisyonu
11	29/3/2023-1191299	27/6	19/1/2023 tarihli ve 7433 sayılı Devlet Memurları Kanunu ve Bazı Kanunlar ile 663 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun	1'inci ve 2'nci maddelerinde yer alan çeşitli ibare ve cümleler	Var	Esas	İkinci çoğunluk partisi (132 milletvekili)	9/3/2023-2023/56	Plan ve Bütçe Komisyonu
12	7/4/2023-1197478	27/6	18/1/2023 tarihli ve 7432 sayılı Uludağ Alanı Hakkında Kanun	Tümü, 3'üncü, 4'üncü, 5'inci, 7'nci, 9'uncu ve 10'uncu maddelerinde yer alan çeşitli ibare ve fıkralar	Var	Esas	İkinci çoğunluk partisi (132 milletvekili)	23/3/2023-2023/67	Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonu
13	10/5/2023-1211960	27/6	26/1/2023 tarihli ve 7435 sayılı Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği ile Odalar ve Borsalar Kanunu ile Bazı Kanunlarda ve 640 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun	11'inci maddesi	Var	Esas	İkinci çoğunluk partisi (132 milletvekili)	31/3/2023-2023/71	Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonu

Sıra No	Genel Evrak Tarihi / Sayısı	Yasama Dönemi/ Yılı	Kanunun Adı ve Sayısı	İlgili Maddeler	Yürürlük Durdurma Talebi	Dava Tipi	Davacı	Başvuru Tarihi ve Esas Numarası	İlgili Esas Komisyon
14	10/5/2023-1211960	27/6	2/2/2023 tarihli ve 7437 sayılı Yüksekokul Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun	2'nci ve 8'inci maddelerinde yer alan çeşitli alt bent ve fıkralar	Var	Esas	İkinci çoğunluk partisi (132 milletvekili)	7/4/2023-2023/78	Millî Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor Komisyonu
15	26/5/2023-1218853	28/1	2/3/2023 tarihli ve 7439 sayılı Türk Arkeoloji ve Kültürel Miras Vakfı Kanunu	4'üncü, 6'ncı ve 9'uncu maddelerinde yer alan çeşitli ibareler	Var	Esas	İkinci çoğunluk partisi (132 milletvekili)	4/5/2023-2023/90	Millî Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor Komisyonu
16	26/5/2023-1218853	28/1	9/3/2023 tarihli ve 7440 sayılı Bazı Alacakların Yeniden Yapılandırılması ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun	5'inci ve 10'uncu maddelerinde yer alan bir ibare ve cümle ile geçici 1'inci maddesi	Var	Esas	İkinci çoğunluk partisi (132 milletvekili)	9/5/2023-2023/93	Plan ve Bütçe Komisyonu
17	26/5/2023-1218853	28/1	30/3/2023 tarihli ve 7446 sayılı Çevre Kanunu ile Bazı Kanunlarda ve 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun	2'nci maddesi ile geçici 1'inci maddesinde yer alan bir ibare	Var	Esas	İkinci çoğunluk partisi (132 milletvekili)	9/5/2023-2023/94	İçişleri Komisyonu
18	2/6/2023-1221693	28/1	23/3/2023 tarihli ve 7442 sayılı Orman Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun	2'nci, 3'üncü, 10'uncu, 12'nci, 16'ncı, 29'uncu ve 36'nci maddelerinde yer alan çeşitli ibare, cümle ve fıkralar ile 27'nci maddesi	Var	Esas	İkinci çoğunluk partisi (133 milletvekili)	11/5/2023-2023/96	Tarım, Orman ve Köy İşleri Komisyonu

Sıra No	Genel Evrak Tarihi / Sayısı	Yasama Dönemi/ Yılı	Kanunun Adı ve Sayısı	İlgili Maddeler	Yürürlük Durdurma Talebi	Dava Tipi	Davacı	Başvuru Tarihi ve Esas Numarası	İlgili Esas Komisyon
19	2/6/2023-1221693	28/1	4/4/2023 tarihli ve 7451 sayılı Organize Sanayi Bölgeleri Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun	1'inci, 5'inci ve 14'üncü maddesinde yer alan çeşitli ibare ve fıkralar	Var	Esas	İkinci çoğunluk partisi (133 milletvekili)	11/5/2023-2023/97	Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonu
20	2/6/2023-1221693	28/1	5/4/2023 tarihli ve 7452 sayılı Olağanüstü Hal Kapsamında Yerleşme ve Yapılaşmaya İlişkin Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin Kabul Edilmesine Dair Kanun	2'nci maddesinin birinci fıkrasının ikinci cümlesi ile ikinci fıkrasının birinci ve ikinci cümleleri	Var	Esas	İkinci çoğunluk partisi (133 milletvekili)	11/5/2023-2023/98	Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonu
21	1/8/2023-1259090	28/1	14/7/2023 tarihli ve 7456 sayılı 6/2/2023 Tarihinde Meydana Gelen Depremlerin Yol Açtığı Ekonomik Kayıpların Telifası İçin Ek Motorlu Taşıtlar Vergisi İhdası ile Bazı Kanunlarda ve 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun	1'inci maddesinin birinci fıkrasının tümtü ile yedinci fıkrasında yer alan ibare	Var	Esas	İkinci çoğunluk partisi (130 milletvekili)	24/7/2023-2023/131	Plan ve Bütçe Komisyonu
22	5/10/2023-1298559	28/2	14/7/2023 tarihli ve 7456 sayılı 6/2/2023 Tarihinde Meydana Gelen Depremlerin Yol Açtığı Ekonomik Kayıpların Telifası İçin Ek Motorlu Taşıtlar Vergisi İhdası ile Bazı Kanunlarda ve 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun	10'uncu, 12'nci, 13'üncü, 15'inci, 25'inci ve geçici 2'nci maddelerinde yer alan çeşitli ibare ve cümleler ile 11'inci ve geçici 1'inci maddeleri	Var	Esas	İkinci çoğunluk partisi (130 milletvekili)	8/9/2023-2023/143	Plan ve Bütçe Komisyonu

Sıra No	Genel Evrak Tarihi / Sayısı	Yasama Dönemi/ Yılı	Kanunun Adı ve Sayısı	İlgili Maddeler	Yürürlük Durdurma Talebi	Dava Tipi	Davacı	Bayuru Tarihi ve Esas Numarası	İlgili Esas Komisyon
23	5/10/2023-1298559	28/2	14/7/2023 tarihli ve 7456 sayılı 6/2/2023 Tarihinde Meydana Gelen Depremlerin Yol Açtığı Ekonomik Kayıpların Telafisi İçin Ek Motorlu Taşıtlar Vergisi İhdası ile Bazı Kanunlarda ve 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun	3'üncü, 10'uncu, 26'ncı maddelerinde yer alan çeşitli ibareler	Var	Esas	İkinci çoğunluk partisi (130 milletvekili)	11/9/2023-2023/149	Plan ve Bütçe Komisyonu
24	4/12/2023-1336601	28/2	25/10/2023 tarihli ve 7464 sayılı Konutların Turizm Amaçlı Kiralanmasına ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun	20'nci maddesinde yer alan bir fıkra ve cümle	Var	Esas	İkinci çoğunluk partisi (129 milletvekili)	10/11/2023-2023/175	Plan ve Bütçe Komisyonu

6216 SAYILI KANUNUN 39'UNCU MADDESİ GEREĞİNCE ANAYASA MAHKEMESİ TARAFINDAN TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİNE GÖNDERİLEN İPTAL DAVASI DİLEKÇESİ BİLDİRİMLERİ (2023 YILI) (CUMHURBAŞKANLIĞI KARARNAMELERİ)

Sıra No	Genel Evrak Tarihi / Sayısı	Yasama Dönemi/ Yılı	Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin Adı ve Sayısı	İlgili Maddeler	Yürürlük Durdurma Talebi	Dava Tipi	Davacı	Başvuru Tarihi ve Esas Numarası
1	6/1/2023-1149013	27/6	112 sayılı Bazı Cumhurbaşkanlığı Kararnamelerinde Değişiklik Yapılmasına Dair Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi	Tümü	Var	Usul/ Esas	İkinci çoğunluk partisi (132 milletvekili)	23/12/2022-2022/159
2	1/2/2023-1163566	27/6	113 sayılı Milli Saraylar İdaresi Başkanlığı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinde Değişiklik Yapılmasına Dair Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi	Tümü (usul) ile 1'inci maddesiyle 12 sayılı CBK'nın 4'üncü maddesinin birinci fıkrasına eklenen (e) bendi ile 4'üncü maddesine eklenen (4) sayılı fıkra, 3'üncü maddesiyle değiştirilen 12 sayılı CBK'nın 8'inci maddesinin birinci fıkrasına eklenen (g) bendi, 4'üncü maddesiyle değiştirilen 12 sayılı CBK'nın 18'inci maddesine eklenen (3) ve (4) sayılı fıkralar ve 5'inci maddesi ile ekli liste	Var	Usul/ Esas	İkinci çoğunluk partisi (132 milletvekili)	6/1/2023-2023/7
3	1/2/2023-1163566	27/6	114 sayılı Savunma Sanayii Başkanlığı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinde Değişiklik Yapılmasına Dair Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi	Tümü (usul) ile 1'inci maddesiyle 7 sayılı CBK'nın 3'üncü maddesine eklenen (3) sayılı fıkranın ikinci cümlesi	Var	Usul/ Esas	İkinci çoğunluk partisi (132 milletvekili)	6/1/2023-2023/8
4	7/4/2023-1197478	27/6	117 sayılı Uludağ Alan Başkanlığı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi	Tümü, 4'üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi ile ikinci fıkrası, 6'ncı maddesinin birinci fıkrasının (a) bendinin (5) numaralı alt bendi ile (b) bendinin (17) numaralı alt bendi, 7'nci maddesinin birinci ve ikinci fıkraları	Var	Esas	İkinci çoğunluk partisi (132 milletvekili)	23/3/2023-2023/66
5	22/9/2023-1288068	28/1	151 sayılı Bazı Kamu Kurum ve Kuruluşlarına Kadro İhtisas Edilmesine İlişkin Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi	1'inci maddesinin birinci fıkrası ile ekli (1), (2) ve (3) numaralı listeler	Var	Esas	İkinci çoğunluk partisi (130 milletvekili)	8/9/2023-2023/145

